

Kànùrí Kìtâwù

Manga Kanuri Translation

This Bible is translated and copyrighted by SIM (sim.org). This edition is provided with permission at the cost of printing by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matiyu	4
Markus	32
Luka	50
Yahaya	79

Matiyu

Matiyu ruwujənədə

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye

(Luk 3.23-38)

1 Akko kitawu † kaariya Isa Almasiwu tada †† Mai Daudaye, ti ye tada Nawı Ibrahimbedəyedə:
² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yaudiya dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawı Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiya cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa ‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,» †† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənədə cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

2 Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənədən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalemba isane: ² «Nda ti mai yaudiyaye tambənədə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a samma bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, ⁵ tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawı kuren ruwujənədə:

⁶ «Ni Baitalami cidi Yahudayedə, curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni, dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi, mai duwon jamanı Israyilawua cunodidə.» ††

⁷ Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa silowudə tayiro fəledəgənədəa cuwore tabbatkeyeranniya, ⁸ tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo

† kitawu - Bam. †† tada - Kaduwu.

‡ Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. †† 1.23 Ish 7.14 †† 2.6 Mik 5.2

hangallayen tadadæa manowo! Tia fanduwiyi, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambætægækko!» yeno. ⁹ Mana Maiyedæa fangeranniya, ilmuwudæ jawal ngojane leyeræ. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnam-lan culuwe carunadæ fuwunjaro koje leje, har na tadadæ dæganadæa nayeyenniya, tak dayeno. ¹⁰ Sil-lowudæa kerunniya, karwunja tai dæje kæjiyeno! ¹¹ Dæji fadodæro ngasayæ tadadæ-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadæro ambætkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. ¹² Dæji Kæmande kænna-simlan tayia galajæ bare na Mai Hirudussero wal-danni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro wal-ladara.

Masarro kasæme ledu

¹³ Ngawo ilmuwudæ saptanayen, malaiya Kæmandeye laa kænna-simlan Isuwuro fælediye: «Cine tadadæ-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadæn har kawu mana njadækkiro nammowo, dalilnjudæ Mai Hirudus tadadæa njejoro maji nangaro,» yeno. ¹⁴ Dæji Isuwu cije buneman tadadæ-a yanju-aa ngojæ Masarro lejane, ¹⁵ nadæn har karmo Mai Hirudussero napkera. Adæ-gaima awo Kæmande kuren ci nawiyen wuljænadæ wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuwo bowokkæna,» † cænna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudæ tia jambajanaro asuyenniya, fum gærgajæ wada ce kæla sa ilmuwudæ tiro tab-baccaanayen tadawa kongwa kærwu yindia-a yindi cadænni-a bæla Baitalamiye-a bæladayanju-alan dasaana sammaa roro keyeso. ¹⁷ Adægaima awo Kæmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljænadæ wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bærni Ramayelan so lagaranne jauru fandi, Rahila diye yallanjuro cikkiri. Kanadi ta wajæna, bawo bawojana nangaro,» †† cænna.

Lardu Israyilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojænayen, Masarnin malaiya Kæmandeye laa kænna-simlan Isuwuro fælediye: ²⁰ «Cine tadadæ-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldænowo, am duwon tadadæa roro njejoro majidæ sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Dæji Isuwu cije tadadæ-a yanju-aa ngojæ lardu Israyilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayæa cunodidæro fangenniya, Isuwu nadæro ngaworo riyeno. Dæji Kæmande kænna-simlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje ²³ bæla laa Najarat canidæn napkeno. Adægaima awo Kæmande kuren ci nawiyayen wuljænadæ wakkayeno. Tayiye: «Tia ‡ kam Najarat-telan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayayæ Isaro jawal dabbarduwu

(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

3 Jaman adæn Nawi Yahaya Kasalama fælediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuƒi cædde: ² «Tæmmowo, *nodo bargaa Mai Samemayæ del karæn-jæna!» cæni kærga. ³ Tima kam duwon Kæmande kuren ci Nawi Ishayayen kælanjun mana cædænadæ wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce: "Kæmandero jawal dabbargænowo, koduramnju cækko dewo!" cæne wormaji.» ††

⁴ Yahayayæ kajæmunjudæ kanduri kařimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkeræna. Kæbonju ye kawia-a kæmagæn-a. ⁵ Dæji am bærni Jerujalembe-a lardu Yahudiyayæ sammayæ-a cidi bæræm Jordaniye ngayæ-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bæræm Jordaniyen tayiro kasala tuwayæ kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwayæ cæddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidæro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireyæ fælejijisoo dewo! ⁹ Bare karwundon: "Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe," wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alayæ kænduwonju dongur kauyæ anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alak-tuwuyæ mbeji. ¹⁰ Akko kærmamaro bewodæ færdu kæskayen gænaada. Kæska fi duwon tada ngæla cakki-wawodæa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudæ tæmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddækko, amma kam laa wua kænduwon kosæna sunonju tuluwoma tikkæni ngawonin isi. Tidæ Ruhu Alayæ-a kannu-alan nayiro kasala †† njaddi. ¹² Mukkonjun kæmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudæa culore bæralan gænaji, amma kalariidæa kannu tæmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemayæ

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yayæ, am duniayæ samma gæni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunju cakke Bargaande Isaro jæpciye tia Almasiwunju galajænadæn, Isa jiri bæřinnin nodo bargaa Mai Samemayæ duniaro tarduwu badiyeno. Isayæ am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngojæ daunju koljiya, Ala ye tia ardijæ biwunju cinjæ jamanjuo kæljijæ bargæ dæpciye. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alayæ nodonju bargaa tægæmbo napci. Dæji Isa Almasiwudæ adamgæna sammaro shara cæddi. Adægaima am du-

† 2.15 Hos 11.1 †† 2.18 Iri 31.15 ‡ tia - Almasiwua.

†† 3.3 Ish 40.3 †† kasala kannuyæ - Ajawu gænaduwu-a bone njæ-tayirro kalaktu-a.

won mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu

(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. ¹⁴ Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶ Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro. ¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauru karwuni kəjjina!» yeno.

Yiwulisse Isaa jaraptu

(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

4 Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojijye karaa dəriro kiluwo. ² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida. ³ Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,"» † yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bəni tayirro †† cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauru gəmdəgənniro,"» ‡ yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"» †† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a darajanja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"» ‡ yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyero wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bəni laa Kafarnaam canilan napkeno, bəni duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan †† də-

† 4.4 SK 8.3 †† bəni tayir - Jerujalem. ‡ 4.6 Jaw 91.11-12
†† 4.7 SK 6.16 †† 4.10 SK 6.13 ††† Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye.

ganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!» †††¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cania-yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro § njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyenniya, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga

(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galil-eye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja kasuwa-a kəndondi jiri jiri-a karuwa-a sedan koyeya-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galil-eye, laa cidi Bəlamewuye, laa bəni Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

Jawawi Isaye

kəla kau kuruwu laayen

(Luk 6.17-49)

5 Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə

(Luk 6.20-26)

³ «Barganja am karwulan talaawadə, §†
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

⁴ Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.

⁵ Barganja am rokura bawoadə,

††† 4.15-16 Ish 9.1-2 § kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə. §† am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərəsajanadə.

fuwun dunia warasajaidəro.

⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə, † fuwun kuljaidəro.

⁷ Barganja am kanjimariamasodə, tayi ye fuwun kanjimari cawandidəro.

⁸ Barganja am karwu bulladə, fuwun Alaa caruidəro.

⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə, fuwun tayia tadawa Alayelan †† bowodaidəro.

¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə, nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwinda jiri jiri wuljaiya, bargando! ¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadə basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai.

¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənajə fadodən wundusoro nur ci. ¹⁶ Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiya-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: "Bare kam yejəm-mi, wundu duwon kamba cejənadəa shararo caadi," ‡ cane wuljaanadəa fanuwwa. ²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənadəa shararo caa-

† am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowori cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə. †† tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai. ‡ 5.21 NL 20.13; SK 5.17

di. Koro kam kamanjuro "Kam bowuye!" cəne rajənadəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: "Batti!" cənnadəa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji walde are sadaanəm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro kowori de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.

²⁶ Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wufi njəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

²⁷ «Koro tayiro: "Bare kənjəna dimmi," †† cane wuljaanadəa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjənadə, karwunjun kənjəna cədəna. ²⁹ Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmmə. Tiynəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmadəma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmmə. Tiynəm samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmadəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: "Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co," †† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpcənadə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyājənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: "Bare bowuro kansi bummi, kansi Kəmandero yibbummadəa de!" ††† cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyən kansi buwwi, Alaye kurisnju kərmaiyə nangaro, ³⁵ bi cidiyən, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujələmben, bərni Mai Kurayə nangaro. ³⁶ Koro bare kələndoyən kansi buwwi, ranguwe kandufi kələndoyə falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngələnjudə "Aaa," bi "A'a," wullowo. Awi yaye adəa kojənadə na ti Kələdoyən ††† kadio.

Kəla rəmbøyen

³⁸ «Koro tayiro: "Kam laa sim bi timi kamanjuyə fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!" † cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagak-

†† 5.27 NL 20.14; SK 5.18 ††† 5.31 SK 24.1-4 ††† 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21 ††† Kələdo - Yiwulis. § 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21

ki, bare kam kələdo wanuwwi. Kam laa ferinəm kəmboram marin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne. ⁴⁰ Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo. ⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiario ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro bare dapəkəgəmmi.

Kəla kələdo rawoyen

(Luk 6.27-36)

⁴³ «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye, † kələdonəmba wane,” cane wuljaanadə fanuwwa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kələdowandə rawowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwo-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna cadidə? ⁴⁷ Koro kərəmiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərdiya ye ngai gəna cadidə? ⁴⁸ Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

Kəla sadaayen

6 «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ² Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadəro awo dimmadə wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadidə. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ³ Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm kəmboram cədidə nojənni, ⁴ sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla moduwayen

(Luk 11.1-4)

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadə jange Bawanəm turuiwawodə kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando mərədundosodə nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,

cunəmbo daraja tio!

¹⁰ Nodonəm bargaa iso!

Awo raamma dunian tədo,

jiri same yen tədidə gai!

¹¹ Kəmbonde kuye sade.

¹² Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənadə

gawurniyenadə gairo.

¹³ Bare kolsame jaraptiyende,

Kələdodəro kasane.

Nodo-a kənduwo-a daraja-a

har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddənadə gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwawo, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mənafəkkə cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna.

¹⁷ Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkənəm ye lamme, ¹⁸ Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənni. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kələndoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. ²⁰ Kələndoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə.

²¹ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

²² «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simməngaujia, tiyinəm samma ye duwuro walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Kəla karwungai dioyen

(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboə kojəna, koro tiyidə ye kajəməə kojəna, gəna? ²⁶ Ngudowa sameyē ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcawawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jairo ngudowaa darajan konuwwa, gəna? ²⁷ Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cərgaidə?

† 5.43 Lew 19.18

²⁸ «Koro awiro kəla kajəmuwen karwungai diwi? Fəreso karaaye jiri řijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa caduwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ³⁰ Ala fəreso ku karaan řijai bari kannuro řijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!

³¹ «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi “Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi.

³² Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mərədundoaro nojəna. ³³ Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bəriye diwwi, karwungai bəriyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

Kəla ambo shara njəddoyen

(Luk 6.37-45)

7 «Bare wundumaro shara yidduwwi, † nayi yero shara njaddiwawo. ² Jiri ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjaagai.

³ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbea asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladəyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen

(Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjaagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadəro cadu, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidə? ¹¹ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro cidə! ¹² Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana At-taura-a kitawuwa nawiyaye-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

¹³ «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə ngaworam farak, jawalnju ye kəskedə, tima ngaworam kannuyedə wo, am tiyen ngasayidə kada. ¹⁴ Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadə wo, am tia cawandidə ganama.

† bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadəeyero ngonuwwi.

Kəla kəska-a tadanju-ayen

(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai. ¹⁶ Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kololan cadori wa? ¹⁷ Kəska ngəla nguson tada ngəla cakkı, koro kəska diwi ye tada diwi cakkı. ¹⁸ Kəska ngələdə rakce tada diwi cakkıwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla cakkıwawo. ¹⁹ Kəska fi duwon tada ngəla cakkıwawodəa caljane kannuro řijagai. ²⁰ Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

²¹ «Am wuro: “Kəma! Kəma!” canı samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. ²² Yim adən ‡ am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” canı. ²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

Misal fado tandowu yindiye

(Luk 6.46-49)

²⁴ «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənədə gai. ²⁵ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro. ²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənədə gai. ²⁷ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkeniya, wurde təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajapkera, ²⁹ dalilnjudə maləmbanja At-tauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

Isaye kam barasua isangaduwu

(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

8 Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya. ² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawi Musa wuljənədə de, jamaro shedaro waljo!»

†† alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani. ‡ yim adən - Kiyama.

Isaye soji kura Rombeye kareea isangaduwu

(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

⁵ Isa bærni Kafarnaamero kærgeanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: ⁶ «Kæma, kareani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauro basardi,» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Lekke tia isangagækki,» yeno. ⁸ Amma soji kuradæye tiro: «Kæma, nia fannin sawo tikkæni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁹ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgakko, færduni yen sojiya takkæna. Falnjaro: "Lene!" nækkiya, leji. Fal laaro: "Are!" nækkiya, isi. Koro kæræniro: "Adæa de!" nækkiya, cædi.» ¹⁰ Isa adæa fangenniya, ajapce jama tia jagaidæro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambærse kura adæ gai fandækkæni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fæde-alan † isane Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masæna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaaayadæ †† deyan curo duwu cælæm pættero gæpcagai, nadæn so ye tædi, sheri ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradæro: «Lene, kambærse nængaro awo suworæmmadæ wakkajol!» yeno. Kæræanjudæ sa adæman ngayeno.

Isaye am ngæwua isangaduwu

(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kæsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedæ tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno. ¹⁶ Yim adæa kængal kikkurunniya, bærniwudæ karuwaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadæa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adægaima awo Kæmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljænadæ wakkayeno. Tiye: «Kændondinde kælänjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,» ‡ cænna.

Isaa ga kærse gæni

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kæljanadæa kirunniya, fuwurawanjuro wada bæræmdæa faldaye kaino. ¹⁹ Daji malæm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenæmi yaye nia njægakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kæluwuso bælaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedæ †† nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kæma, amarsægæne lekke bawania sittærakkiya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua sægai, kolle am sanuna amanja sanunadæa sittæraja!» yeno.

Kænduwo Isaye kæla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kærgeanniya, fuwurawanju ye tia jaane kasargawo. ²⁴ Sadæman karuwa dunoa cije in-

† am adinnam-a fæde-alan - Kærdiya. †† tadawa nodo bargaaayadæ - Israyilawu. ‡ 8.17 Ish 53.4 †† Tada Kambedæ - Isa kæla Tada Kambedæyen manajija, kælänjuman manaji.

gi bæræmbe cambalje, har ingi maaradæro fiduwo badiyeno. Sadæn Isa kænæm cædi. ²⁵ Fuwurawanjudæ isane tia kænæmnin kesangæranniya, tiro: «Kæma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶ Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambærse gænaadæ?» yeno. Daji cije karuwadæ-a bæræmdæ-aro kikkadænniya, dajane dunia gæmbo walyeno. ²⁷ Fuwurawanjudæ ajapcane: «A! Kam jiri fi attæ? Karuwa-a bæræm-ama mananju jagai!» yera.

Kænduwo Isaye kæla sedannayen

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa bæræmdæa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kærkeyera. Tayidæ jauro jau, har wunduma rakce jawaldæyen kojijawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonæm andiro, Tada Alaye? Sanju cædænnin andiro ajawu gænaduwuro wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadæ Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadæro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadæ caluwe curo aladeyadæyero kasargawo. Daji aladeyadæ samma ngæræmjane kaulan jæpcane bæræmdæro fida-gane ingiye ngoje kasuno. ³³ Sæniya aladeyadæ cagase bælaro lejane awo kæla karuwamaso aniyen wakkajænadæa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bælaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

9 Daji Isa maaradæro ngaye bæræmdæa falje koje bærninjaro †† wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kæla bænaræmben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambærse njadæa kirunniya, kam tiyinju nunaadæro: «Tadani, bare tæma kollæmmi, biwunæm gawurdæna,» yeno. ³ Daji malæmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attæ Alaa gaskajæna, diyel!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dæganadæ? ⁵ Ndaso gæle budu wo: "Biwunæm gawurdæna" wulduma ra "Cine lene!" wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambedæ nanjun kænduwo biwu ambe dunialan gawurdæye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadæro: «Cine bænaræmmæm ngone fannæmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdæ cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadæ adæa kerunniya, rijane Ala kænduwo adæ gai ambo cinadæa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu

(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa nadæa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kideræmnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sægai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masænaro napcæna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a

†† bærninjaro - Bærni Kafarnaambe.

fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ¹¹ Fari-sawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləməndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹² Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimarima raakko.” † Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro †† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem ‡ taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke cap-tənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərinde capte kardudə cayemaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə falde, †† diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A'a, amso diben bərinde satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno. ¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju †† dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno, ²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagarannesə-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkojen cədane ciyeno. ²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwo

²⁷ Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye, †† andia njunosane!» cani. ²⁸ Fado laaro kərgaanniya, kam-

† 9.13 Hos 6.6 †† biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ asem - Asem faral gəni, nafila. †† satkidə falde - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. †† bu fidanju - Salanambu.

buwadə nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangəkke adəa njaddəkkiro mərsasuwwa wa?» cəne kiworo. Kam-buwadəye: «Aaa, Kəma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adəa nojənni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedəa cididə ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode kəla Daudayero kəndawu jaitunne fijiyi samjiye mai Israyilayero galayeno. Tən yimdən Ruhu Alaye karwu Daudayero kərgawo. Nawi Mai Dauda kəladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kərmajnu ye cidi kərdiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiyayen Kəmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwo

³² Tayi sim cawandənədə sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandəa duyenniya, kamdə manadu badiyeno. Daji jamadə ajapcane: «Ngaltema awo adə gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Fari-sawadəye: «Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngəwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bəla-a bələdeya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudə jəktane hangalnja caa cijəna alama dimiya səni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. ³⁸ Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!» yeno.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu

(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

10 Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiri fi yayea isangaduwoye-a kaino. ² Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima Siman kam tiro Biturus canidə, yanjugəna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Al-fawusse, Tadawus, ⁴ Siman kam Kan'anaye, ††† Yahusa

††† Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. ††† kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

Iskariyot kam mukko kæladowayero Isaa sərəttuwu-madə.

Jawawi Isaye
kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawə Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: “Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!” wulgənowo. ⁸ Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngərwu, bi gəmajə yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

¹¹ «Bəla-a bələdeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngələma manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, bargə dəpkəgənowo. ¹³ Am fadodəye ngələro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bələdəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo. ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bərnə Sodombe-a Gomorre-adəyea †† nanjaunin koji.

Bone nja mbeji
(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyerə njasadi, tayi-a kərdiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jifi mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcciyə roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuɾu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro ‡ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo.

† katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. †† bərnə Sodombe-a Gomorre-a - Bərnəniya duwon amnja juro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. ‡ cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambədə walde isidəro, bəlawə Israyilawuyə samma ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwwa maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo. ²⁵ Fuwwa maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan †† bowoyera, balle am fanjuyə?

Bare rinuwwi!
(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwuwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakənədəa kausulan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwuwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a samma rakce kannu jahannamayen sijiyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduri kələndoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

Firda mbeji
(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni, kashagar †† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kələdo bawanjuyero walji, fero ye kələdo yanjuyero walji, kamu tadaye ye kələdo kəsainjuyero walji. ³⁶ Adəgaima kambe waduwnjudə am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkero waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkero waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kəskanju karmoye †† ngoje wua səgannimadə, kakkero waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənədəmaa cəmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniyə gananja laoro ti fuwurani nangaro ingi kənjayə samsu

†† Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. †† kashagar - Firda. ††† kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciawo,» yeno Isaye.

Isa-a Nawī Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

11 Isa fuwuranju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kəji wulduwu badiyeno. ² Nawī Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwuranju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo † ra gade gurenīye?» cane tia ke-woro. ⁴ Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgənowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyīya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ⁸ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənəa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənədə mairilan kasarga. ⁹ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ¹⁰ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai." ††¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəridə tia kojəna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³ Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawī Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadəa ngodu kasad-duwua, tima Nawī Iliya fuwun isimadə wo. ¹⁵ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwui. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwui," canī gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera. ¹⁹ Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumasoye!" yera. Amma nanrashidudə kəndonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bərnīya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyēa kəla təmjanniyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bərnī Korajinne! Kuttundo am bərnī Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba

† nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. †† 11.10 Mal 3.1

nandon tədənəsodə bərnī Tirre-a Sidonne-alan † tədənəa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan †† napcane tuwa cadəna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajīya, wowomndo am bərnī Tirre-a Sidonne-ayedəa †† nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bərnī Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənədə bərnī Sodomben tadənəa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajīya, wowomndo bərnī Sodombedəa ††† nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmmanangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo juro raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojīyīya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwua samma, tustu njadəkki. ²⁹ Wudə rokura gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini ††† daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwī. ³⁰ Awo duini ye kəske, kareni ye kamboi,» yeno.

Isa kəma yim tustuyē
(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

12 Sa adən yim tustuyēa Isa-a fuwuranju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera. ² Fari-sawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwuranawam awo yim tustuyēa kəndoro haramdəa cadi,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawī Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa kitawulan kəranuwui wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram! ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyēa kəndoro haram cadison, †† biwunja bawodəa Attauralan kəranuwui wa? ⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa ††† Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷ Alaye: "Bu fida gəni, kanjimərima raakko," †† cəna. Ca mana adəyē maananju nonuwua, am ayaunja baworo ayau gənaawui. ⁸ Awo Tada Kambedə kəma yim tustuyē, diyē!» yeno.

† bərnī Tirre-a Sidonne-a - Bərnīya kərdiyaye. †† ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. ††† bərnī Tirre-a Sidonne-a - Bərnīya duwon amnja juro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. †††† bərnī Sodombe - Bərnī duwon amnju juro diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno. †††† duini - Alamdu Isaye. § 12.4 1Sam 21.1-6 §† awo yim tustuyēa kəndoro haram - Kida. §†† awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. §†† 12.7 Hos 6.6

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwo

(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Isa kɛla fuwunna leyenniya, dandalnɛaro kɛrgawo. ¹⁰ Nadɛn kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadɛ Isaro ayau gɛnaduwo caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwo dɛ halal wa?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bɛlaaro cukkuriya, gɛrje cuttuluwiwawodɛ? ¹² Adɛgaia, kam dimia darajan kojɛna nangaro, yim tustuyea ngɛla kɛndɛ halal,» yeno. ¹³ Daji kamdɛro: «Mukkonɛm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kɛlewa salai faldɛ gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadɛ dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kɛmaye

¹⁵ Isa adɛa asuyenniya, nadɛa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye ¹⁶ bare tia isanojaganniro sɛmonja kaskeno. ¹⁷ Adɛgaima awo Kɛmande kuren ci Nawi Ishayayen wulɛnadɛ wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kɛrenɛkkɛnadɛ, tia raakkɛna, tima karwuni jaurɛ kɛjjɛgɛna wo.

Ruhuni tiro yakkɛkke

jiredɛa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cɛdiwawo, yiljiwawo, kowonju farsamlan fandiawo.

²⁰ Caccawo rimjɛnaa namjiwawo, fatɛla no cɛdi yea cɛjiwawo, har jiredɛa kɛnnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma cunjulan tɛmanjaaro walji,» † cɛnna.

Kɛnduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudɛnɛniya, Isa tia isangajiye cayɛ gai curui ye manaji yero walyeno. ²³ Jama samma ajarpɛne: «Kam adɛ, tima gɛni Tada Mai Daudayedɛ wo?» yera. ²⁴ Farisawadɛ adɛa fangeranniya, tayiye: «Kɛnduwo Beljabul †† mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kɛrmai fi yaye kɛlanjuro yaktɛgɛnadɛ dɛgawawo, koro bɛla bi fado fi yaye kɛlanjuro yaktɛgɛnadɛ ye dɛgawawo. ²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kɛlanjuro yaktɛgɛna. Ndayilan gɛle kɛrmainjudɛ dɛgai? ²⁷ Koro wudɛ kɛnduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kɛnduwo wunduyen gɛle sedannaa dujai? Adɛmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁸ Amma kɛnduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alayɛ nandoro isɛna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kɛndanju cɛmoyiwawo, sai kam dunoadɛa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kɛndanju cɛmoyi. ³⁰ Nonowo, kam wuro kɛldɛgɛnnidɛ lawalamani, koro kam wua ba-

† 12.18-21 Ish 42.1-4 †† Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

nasiye rokko cammiyewawodɛ tarduma. ³¹ Adɛ nangaro nayiro wulɛnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayɛa bastudɛ gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kɛla Tada Kambɛdɛyɛn manakuttu wulɛjidɛ, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kɛla Ruhu Alayɛn manakuttu wulɛjidɛ, dunia yɛn kal, leira yɛn kal har abadaro gawurdiwawo.

Kɛska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kɛskadɛ ngɛlaa, tadanju ye ngɛla. Kɛskadɛ diwia, tadanju ye diwi. Kɛskadɛ tadanjulɛn asudi. ³⁴ Nayi kaduwo fusiayeso! Nayi jaurɛ diwidɛ, awiawin gɛle ranguwe awo ngɛla mananuwi? Dalilɛjudɛ awo karwulan dɛganadɛmaa cidɛ manaji nangaro. ³⁵ Kam ngɛladɛ awo ngɛla karwunjulan dɛganadɛyɛn ngɛla cɛdi, koro kam diwidɛ ye awo diwi karwunjulan dɛganadɛyɛn diwi cɛdi. ³⁶ Nayiro wulɛnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kɛla mana faida bawoa kam manajɛna sammayɛn tia cuwori. ³⁷ Awoa mananɛmlan jiremaro wallɛmi bi mananɛmlan jirenambumaro wallɛmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji malɛmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fɛlesagame ruiyɛya, rayiyɛna,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alayɛ jaman diwi adɛyɛso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gɛnia, alama fima tayiro fɛlediyiwawo. ⁴⁰ Jiri Nawi Yunus kuren curo buni mafɛndiyɛn bunɛ-a kausu-aro kawu yakkuro dɛganadɛ gai, Tada Kambɛdɛ ye curo cidiyɛn bunɛ-a kausu-aro kawu yakkuro dɛgai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bɛrni Niniweye cijane am jaman adɛyedɛa jirenambuwuro shedajai, dalilɛjudɛ tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadɛna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojɛna nadɛn mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuyɛ lardu Anɛmbɛdɛ ye cijɛ am jaman adɛyedɛa jirenambuwuro shedaji, dalilɛnjudɛ ti ci duniayɛn cijɛ na Mai Sulemanayero nannashidunju fanduro isɛna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojɛna nadɛn mbeji.

Waldu sedanne

(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dɛriyɛn na naptuyɛ maji, amma cuwandiawo. ⁴⁴ Daji kɛlanjuro: “Nda fanni kollɛkkɛnadɛro waldɛkke,” cɛni. Waldiya, fadodɛa bowu fat ye, tas fɛraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwudɛ ngasaane napcai. Adɛ nangaro naptu kam adɛyedɛa cayɛmaa kojɛnaro kuttaji. Am jaman diwi adɛyɛ yero adɛgai wakkajiya,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yen-niya.] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo? † Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

Jawawi Isaye**kəla nodo bargaa Mai Samemayen****Misal kasuni jəjərdumaye**

(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

13 Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun cap-tane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misal-nin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro al-gama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rımje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə rıje algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rıje nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro misalnin managəmidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni. ¹² Kam nanjun awoamadə, †† tiro casar-gane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə, ‡ awo cədanadəmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima, asujaiwawo. Fan-jaima, cariwawo, kəlanja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,

† Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. †† kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. ‡ kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanji-wawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

təmmaro asunuwwawo.

¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana, kiaddin səmonja fanjai, simnja yea jakcana, bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni, koro karwunjan asujanniro. Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade tayia isangagəkki,” †† cəna.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro. ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadəa kuroro jaurə caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo! ¹⁹ Wundu duwon mana kəla nodo bargadəyen fanje kəlanjuro ngaannimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cəmoyidə wo. ²¹ Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwun-gai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro faidajiyiwawodə wo. ²³ Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərnadə gai. ²⁵ Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan. ²⁶ Algamadə rıje kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmi, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiye, raamma wa?” cane keworənni, ²⁹ tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwı. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko rıja. Biyilajıya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkerə kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənjaja nəkki,» yeno.

†† 13.14-15 Ish 6.9-10

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəri wo. Amma řije wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dələmbanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiye wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,» † cəna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərnəmadə, tima Tada Kambədə wo, ³⁸ kulodə tima dunia wo, kasuni ngələdə tayima am nodo bargaadəa kasaccanədə wo. Kajimdə tayima am Kələdodəa jaanədə wo, ³⁹ Kələdo kajimdəa jəjərnəmadə, tima Yiwulis wo. Biyilədə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiři kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambədə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cələde kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai. ⁴⁶ Mursam jauru tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cələde mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiři jiři cadai gai. ⁴⁸ Cəmbəřənarə waljiya, gəřjane ci bərəmberə cawudəne narpəcane ngəla ngələdəa kəřjane joworo fijagai, amma batti battidəa wəjane yirjai.

⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jire-

† 13.35 Jaw 78.2

nambuwa curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kələndoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera.

⁵² Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənədə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bəřin-a ngoje cuttulwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa misal ania cəde kərənniya, nadəa kolyeno.

⁵⁴ Bəla wurajənədəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə tia ajarpəcane: «Ndaran kam attə nən-rashidu-a kənduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gəna tada katako karomadəyedə wo? Yanjuyə cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna? ⁵⁶ Koro yanjugəna ferowa sammaa-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndaran gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cəne ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵⁸ Kambəřsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu cədənni.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

14 Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangənniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijə! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane cekkerə kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənyaye mowodə haram!» cəna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənyaye kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kiran-do. Karwu Maiye jauru kəjiye ⁷ tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi giwo. ⁸ Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidə karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kəsottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera. ¹¹ Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajənədəa fangənniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangerənniya, tayi

ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵ Dunia ləmgenniya, fuwuranju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bələdeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸ Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne ¹⁹ wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwuranjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ²¹ Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadəman Isa fuwuranjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgəno. ²⁴ Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbedəa cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyəa kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno. ³¹ Sadəman Isa mukkonju səjiye tia cədane: «Ni kambərsə ganaadə, awiro shekku kekkəm?» yeno. ³² Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgəno. ³³ Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Genesaretten jəpkera. ³⁵ Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne ³⁶ ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

Tayir-a tayir gəni-a

(Mar 7.1-23)

15 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jeru-jalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro

fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin † kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə? ⁴ Awoa Alaye: «Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!» †† Koro «Kam duwon bawanju bi yanju bassənamadə, tia roro ceyeso!» ‡ cəna. ⁵ Amma nayiye: «Kam bawanju bi yanjuro: 'Awo nanin nuwandoro təmanuwadəa Alaro gənaakkəna,' cənia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,» nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənadə jire. Tiye:

⁸ «Jama adə cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,» †† cəna.»

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmna wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkca. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? ¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambawu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi, ²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando

(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadəa kolje lardu bəni Tirre-a Sidonneyero leyeno. ²² Kamu Kan'anama †† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwuranju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fat-taana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno. ²⁵ Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!» ²⁶ Isaye: «Kəm-

† mukkonja tuljannin - Kəla ada yauidiyen kam mukko tuljannin kəmbo juwua, tayir gəniro walji. †† 15.4 NL 20.12; SK 5.16 ‡ 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 †† 15.8-9 Ish 29.13 †† Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kərdiya, yauidiya tayia wul wajana.

bo yallayedā ngonāme kārisoro njodā jussānni!» yenniya, ²⁷ kamudāye: «Aaa, Kāma. Adā yaye kārīsoḍāma kāmbo cidiro cukkurunadā jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudāro: «Kambārsenāmdā jaurō kura, diye! Awo raammadā wakkajō!» yeno. Sadāman feronjudā ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jifia kada isangaduwa

²⁹ Daji Isa nadāa kolje leje ci bārām Galileye jēgane kēla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyī so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngāwu soa nanjuro cawude fuwunjun gēnajane tayia isangayeyeno. ³¹ Jamadā muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyīya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandānaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedā jajakkera.

Isaye am dāwu dewu ambadu

(Mar 8.1-10)

³² Daji Isa fuwuranjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adāa njunokkēna, dalilnjudā ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kāmboye nanjan bawo nangaro. Kēnanjaa duwon tayia salammākkiya, raakkēni, bare jawallan dunonja baworo waljēnniro,» yeno. ³³ Fuwuranjudāye tiro: «Ndarān gāle karaa adān kāmbo sarai fandiye jama kada adāa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cāne kiworēnniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadāa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burōdi tulurdā-a buniyadā-a ngoje Alaro ardije fāsakce fuwuranjuro ce, tayi ye jamadāro kedo. ³⁷ Tayi sama jawune kulyera. Fuwurawadā gaptowodāa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesāmbāro. ³⁸ Am duwon kāmbo adāa jawunadā, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dāwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadāa salamgēnniya, maararo ngaye cidi Magadannerō leyeno.

Alama sameye mada

(Mar 8.11-13)

16 Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fēlejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijīya, nayiye: “Kasam kēji fandiye, same kimejēna nangaro,» nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljēna nangaro,» nuwi. Awo samēn fēlediyidāa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adān wakkajidāa fisardudā nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adāyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gēnia, alama fima tayiro fēlediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye

(Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadā bārām faljane ci todāro koyeranniya, ngeessane burōdi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gēnanowol!» yeno. ⁷ Tayidā kattenjan: «Burodi ngo-niyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adāa asuje tayiro: «Nayi kambārsē ganaaso, awiro kēla burōdi nandon bawoyen kattendon mananuwidā? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dāwu uwuro dagargaadadā-a jowo ndawu cammuwwa-adāa ngeessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burōdi tulur am dāwu dewuro dagargaadadā-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adāa ngeessuwwa wa? ¹¹ To, awiro gāle asunuwwidā? Wu kēla burōdiyen gēni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gēnanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadā yis burōdiyero gēni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gēnaja wuljēgēnaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedā woro asudu

(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bārni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwuranjuro: «Wunduro Tada Kambedāa amsodā ngoyera?» cāne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canī, laa ye Nawi Iliya canī, laa ye Nawi Irimiya bi nawiya kureye falnja canī,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidā, wunduro wua ngosew?» cāne tayia kiworēnniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kēndāgaimayedā wol!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganēm Siman tada Yunusse, dalilnjudā kam gēni, Bawani Mai Samema adāa isanonjēgēna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjēgākki, nima Biturus, † kēla kau adāyeman †† jama kakke tandākki, ‡ koro kēnduwo jaanamaye kēlanjan kēnnasar cuwandiwawo. ¹⁹ Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju †† njikki. Awi duwon dunian geramidā same yen tikkerāna, koro awi duwon dunian wuinamidā same yen wuidāna,» yeno. ²⁰ Daji Isa sēmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudā woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedā kam kēndawulan samgada. Jama kureyen Ala kam laa kēreje mai jama Israyilawuyero cēdiya, nawi bi rīman kuraa cakke fuwu jamayen kēla kamdāyero kēndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adā noduwuram Kēmande kamdāa jama Alayea cunodoro kēreje galajēnaye. Kam ngailan maijēnadāa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawayen Kēmandeye kam laa maiya jaman kureyesodā daraja-a kēnduwo-an kojēnaa jamanjuro juwajiye yeno. Kam adā yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudā Kēmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajēna nangaro. Tēlam nasaralan Almasiwudā

† Biturus - Maananjudā kau. †† kau adā - Awo Biturus wuljēnadā. ‡ jama kakke tandākki - Am duwon Isa tayia capce fuwuranjuro waljane mananju ye jagaidā. †† cuwuramba - Kēnduwo.

Karistilan bowojai. Kidanju cu Kamandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kajarjəna Jerujalemba leje mukko amwurawa-a wurawa řiman-naye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji Biturus tia səgəriro cut-tuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo kəskanju karmoye † ngojo wua səga. ²⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkenamadə ronjudəa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adə ngaa jəgənde ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

Isaye darajanju fəledu

(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

17 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauru ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauru raakkəna. Tima karwuni jauru kajjuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adəa fangeran-niya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Ta-

da Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi †† canidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Kəma, tademia njunone! Ti sedan koroyea jauru suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna. ¹⁶ Fuwurawanəmba tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe sadəman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambərsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai ‡ yaye, kau kuruwu adəro: "Cine na todəro lene!" wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo! ²¹ [Amma sedan jiri adəyedə culuwiwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwurawanju cidu Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero sərəcca-gane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadə karwunja jauru kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bəni Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Maləmdodə akki Fado Alayedəa biyajiwawo wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi təmanəm? Na wundusoyen maiya duniayesodə akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cəne tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adəgaia, tadawanjasodə dawun bawo, diye! ²⁷ Adə yaye bare yakkiye karwunja wajənniro, lene bərəmba mui kol-gəne buni burwon tammadəa ngone cinju kane. Kanəmiya, gursu fal fandəmi. Ngone yade akki mowomasodəro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

†† Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi. ‡ kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima təngəri wo.

† kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Jawawi Isaye
kæla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

18 Sa adæn fuwurawadæ na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo wal-luwwia, tæmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adæ nangaro wundu duwon tadaana adæ gai kælänjua awimaro ngojännidæ, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adæ gaia cunilan † cæ-mowonamadæ, wumaa sæmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cædidæ, kamdæye daunjuro kau neduram mafændi lujagane bæräm kuruwuro gæpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, daliinjudæ awowa tayia casakke taljane biwu cadï mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidæ!

⁸ Mukkonæm bi sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gæmme! Mukko yindia bi si yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gæmme! Sim yindia kannu jaanamayedæro ngawodæroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccægænaye
(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gænanowo, bare tadawa sanana aniye fal-njamaro rudu gænagæwwi! Nayiro wulnjagakki, same-lan malaiyawanja sawisoro fækka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambedæ awo faccægænasodæa mæje njækkaworo isæna.] ¹² Awi gæle tæmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filægar lægaridæa kærisolan kolje leje fal faccægænadæa mæji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukæji duwon kæla faldæyen cædidæ, kæla filægar lægari faccagannidæyen cædidæmaa kojæna. ¹⁴ Adægaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cæraanni.

Kæraminæmbe biwu niro njæddo

¹⁵ «Kæraminæm biwu niro njæddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudæa wulgæne. Mananæm fanjia, kæraminæmdæa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adægainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. ¹⁷ Tayi yea fanduro

† cunilan - Isa nangaro.

wajia, jama wua gawuro wulgæne. Koro yaye jama wua gawudæmaa fanduro wajia, kærdi bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidæ same yen tikkeræna, koro awi duwon dunian wuinuwidæ same yen wuidæna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kæla awi yayen ardijane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci. ²⁰ Dalilnjudæ na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadæ, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kæma, kæramini wuro biwu sæddiya, ndawuro tia gawurnækki? Har gadegade tulurro?» cæne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «Aa, har gadegade tulurro gæni wulnjægækko, fitulur gadegade tulurro tia gawurne! ²³ Adæ nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kæla kasunjayen balas dio cæraanadæ gai. ²⁴ Maidæ balas dio badiyenniya, kam talanti †† dæwu mewuro jægaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdæ awonju ræmboye bawodæ, Maidæ wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kændanju samma-aa calado kasudæ tæræmbo yeno. ²⁶ Amma kamdæ fuwu Maidæyen tungurumje tiro: “Barganæm-min, kanadi tai, sammaa ræmbækki, diye!” yeno. ²⁷ Daji Maidæ tia njunoje kasudæa wajiyæ tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adæ ye kamanju laa dinariyus ‡ miaro jægaimaa kiro. Tia dauyen ræpciye kimiljiye: “Awo nia njægakkidæa ræmbe!” yeno. ²⁹ Daji kamanjudæ fuwunjun tungurumje tia lowoje: “Marne, kanadi tai, ræmbækki, diye!” yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudæa cæræmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudæ awo wakkajænadæa kerunniya, karwunja jauru bannade lejane Maidæro awo wakkajæna sammaa wulyeyera. ³² Daji Maidæ koro walde wolodidæa bowoje tiro: “Ni wolodi kælado! Lowosægæmma nangaro, kasunæm adæ sammaa wangeyekko. ³³ Njunonjækkænadæ gai, wolodi kamanæmba njunodudæ niro wajimnjægæna, gæna?” cæne ³⁴ gærgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cæræmbiro yeno. ³⁵ Adægaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidæmaa cæddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

Kambiwu kæla kamu dæptayen
(Mar 10.1-12)

19 Isa mana ania cæde kerænniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bæräm Jordaniyen dæganaro leyeno. ² Jama kada kadami Isaa jaane nadæn am dondia isangayeyeno.

†† talanti - Talanti faldæ alama alwasi kida kærwu mewu wuriye gai. ‡ dinariyus - Dinariyus faldæ alwasi kida kawu falle.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye yayen kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi wa? "Badiduramnin Alaktumadə tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno." ¹⁵ Koro tiye: "Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərđiye tayi yindiso tiyi fallo waljai," ¹¹ cənna. ⁶ Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. Adə nangaro awo Ala kəljənədə bare kam firjən-ni!» yeno.

⁷ Farisawadəye tiro: «To, awiro gəle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dəptaye co duwon koljoro wada kaino?» ⁸ Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dəpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gəni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dərpe gade niyajənədə kənjəna cədəna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawanjuro tiro: «Adəma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudəma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gəni rakce mana adəa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodə. ¹² Daliljudə am laa curo yanjayeman adim tayia casambəna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadəna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kəlanja adimbo cadəna mbeji. ¹³ Kam mana adəa rakce ngojimadə ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwo

(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isaa mukkonju kəla yallanja sananayero gənanjuwo moduwa cəddoro tayia nanjuro kewudəran-niya, fuwurawadə amdəa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Noda bargaa Mai Samemayədə am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵ Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye ¹⁷ fəndəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngəladə tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!» ¹⁸ Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwumi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹ bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!» ²⁰ Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi

† 19.4 Bad 1.27; 5.2 †† 19.5 Bad 2.24 † 19.7 SK 24.1-4 †† am laa kəlanja adimbo cadəna - Am laa kəlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. †† ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. ††† wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. ††† 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

samelan fəndəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuyə nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuyə nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kərimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambədə kəla kurisnju kərmayie darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmayie mewun yindinlan nammuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro ³⁰ fado, bi yeiya, bi kannə, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənədə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoyeyero ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

20 «Noda bargaa Mai Samemayədə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus ³ fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo. ⁴ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁵ Tayiro: "Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njədəkki," yenniya, ⁶ cijane leyerə. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁷ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: "Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?" cəne tayia kiworo. ⁸ Tiro: "Wunduma kida sadənni nangaro," yera. Daji tayiro: "Nayi ye jərwuniro lenowo!" yeno.

⁹ «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyədəye wakkilnjuro: "Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyədən badinəmiya burwoyədəro yade," yeno. ¹⁰ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyədəye kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹² Kewandənniya, karwunja waje ¹³ tiro: "A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!" yera. ¹⁴ Amma kəma jərwuyədəye falnjaro: "Sawa, awima diwi njəddəkkanəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁵ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənədə gairo kam daryeye

§ cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. §† dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

yero yikkiya, raakko. ¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngəladəro, wua sim diwin surumi?" yeno. ¹⁶ Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalemba ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwuranju mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalemba leniye, Tada Kambədə mukko wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye

(Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərməniməndəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmborammlan, fal ye wailanəmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram † yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiyel!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammlan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənədəro tayia dabbarjəgəna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangerənniya, yaana yindidəro gərgayeyera. ²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ²⁶ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kəreandoro waljo! ²⁸ Adəgaima Tada Kambədə tiro nanwolodi cad-doro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa-a fuwuranju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya. ³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojoro fangerənniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³¹ Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayeə kojənarə kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³² Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³³ Tayiye: «Kəma, sim fəndiyeya, rayiye!» yera.

† kənjaram - Kənjaram bone njaye.

³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

21 Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadirənniya, Isa fuwuranjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: "Kəmadə tayilan mərədunjua," wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero †† wullowo: "Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,"» ‡ cəna. ⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənədə kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkeera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna, †† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!» †† cani. ¹⁰ Isa Jerujalemba kərgaənniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane ke-woro. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyədə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: "Fənidəa fado mod-uwayelan bowojai," ††† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!» ††† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyaya-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangerənniya, jauru gərgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa kitawulan kəranuwwi wa? "Tadawa sanana-a timalla-a yakkəmə nia jajənnjai!"» § yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

†† Fero Siyonne - Jama Jerujalemba. ‡ 21.5 Jak 9.9 †† Hosanna - Alaa yungoriyo! †† 21.9 Jaw 118.25-26 ††† 21.13 Ish 56.7

††† 21.13 Iri 7.11 § 21.16 Jaw 8.2

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mar 11.12-14)

¹⁸ Wajənanjua suwa ləp Isa bərnirō waldi duwon, kəna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadə adə kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambəsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənadə diwi, koro adə kojənarō kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambəsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyea, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno. ³⁰ Koro bawadə na tada yindiye dəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,» yeno, amma lejənni. ³¹ Kəma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanadəa cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuyeyen mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa in-

gi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidandō. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada. ³⁴ Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro kəreawanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. ³⁵ Amma jərwuwudə kəreawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye gəpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojənarō kəreawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Darye kəma jərwudəyeyo: “Tadanirō daraja cadi,» cəne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngoniyō!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, kəma jərwuyedə isiya, awi jərwuwu aniro cəddi?» cəne tayia kiworənniya, ⁴¹ tiro: «Am jaurō kəladō aniro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am gade sa fərdoyen tiro nemanju cadimadəro jərwunjudəa agərijiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo. Adə kəndo Kəmandeyeyo, andiro jaurō ajabba!” †

⁴³ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkondō cəmoye mukko jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa řimannaye-a Farisawa-a misallanjū fangeranniya, kəlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

Misal masəna larusaye

(Luk 14.15-24)

22 Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna larusaye dabbarjəna gai. ³ Maidə wolodiyanjū laaa am masənarō dojənadəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənadəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kəma dabbargada. Arowo masəna larusayero!’” yeno. ⁵ Amma am dojənadə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniamanjaro leyera. ⁶ Am gəpcənasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəyeyo wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am dokkənadə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa

† 21.42 Jaw 118.22-23

sammaa masëna larusayero bowonowo isa!" yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadë lejane lai lai jaane am cawandëna sammaa ngëlan diwin capcane isane, har larusaramdë damgeno.

¹¹ «Maidë am dojenadëa kuroro kërgaanäniya, curonjan kam laa kalwu larusaye lujënni kiro. ¹² Maidëye tiro: "Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adëro kërgaan?" cëne tia kiworënniya, kamdëro awo wuldüye katkero. ¹³ Daji Maidëye wolodijanuro: "Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo duwu cëlëm pättero gëpkënowo, nadën so ye tädï, shëri ye naldi," yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojënadë ngëwu, amma tayi kërjënadë gana,» yeno.

Kambiwu këla akki njoyen

(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadë lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bëlaa laduwüye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkërami yero noniyena, dalilnjudë wundumaa rinëmmi ye, gayirënëmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi tëmanëm? Kaisarro † akki njodë halal ra haram?» cëne tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadëa asuje tayiro: «Mënafëkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidëa fëlesëgënowo rukke!» cëne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a këla-a wundüye tilan dasaa?» cëne tayia kiworënniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredëa Kaisarro yowo, koro awo Alayedëa Alaro yowo!» yeno. ²² Adëa fangeranniya, tia jauru ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu këla cinowo duniayen

(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adëman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidë, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: "Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugëna kamunjudëa niyajo tiro kaduwu majuwu!" † cëna. ²⁵ Akko curonden yaana tullur mbeji. Burwoyedë kamu ngoje tada cuwandënnin bawoje kamunjudëa yanjugënaro kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedë-a yakküyedë-a yero ngai wakkajiye, har ti tullurredë kamudëa cëmoye bawoyeno. ²⁷ Ngawo adëyen kamudë ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tullurso tia camowonadë, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cëne tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidë fattuwuwu, dalilnjudë kitawu bi kënduwo Alaye nonuwu nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadë gairo waljai. †³¹ Koro karmon cidudë, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadëa kërënuwwi wa? ³² Tiye: "Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo," † cëna. Ti Ala

† Kaisar - Gomna kura Rombe. †† 22.24 SK 25.5 ‡ malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adëma nangaro samelan kaduwu mada bawo. †† 22.32 NL 3.6

am nunaye gëni, am roaye, diyel!» yeno. ³³ Jamadë adëa fangeranniya, tai dajane alamdunjudëa ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadë Isa Sadusiyadëa manan yapcëgënaro fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan malëm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedën finja kura wo?» cëne tia kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «"Ala Këmanëmba karwunëm ngan, ronëm ngan, hangalnëm ngan raye!" †³⁸ Adëma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedë ye ti gai: "Këmaskinëm yea këlanëm gairo raye!" ††⁴⁰ Wada yindi anima fërdü Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudë Tada Mai Daudaye

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadë nadën captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi këla Almasiwudëyen tëmanuw? Ti tada wundüye?» cëne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!» †† yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adëgaimaa, ndayilan gële Mai Dauda Ruhu Alayen tia Këmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ "Këmandëye Këmaniro: 'Namme këborammilan duwon, këladowanëmba cidiya sinëmbero yakkëkko! cëna." †⁴⁵ Mai Daudaye tia Këmalan bowojënadë, ndayilan gële Almasiwudë tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adën fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cëddënni.

Hal malëmba Attauraye-a Farisawaye-a

(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

23 Daji Isaye jamadë-a fuwurawanju-aro: ² «Malëmba Attauraye-a Farisawa-adë napturam Nawi Musayen napkada. ³ Adë nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare këndonjadëa diwwi, dalilnjudë awo wuljanadëa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gënajagai, amma tayi këlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo. ⁵ Këndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gësër kalwunjaye ye kuruwuro cadi. ⁶ Masëna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwüye-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidë, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudë malëmndo fal, nayi samma ye kërëmiya nangaro. ⁹ Koro dunia adën bare wundumaa Bawalan bowonuwu, dalilnjudë Bawando fal, ti samelan dë-

†† 22.37 SK 6.5 ††† 22.39 Lew 19.18 ††† Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 22.44 Jaw 110.1 †† napturam Nawi Musaye - Kënduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. ††† laya - Laya yauidiyaudi mana Alaye këlan ruuwuwa ngum-a ngasu-aro tudëgënadë.

ganadæ. ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalil-njudæ fuwumando fal, ti Almasiwudæ. ¹¹ Kam curondon kuramadæ wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadæ, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadæ, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!

(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedæa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidæ yero dap-kəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa fəccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnui ye. Adæ nangaro ajawundo leiran jauru kura!]

¹⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bəram kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kan-uma nayimaa jauru konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan kansi juwuidæ, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardæ ra Fado Alayen dinardæa tayirro kalakciydæ? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidæ, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyən kansi juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadæ ra laya duwaduram sadaadæa tayirro kalakciydæ? ²⁰ Adæ nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadæ kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada sammaa-ayen kansi giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadæ kəla Fado Alayen-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo. ²² Koro kam kəla sameyən kansi juwunamadæ kəla kuris kərmaiye Alayen-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwi, amma awo Attauralan adæa nankuran kojənadæa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so. † Adæa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! ‡

²⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adæa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudæ awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbəra. ²⁶ Farisa

kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adæa tulle duwon, ngawodæ ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuyə jiri jiri-an cəmbəra. ²⁸ Ngaima nayidæ, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodæ nanmənafək-a nandiwi-an cəmbəra.

²⁹ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, tak-tuwuram jirewuyə ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyeyə, tayiro kəldəgəyiye bu nawiyaedæa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwa am nawiyaedæa ceyesənyə nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedæa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwa fusiyaesoye! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adæ nangaro wudæ nawiya-a rashiduwa-a maləmba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuyə dunia adəyə bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyən tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakayə kate Fado Alayen-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənadæ. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalemba

(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyaedæa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauyeyə gəgəpkəwe sanuidæ! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidæ gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana. †³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadæ!” wul-luwiro.»

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alayen-a sidu duniaye-ayen

(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

24 Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwuranjanu nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedæa fəleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani

†† fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

† Bawa - Bawa buye gəni, adinne. †† Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodæ, tayi jakka kaluyedæa fəidan kojana. ‡ Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adæ yindi samma haram. Awo təngərima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

wakkajai? Koro sa kændenäm-a sidu duniaye-aye cædiya, awi alama duwon ambo fælediyidæ wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gënanowo, bare wunduma nayia njawatkänni! ⁵ Am ngæwu cunilan † isane: "Wuma Almasiwudæ wol!" cane am kada cawatki. ⁶ Kæriwu na karënso-a kuruwuso-alan nukcënarofanuwiya, bare hangalndo cijënni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cæðenni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kër-mai-a kërmai gade-a ye kattenjan kæriwu gërjai. Këna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejëna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro †† jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngæwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Këla jirenambu tærganayen këræwo am ngæwuye tægærdi. ¹³ Amma kam mærije har sa njerorambero ‡ dëganamadæ njëkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kæji nodo bargaa ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdæ isi.

Bone kura

(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

¹⁵ «Adæ nangaro sa duwon awo waada jauru batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujënadæ na jauru darajaan daada ruwiya, †† (Këradumadæ asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadæ cija kauru cagaso leja! ¹⁷ Kam këla soronjuyen dëganadæ bare jëpce kare ngoduro curo sorodæyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dëganadæ ye bare kalwunju ngoduro waldënni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cæmbia sodæ, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangærilan †† bi yim tustuyen wakkajënni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudæ sadæn bone jauru kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktænadæn tai kuro kudero ngaltema jirinjtu tuwandënni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro. ²² Koro ca Këmande bone adæye kawunju fulujënnia, wunduma njëkkawo cuwandiwawo. Amma am kærejænadæ nangaro kawudæa fuluji. ²³ Sa adæn kam laaye nayiro: "Akkonju Almasiwudæ!" bi "Towonju ti!" cænia, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudæ almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadæne, yoyenoa, har am kærejænadæmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidæro, adæa nayiro wulnjagakkëna. ²⁶ Adæ nangaro am laaye nayiro: "Towonju ti karaalan!" cania, bare lenuwwi. Bi "Akkonju ti curo ngimben!" cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinnamlan har

† cunilan - Cu Almasiwu Alaye kælanjaro ngojane tayima ti wo cani. †† cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ sa njerorambe - Kænde Tada Kambedæ. †† 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 †† nangæri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauru samsu ye, kuttu ye.

fædero cuwalde wassidæ gai, kænde Tada Kambedæ ye ngai. ²⁸ Na riwa dëganalan kowuwaso ye captai.

Kænde Tada Kambedæye

(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Sadæman ngawo bone yim aniyen këngal cælæmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kænduwowa sameye ye jauru lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedæ samelan fælediyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kænduwoa-a jauru darajaa-a këla fofou sameyen isi carui. †††³¹ Adëgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgæmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyosoro yade amnju kærejænadæa capcai.

Misal ya tarmuye

(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «Ya tarmuyen misal adæa asunowo! Sa fæktu badije kalu rijiya, nangæri karënjënarono nuuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karënjënarono ††† nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adæye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani tæmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dëgaiwo!

(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajidæa wunduma nojënni. Bawadæro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadæ ye nojënni. ³⁷ Kænde Tada Kambedæye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adæn kawu ingi tufanaye isidæro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradæyero kergawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kænde Tada Kambedæye ye adëgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adæn kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adæ nangaro faadaro dëgaiwo, dalilnjudæ yim Këmando isidæa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adæa nonowo, ca këma fadoyedæ sa barwu bune fannjuro isidæa nojënnaa, faadaro dëgane tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁴ Adëgaima nayi ye faadaro dëgaiwo, dalilnjudæ sa tæmanuwwilan Tada Kambedæ isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Luk 12.35-48)

⁴⁵ «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon këmanja tia kæreje wolodiya amanjuro nuwanja kæmboye sa tæraanan njoro galajënadæ?

††† 24.30 Dan 7.13-14 ††† ti cinnalan - Tada Kambedæye kændenju del karënjana.

⁴⁶ Kəjinju wolodi kəmanju walidiya, ngai cədi najjiyidə!
⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sam-
 maa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi
 adə ti kam batti duwon karwunjun: "Kəmani duwan isi-
 wawo," cəne ⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije
 mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji
 wolodi adəyē kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-
 alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cak-
 ki. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi.

Misal kəlayakku mewuye

25 «Sa adən † nodo bargaa Mai Samemaye ala-
 manju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngo-
 jane mai lariusayedəa kaptuwuro caluwunadə gai.
² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi
 hangal bawoadə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu
 ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo
 curon kəndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai lariusayedə
 duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno. ⁶ Dawu
 buneyen kowo laa nukce: "Akkonju mai lariusayedə! Lu-
 wowo tia kapkənowo!" yeno. ⁷ Daji kəlayakku ani sam-
 ma cijane fatəlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi
 hangal bawoadəyē hangalladəro: "Andiro kəndawu
 gana sadowo, fatəlawande no cadi!" yeranniya,
⁹ hangalladəyē: "A'a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo
 na ladomasoyen yiwowo!" yera. ¹⁰ Kəndawu njuworo
 ledu cadi duwon, mai lariusayedə kadio. Tayi dabbar-
 danadə ti-a kallo na ngəməri lariusayero ngasaane cin-
 nadə jakkera. ¹¹ Ngawo adəyən kəlayakku gapcanadə
 ye isane tiro: "Barganəmmmin, barganəmmmin, andiro
 cinnadəa fərəmsaganeyē!" yera. ¹² Amma mai
 lariusayedəyē: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia non-
 jakkəni," yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalil-
 njudə yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye (Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam
 laa bəlawuro cədi cəne wolodiyanjua bowoje kəndanju
 mukkonjaro cakkənadə gai. ¹⁵ Wundunja yayero kəla
 raktunjuyen talanti †† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yin-
 di ce, fal yero fal kaino. Daji bəlawuroro leyeno.
¹⁶ Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə leje tayi-
 lan sawur cəde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cə-
 mowonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando.
¹⁸ Amma kam talanti fal cəmowonamadə leje bəlaa laje
 wuri kəmanjuyē gərayeno.
¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə
 bəlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti
 uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude tiro: "Bar-
 ganəmmmin, talanti uwu simmadə, akko gade uwu ri-
 waro fandəkkəna," yeno. ²¹ Kəmanjuyē tiro: "Wuse,
 wolodi ngəlama, amanma! Awo ganan aman dim-

madə, awo ngəwu mukkonəmbə yakkəkki. Are kallo
 kəji faniyo!" yeno. ²² Kam talanti yindi cəmowonamadə
 ye ise tiro: "Barganəmmmin, talanti yindi simmadə, akko
 gade yindi riwaro fandəkkəna," yenniya, ²³ kəmanjuyē
 tiro: "Wuse, wolodi ngəlama, amanma! Awo ganan
 aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbə yakkəkki.
 Are kallo kəji faniyo!" yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cə-
 mowonamadə ye ise tiro: "Barganəmmmin, ni kam jaurō
 nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni
 finəmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjəkke lekke bəlaa
 lakke wuri nəmdəa gərayekko. Akko awonəm," yeno.
²⁶ Amma kəmanjuyē tiro: "Ni wolodi kəlado, kam
 bowuyē! Na nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni
 finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna? ²⁷ Ca
 wuri nidiəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuri
 riwanjua mowokkəna. ²⁸ To, talanti faldəa nanjun
 mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo! ²⁹ Wundu du-
 won nanjun awoamadə, ‡ tiro casargane ngəwuro
 walji, amma kam nanjun bawomadə, †† awo cədanadə-
 maa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawoa adəa deyan
 curo duwu cələm pətterō gəpkənowo, nadən so ye tə-
 di, sheri ye naldi," yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambədə darajanjua malaiyawa samman
 kundenno walde isiya, kəla kurisnju kərmaiye dara-
 jaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai,
 jiri səni dimiya-a kaniya-aa firjidə gai, kam kamanju-aa
 firje tayia kəwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadəa kəmboram-
 njuro cakki, kaniyadə yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidəyē
 tayi kəmboramnjuyədəro: "Nayi Bawani barga dəmn-
 jaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alak-
 tənayen nayiro dabbargaadadəa gandowo! ³⁵ Awoa kə-
 nania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia yen, awo
 kənjayē sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajəmuni ba-
 wo yen, awo jaktuyē sew. Wu dondi yen, kisseyew.
 Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw," cəni. ³⁷ Daji am
 jirewu aniye tiro: "Kəma, yimbi nia kənanəmba
 ngiruiyē duwon, awo kəmboye ngeiyē? Ra,
 ngudunəmba duwon, awo kənjayē ngeiyē? ³⁸ Yimbi ku-
 sottoro walyem duwon, njuriyē nia ngisayiyē? Ra, kajə-
 munəm bawo duwon, awo jaktuyē ngeiyē? ³⁹ Yimbi ni
 dondi bi kosolan duwon, njuriyē nanəmbə kadiyē?"
 cani. ⁴⁰ Maidəyē: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi
 duwon kəramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wu-
 maro sidduw," cəni. ⁴¹ Daji Maidəyē tayi wailan-
 juyədəro: "Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu
 təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dab-
 barjaanadəro ngawowo! ⁴² Awoa kənanania duwon, awo
 kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjayē siwwi.
⁴³ Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo
 jaktuyē siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro
 isuwwi," cəni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: "Kəma, yimbi kə-

† Sa adən - Sa Tada Kambədə duniaro walde isidən. †† talanti -
 Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriyē gai.

‡ wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isayē fanjidə,
 nodunju cərgane cayē kojənarō asuji. †† kam nanjun bawomadə -
 Kam mana Isayē fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

nanamba nia ngiruiye? Bi ngudunamba, bi kusotto, bi kajamunam bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiyeyi?" caniya, ⁴⁵ Maidaye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njeddoro wanuwiyaya, wumaro njeddoro wanuw," ceni. ⁴⁶ Daji tayida ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

26 Isa mana ani sammaa cede keranniya, fuwuranjuro: ² «Sala Laya Njakkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwuwa, koro Tada Kambedə mukko ambero sərəccagane kaskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a fado rıman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangenni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwa

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərımayen ⁷ masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi jairo tamanna ngoje ise kawudidə kəla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidə basarjidə? ⁹ Ca adəa wuri kadaro calade wuridə talaawaro cadəna!» yera. ¹⁰ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo jairo ngəla səddəna. ¹¹ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ¹² Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəranıro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa rimannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya, cunگو fiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njakkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Ndaran masəna

layayedəa niro dabbarnjəgəiyə bumi?» cane tia ke-woro. ¹⁸ Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: "Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi," yeno.» ¹⁹ Daji fuwurawadə jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənarə napkera. ²¹ Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²² Karwunja jairo kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³ Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə, tima wua sərəttuwumadə wo. ²⁴ Tada Kambedə saptidəma, ^{††} jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambedə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yeniniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye

(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

²⁶ Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye [‡] duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənədə wo. ^{††29} Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe ^{‡‡} adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

³¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: "Sənidə bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatardai." ^{††32} Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyo lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.

³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na

†† Tada Kambedə sapti - Isa nui. ‡ buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyyidə. †† 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 ‡‡ ingi inabbe - Diben. ††† 26.31 Jak 13.7

† Siman dərıma - Ti calan dərıma duwon ngajənədə.

todæro lekke moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a ta-da yindi Jabadiyedæ-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajæna, har nukki gai. Na adæn danowo, faadaro wu-a kallo dægaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fædæryero tæmde moduwa cæde: «Bawani, yojia, kænjaram † adæa wulan ngone! Adæ yaye rawonidæ gæni, kaanæmdæma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjujyero walladanniya, kænæm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dægawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwuwiro faadaro dægaiwo, moduwa dewo! Ruhudæ †† cæraana, amma tiyidæ duno kæskea!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyero leje moduwa cæde: «Bawani, kænjaram adæa wulan ngonæmbawo sai yakkijamaa, rawonæmdæma tædo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kænæm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujæna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedælan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadæyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kænæmbo bowadando tussuwi wa? Sadæ cædæna, Tada Kambedæa mukko biwumasoyero særæccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyoy! Akkonju kam wua særænsiyimadæ del karænæna!» yeno.

Isaa ta

(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cædi ngai duwon, Yahusa mewun yindindæye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti særættuwu-manjudæ tayiro bælaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddækkidæ, tima! Tia taiwo!» cænna. ⁴⁹ Sadæman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cæne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kændoro isæmmadæa de!» yeno. Daji amdæ fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadæye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi riman kurayea bakce sæmonju tæn kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnæmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcænamadæ kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonæmmi wa rangække Bawania bowonække sadæman wuro malaiyawa kæwu mewun yindinmaa ‡ kojænaa juwasiyidæ? ⁵⁴ Adægai gænia, jiri fin gæle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljænadæ wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adæn Isaye jamadæro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gændema gai taro wa isuwidæ? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alammækki duwon, wua sædawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodæ wakkajaro awo ani samma tadæna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadæ tia na Kaifas riman kuradæyero kesado, na duwon malæmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadæ. ⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado riman kurayedæro tia jægane kærgaanniya, awo wakkajidæa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa rimannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njeoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandænne. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adæye rakce Fado Alayedæa wurje curo kawu yakkuyen cædandi cænna,» yera. ⁶² Daji riman kuradæ cije dajæ Isaro: «Jaawunæm bawo wa? Awi gæle am ani kælænæmnin shedajaidæ?» cæne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajænne. Koro riman kuradæ walde tiro: «Ala Kændægaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedæ wo?» cæne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulælæm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adæn fuwun Tada Kambedæ mukko kæmboram Mai Kænduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kændæ cædi ye ruwi,» †† yeno. ⁶⁵ Daji riman kuradæ kalwunju karje: †† «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gæle gade maniye? Nayi kælændo Alaa gaskadunjudæa fanuwuwa. ⁶⁶ Awi gæle tæmanuw?» cæne tayia kiworænniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fækkanjuro lallari tæwatæwajagane tia babakkeræ, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angærdæ

(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedæn napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kærgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angærje: «Awo wullæmidæa nokkæni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadæn dasaanadæro: «Kam adæ ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angærje kansijuwe: «Tia nokkæni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidænniya, am nadæn dasaanadæ isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, tælammæmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kælænju baskuje kansijuwe: «Kam adæa nokkæni!» yeno. Sadæman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjægænadæa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidæro, wua yakkuro angærsæmi,» cænna. Takkenniya, deyaro culuwe tai dajæ so ngoyeno.

Yahusaye kælænju njejo

27 Dunia wayenniya, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kælæjane Isaa roro

† kænjaram - Kænjaram bone njaye. †† ruhudæ - Ro kambe.
‡ kæwu malaiyawaye - Malaiya dæwu arakku gai.

†† 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 †† kalwunju karje - Karwukutanjuro kalwu daunjuyedæmaa karyeno.

ceyesi yera. ² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo fiwullaye fiakkudəa wurawa fimannaye-a amwurawa-aro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənja-gakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya, ⁵ Yahusa wuridəa Fado Alayero gərciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa fimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuri buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusotowayero kedo. ⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Cungo fiwullaye fiakku, wuri duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənədə gai,» † cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyyedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa fimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya, awima tayiro kalakcəgənni. ¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanədəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jairo ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanədəa tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa jairo nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandərinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jairo bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa fimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye

cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(Mar 15.16-20)

²⁷ Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia ringeranniya, kalwu kime †† tiro lujagane ²⁹ ariawu kariyiye ‡ kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakke. ³¹ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje ³³ na tiro Golgota canidəro leyera, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani †† diyadaa caro kedo, amma cade kidambənniya, kənjaro wayeno. ³⁵ Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera. ³⁷ Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO. ³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjan. ³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalacane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmmel!» cani. ⁴¹ Wurawa fimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: ⁴² «Am gadea cakkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alayea,” cənna nangaro,» cani. ⁴⁴ Jiri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanədə ye Isaa rarayera.

† 27.9-10 Jak 11.12-13

†† kalwu kime - Kalwu maila. ‡ ariawu kariyiye - Jawa kərmayye. †† awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

Karmo Isaye

(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

⁴⁵ Kausu kēla dawu duwon, dunia nga tāmje cēlēmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedā Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudā «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadān dajanadā adāa fangeran-niya, laanjaye: «Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadāman falnja cāgase leje soso ngoje diben comcombo lāpciye cuttuluwe karo lassiyē Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadāye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cākkaia, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirēmbo.

⁵¹ Sa adān juwa curo Fado Alayen dāganadā † samēn tamiya kēla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fārēmdane kamin muminnye kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bārnī tayirro †† ngasaane nadān am kadaro fāleyaadara. ⁵⁴ Kajalladā sojiyanju Isaa gurejaimadā-a rokko cidi loloje awo wakkajānaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedāma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittēra Isaye

(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gāriwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedāa tiro cadoro kiwōrēnniya, Bilatus wada ce kamindāa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindāa ngoje lowowon batta linnen kākərje ⁶⁰ kaurinju bārin curo kauyen lajēnadāro cakke sēnaje ci kauridāyero kau kura tēmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldā-a ye fuwu kauriyedān nāpcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduye ‡ kojēnaye wājēnanjua wurawa řimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganēmmin, jambama adā ronjulan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro wallākke cikki!” cānnadāa kēlan tāiyena. ⁶⁴ Adā nangaro wada ye sojiyanēm kauridāa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjusō isane kaminnjudāa ndaljane ambo: “Karmolan cijēna!” wuljanniro. Jamba daryeyedā burwoyedāa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri

† juwa curo Fado Alayen dāganadā - Juwa adā na Ala-a tadoye gārāji. Maana kardunjuyedā bargā karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. †† bārnī tayir - Jerujalem. ‡ yim dabbarduye - Jām-ma, yim tustuye sēbdu.

nonuwwadā gairo kauridāa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridāro lejane kau kura ci kauriyedāro tawaa bakcagane sojiyadāa gadiro gēnayera.

Karmolan cidu Isaye

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

28 Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyēa †† suwa lāp Meram Magdala-a Meram faldā-a kauridāa kuroro leyera. ² Sadāman cidi loloyeno, malaiya Kēmandeye laa samelan jāpce kau kuradāa tēmbalje kēladān nāpkeno. ³ Camunonju mēlākci gai, kajēmunjū ye bul fok. ⁴ Sojiyadā ridunjuro jaurō lolō-jane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadāye kamuwadāro: «Bare rinuwwi! Isa kam kēskaro jā-jānadāa manuwiro nokkēna. ⁶ Wuljēnadā gai, ti na adān bawo, cijēna! Arowo na tia sēnajanadāa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijēna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadān tia ruwi,» wulgēnowo. Akko adāa nayiro wulnjagakkēna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadā karwunja kamdāna ye, jaurō kēji fanjai yero kauridān caluwe cāgase lawardāa fuwurawanjuro njadoro leyera. ⁹ Sadāman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambātkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kēramiyaniro wulgēnowo cidi Galileyero leja, nadān wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadā ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bārnidāro waldane wurawa řimannayedāro awo wakkajāna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadā-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuri ngēwu sojiyadāro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidā: “Bune kēnēm diye duwon, fuwurawanjusō isane kaminnjudāa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadā awo adāa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadā wuridāa camoye lejane tayiro wuljānadā gai kedo. Adāgaima ku kundenno mana adā curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fāleduwu

(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondā cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljēgēnadāro kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambātkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kēnduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadāna. ¹⁹ Adāma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadāye-a Tadadāye-a Ruhudāye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nayiro njadēkkēna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

†† mawuye yim burwoyēa - Ladu.

Markus

Markus ruwujənadə

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Akko badiduram kawuři kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə. ² Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai. †

³ Tidə kam laa karaan kowo sapce: “Kəmandero jawal dabbargənowo, koduramnju cəkko dewo!” cəne wormaji.» ††

⁴ Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuři kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga. ⁵ Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərnı Jerujalembə-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo. ⁶ Yahayaye kəjəmunjudə kanduři karımoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawı-a kəmagən-a. ⁷ Jamaro kawuři cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi. ⁸ Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddı,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a

(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo. ¹⁰ Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmdə Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro. ¹¹ Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauru karwuni kəjijəna!» yeno. ¹² Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo. ¹³ Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde jamaro kawuři kəji Alaye wulduwu badiyeno. ¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuři kəji Alayedə kasad-dowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Yim laa Isa ci bərəm Galileyə jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki, ‡» yeno. ¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya. ¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro. ²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu

(Luk 4.31-37)

²¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərnı Kafarnaambero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ²² Jamadə alamdunjudə ajapkerə, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attarayədə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro. ²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke: ²⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!» †† yeno. ²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjkce kolje kiluwo. ²⁷ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» canı. ²⁸ Sadəman lawar Isaye cidi Galileyə ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

† 1.2 Mal 3.1 †† 1.3 Ish 40.3

‡ kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə. †† Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidanniya, kidanju alaktuye ceranadaro, Ala tuskeno. Kawu tulurredaro taganasso barga dapciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredare bare kida cadanni, yim adə tussa tiro ambac-caa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kawu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyea dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyea isangajaganni cani.

Isaye am ngəwua isangaduwwu

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

²⁹ Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyera. ³⁰ Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³¹ nanjuro leje mukkonju cədanə tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

³² Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo. ³³ Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon, ³⁴ Isa am kada kasuwa jiri jiria isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

³⁵ Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido. ³⁶ Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo. ³⁷ Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Bəlawə gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno. ³⁹ Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidid Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwwu

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayiro walləkki,» yeno. ⁴¹ Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. ⁴² Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴³ Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno. ⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene fimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ⁴⁵ Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwa-wo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwwu

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

² Ngawo kawu ganayen Isa bəрни Kafarnaambəro walladanniya, jamadə ti fadonno fangera. ² Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon, ³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo. ⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənarəmnjuyen sayeyera. ⁵ Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.

⁶ Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan: ⁷ «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ⁸ Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidə? ⁹ Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənarəmməm ngone lenel!” wulduma? ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə † nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbejil!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: ¹¹ «Niro wulnjəgəkki, cine bənarəmməm ngone fannəmbə lenel!» yeno. ¹² Sadəman kamdə fuwu am samməyen cije bənarəmnju ngoje leyeno. Tayi samma jaurə ajapcane Alaa congərone: «Awo adə gai ngaltəma ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Koro Isa walde ci bərəmbəro kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno. ¹⁴ Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidarəmnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁵ Isa fado Lewiyen masənarə napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwura-rawanju-a rokko masəna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro. ¹⁶ Maləmba Attauraye kawu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurəwanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadi- dədə?» yera. ¹⁷ Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro †† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem ‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurəwanəm cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya

† Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajija, kəlanju- man manaji. †† biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ asem - Asem adə faral gəni, nafila.

asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo. ²⁰ Amma sa ise mai larusayedä dawunjan cattuluwiya, sa adän duwon asem cadai.

²¹ «Wunduma guntu batta bärinne ingiro cakke cap-tänni ngoje kajemu dinaro cukkududiwawo. Ngai cä-dia, batta bärindä dinadäyen capte kardudä cayemaro kuraro walji. ²² Koro wunduma diben bärin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cädia, dibendä satkidäa falji. † Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bärindäa satki bärinno fijagai,» yeno.

Isa këma yim tustuye

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadä këla algamaye fifirdu badiyera. ²⁴ Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanäm awo yim tustuyea këndoro haramdäa cadidä?» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a këna fanjanadän, awo cädänadäa ngaltema kitawulan këranuwwi wa? ²⁶ Jaman Abiyatar rïman kurayedän curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jägäre amnju yero ce gewo. Rïmannaro gänia, am gadero burodi sadaaye ngërodä haram!» †²⁷ Daji Isaye tayiro: «Ala kamdäa yim tustuye nangaro alakcänni, yim tustuyedäa kam nangaro alakkeno. ²⁸ Adä nangaro Tada Kambedä këma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwo

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

3 Koro Isa walde dandallo kërgawo. Nadän kam laa mukko canaa mbeji. ² Am laa ye Isaro ayau gënaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeamam kamdäa isangayeyenoaro. ³ Daji Isa kam mukko canaadäro: «Cine dawunden dane!» yeno. ⁴ Koro jamadäro: «Yim tustuyea ngäla këndo ra diwi këndoma halal wo? Ro njëkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cäne kiworo. Amma gäm kedo. ⁵ Isa gërgaje këla karwukibbanjayen karwunju jauru kuttaje tayia ninije kamdäro: «Mukkonäm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju këlewa salairo walyeno. ⁶ Farisawadä dandaldän keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga

(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

⁷ Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bërämbero leyera. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a ⁸ Jerujalemba-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bëräm Jordaniye-a cidi bärni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cädisodäa fanjane nanjuro kadira. ⁹ Adägaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada captanadä tia gëgërëpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno. ¹⁰ Isa am kada isangajëgëna nangaro, am kasuwaasodä tia lejaro gëgërëptagai.

† dibendä satkidäa falji - Diben bärin mojjolge kuraro walji nangaro, satki dinadäa falji. †† 2.26 1Sam 21.1-6

¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani. ¹² Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauru kikkado.

Isaye këngayamba mewun yindindäa galadu

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Daji Isa këla kauyero juwane am tayilan mëradunjuadäa bowoje nanjuro kadira. ¹⁴ Curonjan mewun yindin këreje tayia këngayambanjuro galayeno. Nianjudä ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawuñjua jamaro wuljaa, ¹⁵ kënduwo sedan dudaye cawando. ¹⁶ Akko am mewun yindin galajënadä, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkënadä, ¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugëna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkëna, maananjudä tadawa raduye, ¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye, ¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko këladowayero Isaa sërëttuwomadä.

Kënduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

²⁰ Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwurawanju-aro masëna këmboro katkero. ²¹ Këramiyanju adäa fangeranniya, tia taro leyerä, hangal tia maujëna cani nangaro. ²² Koro malëmba Attauraye Jerujalemlan isanadäye: «Beljabul † tia cädana! Kënduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ²³ Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa duji? ²⁴ Kërmai duwon këlanjuro yaktiyia, rakce dëgaiwawo. ²⁵ Fado duwon këlanjuro yaktiyia, fadodä ye rakce dëgaiwawo. ²⁶ Yiwulis ye këlanju lawalaje yaktiyia, rakce dëgaiwawo, dunonju cerëna. ²⁷ Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye këndanju cëmoyiwawo, sai kam dunoadäa cikkeriya duwon. Cikkeriya, këndanju cëmoyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bas-tu-a samma kambo gawurdiyi. ²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimadä, tëmmaro tiro gawurdiyiwawo. Biwu har abadaro gawurdiwawo cädö!» yeno. ³⁰ Adäa wuldunjudä, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugënaso-a

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Isaye yanju-a yanjugënaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo. ³² Am kada ye Isaa dirijane këljane napcana duwon, tiro: «Yänäm-a yanëmgënaso-a deyan nia manjai,» yera. ³³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigënaso-adä wo?» ††† yenniya, ³⁴ am nadän napcanadäa ninije: «Akko yani-a yanigënaso-

‡ tadawa raduye - Am ro doa. †† kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. ††† Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. †††† Wunduso yani-a yanigënaso-adä wo? - Isa yanjua fagatto nõjëna yaye, na Alayen nankëramidä buye gëni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

adæ! ³⁵ Wundu duwon awo Ala cæraanaa cædimadæ, tima yani-a yanigæna-adæ wo!» yeno.

Misalla Isaye

Misal kasuni jæjærdumaye

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

4 Koro Isa walde ci bæræmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdæ samma ye cidilan ci bæræmdæyen dajana ngai duwon, ² awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro: ³ «Fanowo, kam laa kuloro algama jæjærduro kiluwo. ⁴ Jæjæjji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngæwu bawoalan fiyada. Katti ngæwu bawodæro, sadæman riyeno. ⁶ Amma kængal samero tatkenniya, kausu jauje færdur bawo nangaro fimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidæ rije algamadæa kimicciye, kæla cakænni. ⁸ Amma kasuni laadæ ye na katti ngælaan fiyadanniya, rije kæla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno. ⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam sæmonjuamadæ fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindindæ-a amnju gade tia dirijane kæljanadæ-a kæla misalladæyen tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asær nodo bargaa Alaye noduro amardægæna, amma tayi dawundon bawomasodæro awiso misalnin wuldiyi. ¹² Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo. Adæ gænia, Alaro waldane biwunja gawurdæna!” † yeno.

Maana misal kasuni jæjærdumaye

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adæ asunuwwi wa? Awiawin gæle misal gade asunuwi? ¹⁴ Kasuni jæjærdumadæ mana Alaye jæjæjjo. ¹⁵ Kasuni kæla jawallen fidænasodæ, tayima am manadæa fanjana duwon, sadæman Yiwulis ise mana tayilan fidænadæa cuttuluwidæ wo. ¹⁶ Tayi na kauan fidanasodæ ye, tayima am manadæa fanjaiyama, karwu kæjijaro camoyidæ wo. ¹⁷ Amma tayilan færdur bawo nangaro, tussaiwawo. Kæla manadæyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai. ¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidænasodæ, tayima am manadæa fanjana duwon, ¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane manadæa kæpcane tayiro faidajiyiwawodæ wo. ²⁰ Amma tayi na katti ngælaan fidanasodæ, tayima am manadæa fanjane ngojane karwunjan

† 4.12 Ish 6.9-10

rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidæ wo.»

Misal fatælaye

(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fatæladæa kæmon tæmdaro ra cidiya dægællen gænaduro cawudi wa? A'a, tia kæla gænaduramnjuyen gænaji. ²² Awima gæraada federo culuwawodæ bawo, koro awima asærre isanodiwawodæ ye bawo. ²³ Kam sæmonjuamadæ fanjo!» ²⁴ Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gænanowo! Jiri ambo ngalgæwwadæ gai, nayi yero ngalnægai, koro adæa kojæna nayiro njasargai. ²⁵ Kam nanjun awoamadæ, † tiro casargai, amma kam nanjun bawomadæ, ‡ awo cædanadæmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni rije wurajiyi

²⁶ Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedæ alamanju kam laa kasuni cidiro fijiyi gai. Fijiyiya, ²⁷ bune yen kal, kausu yen kal bonewane cædi, kasunidæ ye rije wuraji, amma jiri fin tædi nojænni. ²⁸ Kattidæma cakke nema culuwi. Burwon kal cædiya, kæla ficci. Kæla cuttuluwiya, sim cædi. ²⁹ Bafiyama, tawida ngoje cæwærdi, sa kalaye isæna nangaro.»

Misal kasuni mutarre

(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

³⁰ Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgæiyi? Misal fin gæle tia fisarniye? ³¹ Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredæ, curo kasuniya am cidilan fijai sammayen tima tængæri wo. ³² Amma fijaiya, rije kæskawa jærwulan sammaro kura woro walje, dælam kura kura cæde, har ngudoso rakcane kaudinjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Kæla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiri adæ gainin wulyeyeno. ³⁴ Misalnin gænia, awima tayiro wuljægænni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kænduwo Isaye kæla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Yim adæa dunia læmdu cædi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo bæræmdæa falliyo ci ingiye todæro koniyo!» yeno. ³⁶ Daji jamadæa kolyeranniya, maaradæn Isaa ngojane leyeræ. Maara gade ye rokkonjun mbeji. ³⁷ Daji karuwa dunoa cije ingi bæræmbe cambalje maaradæro fidiye, har maaradæa læptu mayeno. ³⁸ Sadæn Isa ngawo maaradæyen kælänju birlan kænæm cædi. Fuwurawanjudæ tia kænæmnin kesangæranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonæm bawo wa?» yera. ³⁹ Isa cije karuwadæro jækæde ingi bæræmbedæro: «Waldæne gæm bone!» yenniya, karuwadæ dæje dunia

†† kam nanjun awoamadæ - Kam mana Isaye fanjidæ, nodunju cærgane cæye kojænaræ asuji. ‡ kam nanjun bawomadæ - Kam mana Isaye fanjiwawodæ, nodunju ganadæmaa tilan camoyi.

gəmbo walyeno. ⁴⁰ Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambərsendo bawo wa?» yeno. ⁴¹ Fuwuranwanjudə jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bəram-ama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

5 Daji Isa-a fuwuranwanju-a bəramdəa faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira. ² Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno. ³ Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Sərgalaman tia geroro yojiwawo. ⁴ Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sərga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo. ⁵ Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinjū kaunin rereji kərga.

⁶ Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje ⁷ dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmil!» yeno. ⁸ Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!» cəna nangaro. ⁹ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye, † andi kada nangaro,» yeno. ¹⁰ Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno. ¹¹ Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. ¹² Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyoy!» yera. ¹³ Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasərgawo. Daji aladeyadə alama dəwu yindi gai ngəramjane kaulan jəpcane bəramdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

¹⁴ Səniya aladeyadə cəgase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. Amdə ye awo wakkajənədəa kuroro keluwo. ¹⁵ Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riyera. ¹⁶ Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a aladeyadə-aro wakkajəgənədəa amdəro wulyeyera. ¹⁷ Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera. ¹⁸ Isa maaradəro ngayiyoy duwon, kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rəkkonjun dəga yeno. ¹⁹ Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser kura Kəmande niro njəddənədə-a jiri nia njunonjənədə-a tayiro satkəgəne!» yeno. ²⁰ Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənədəa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkerə.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Koro Isa walde maaradən bəramdəa falje koyeniyə, jama kada isane tia dirijane kəlyera. Isa ci bəramben duwon, ²² kam laa wurawa dandaldəye falnja cunjū Jairus nadəro kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tun-

† Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

gurumje ²³ tia jauro lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro gənəgəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno. ²⁴ Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane tia gəgərapkeyera.

²⁵ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju †† dajənni. ²⁶ Mukko karwunma ngəwusoyen jauro leiya cana, koro kəndanju sammaa cuwatəkəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui.

²⁷ Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngəwoyen susuje kalwunjudəa leyeno, ²⁸ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²⁹ Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənaro tiyinjū fangeno. ³⁰ Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadəyen suworde: «Wundu kalwunni lejo?» cəne kiworo. ³¹ Fuwuranwanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane gəgəramnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera. ³² Amma Isa memeje kam adəa cədənədəa kuroro mayeno. ³³ Kamudə awo tiro wakkajəgənədəa nojəna nangaro, rije lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredə ngaa wulyeyeno. ³⁴ Daji Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene, nanlewa yade!» yeno.

³⁵ Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldəyen isane tiro: «Feronəm bawojəna. Awiro maləmdəa gadero suwolləmi?» yera. ³⁶ Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dandalledəro: «Bare rinəmmi, biya yasarai!» yeno. ³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare wunduma gade tia jəganni yeno. ³⁸ Fado kam kura dandaldəyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani. ³⁹ Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedə? Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawa-a ya-a am tia casadduwunadə-aa ngoje na ferodəyero kasərgawo. ⁴¹ Ferodəa mukkoyn kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə: «Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!» ⁴² Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwunju mewun yindin. Adəa kerunniya, jauro ajapkerə. ⁴³ Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjənni yeno. Koro awo kəmboye ferodəro cado yeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

6 Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənədəro kadio. Fuwuranwanju ye tia geya. ² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kəranjana ngəwuso ajapcane: «Ndarən kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi? ³ Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna ferowadə-a rokko

†† bu fidanju - Salanambu.

kərgaiye, mare?» cane tia kasatturo wayera. ⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵ Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi gana laaro mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno. ⁶ Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedannayen ce tayia yindi yindiyeen nodo badiyeno. ⁸ Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbo, bi ngərwu, bi wufi, ⁹ koro suno casakko, amma bare gəmajeyindi ngojanni yeno. ¹⁰ Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹¹ Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo, † tayiro shedaro waljo!» yeno. ¹² Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuri cadde tuwa cado yera. ¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, daliljudə cu Isayedə ndarasoro tatardəgəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani. ¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani. ¹⁶ Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kam-məkkənədə roaro walje cijo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro cəmwona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko, ¹⁸ daliljudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayeyə mowodə haram!» cənna nangaro. ¹⁹ Koro Ya Hirudiyaa Yahayaa wul wəjəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni, ²⁰ daliljudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio. †† Saanduri Mai Hirudus tambənayey kidənniya, Mai Hirudus wakkilanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileyero masəna kəji dabbaryeyeno. ²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauru kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanədə suwore niro njikke!» yeno. ²³ Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda ci-

† katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. †† Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənasar fandoye kadio.

diniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno. ²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno. ²⁵ Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno. ²⁶ Maidə karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni. ²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje ²⁸ kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino. ²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera. ³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, daliljudə am kada kadami nanjaro isane waldai, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro. ³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyerə. ³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyerə. ³⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanədəa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya səni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno. ³⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. ³⁶ Jamadəa salamme, bəla-a bəladəya-asoro leja awo kəmboye cəsiwo!» yera. ³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus ‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera. ³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera. ³⁹ Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəriyen napca yeno. ⁴⁰ Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera. ⁴¹ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyen-niya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə yea tayi sammaro dagaryeyeno. ⁴² Tayi samma jawune kulyera. ⁴³ Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ⁴⁴ Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

⁴⁵ Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bəramdəa koja ci todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ⁴⁶ Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. ⁴⁷ Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu

‡ dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kəla kauyen. ⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kəla ingiyen silan nanjaro kadio. Karənnjayen kodu cəraana duwon, ⁴⁹ Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu kesakko. ⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye. Sadəman Isa tayiro manajiyē: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno. ⁵¹ Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə gəm nəmgenō. Tai dajane ajapcana, ⁵² dalilnjudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni, kəlanja tikkerəna nangaro.

⁵³ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Genesaretterō isane maaradəa kekkerō. ⁵⁴ Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera. ⁵⁵ Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane amnja dondiso kəla bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadəro njado badiyera. ⁵⁶ Bələdeya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon na lejəna ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci kalwunjuyē runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

Tayir-a tayir gəni-a

(Mat 15.1-20)

7 Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə mukkonja tuljanni. ³ Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjaye jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo. ⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai. ⁵ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ⁶ Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawī Ishayayen kəlandon wuljənədə jire, kitawulan ruwuwadədə gai. Tiye:

“Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.
⁷ De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,” † cənna.

⁸ Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

⁹ Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jaurō nonuwwa! ¹⁰ Kuren Nawī Musaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!” †† koro “Kam duwon bawanju bi yanjuə bassənamadə, tia roro ceyeso!” ‡ cənna. ¹¹ Amma nayiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ¹² bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi. ¹³ Adəgaima adando tatarnuwe

† 7.6-7 Ish 29.13 †† 7.10 NL 20.12; SK 5.16 ‡ 7.10 NL 21.17; Lew 20.9

mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiri adə gai diwi,» yeno.

¹⁴ Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo! ¹⁵ Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədimā bawo, amma awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo. ¹⁶ [Kam səmonjuamadə fanjo!]]» ¹⁷ Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal adəyen tia keworo. ¹⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiwaworo nonuwwi wa? ¹⁹ Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo asuyeyeno. ²⁰ Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ²¹ Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so, ²² kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so, nandəfi so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kamedəman caluwi. ²³ Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando

(Mat 15.21-28)

²⁴ Daji Isa cije nadəa kolje lardu bərnī Tirre-a Sidonne-ayero †† leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujənniro fado laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni. ²⁵ Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgenō. ²⁶ Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa feronjulān dujoro tia ngəwuro lowoyeno. ²⁷ Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁸ kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁹ Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə feronəmlān culuwuna,» yeno. ³⁰ Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllən bowada nayeyeno, koro sedandə tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

³¹ Daji Isa lardu bərnī Tirredəa kolje cidi bərnī Sidonneyen koje bərəm Galileye cidi Bələmewudəyero kadio. ³² Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gənajuwo yera. ³³ Isa kamdəa dawu am captanayen səgəriro kituluwunniya, ngulondonju curo səmo yindi kamdəyero cakke lalləri təwaje təlam kamdəyēa leyeno. ³⁴ Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə fərəmdəne. ³⁵ Sadəman səmo kamdəye fərəmdə, awo təlamnjuro mana dapcəgəna ye wuide, farakko manadu badiyeno. ³⁶ Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi

†† lardu bərnī Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

yaye, cayemaa kojənaro manajaidəma. ³⁷ Amdə jauro naa kojənaro ajapcane: «Awisoa kalkallo cədəna, har muwasoa fanjairo cədi ye, kəgənjisoa manajairo cədi ye!» canı.

Isaye am dəwu dewu ambadu

(Mat 15.32-39)

8 Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwuranjua nanjuro bowoje tayiro: ² «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. ³ Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno. ⁴ Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera. ⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworəniya, tiro: «Tulur,» yera.

⁶ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwuranjuro ce fuwu jamadəyen gənaja cəne fuwunjan gənayera. ⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwuranjuro ce fuwu amdəyen gənaja yeno. ⁸ Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ⁹ Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgenniyama, ¹⁰ ti-a fuwuranju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyerə.

Alama sameye mada

(Mat 16.1-4)

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuwororo mayera. ¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,» yeno. ¹³ Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bərəm falje kanji todəro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Fuwurawadə ngessane burodi ngojanni. Burodi falcuro maaradəyen gənia, nanjan awo kəmboye bawo. ¹⁵ Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gənanowo!» yeno. ¹⁶ Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera. ¹⁷ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen mananuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa? ¹⁸ Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondoa duwon fanuwwawo wa? Ra, nayi ngeskada? ¹⁹ Burodi uwu am dəwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo ndawu yimbəruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera. ²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dəwu dewuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo kalaram

ndawu yimbəruw?» Tiro: «Tulur,» yera. ²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

²² Isa-a fuwuranju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera. ²³ Daji Isa mukko kambudəyeyə cədanə tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallari təwajiyeyə tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cəne tia kiworo. ²⁴ Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno. ²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce simcuwande awiso farakko curuuiro walyeno. ²⁶ Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammil!» cəne kamdəa salamje fadoro lejo yeno.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Isa-a fuwuranju-a bəladeyaso cidi bəрни Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyerə. Kəla jawallen duwon, Isaye fuwuranjuro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canı, laa ye Nawi Iliya canı, laa ye nawiya kureye falnja canı,» yera. ²⁹ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworəniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno. ³⁰ Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Koro Isa fuwuranjuro Ala kajarjəna *Tada Kambedə kuttu tai dajeyə cane amwurawa-a wurawa ri-mannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkuwa roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ³² Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturusse tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno. ³³ Amma Isa suworde fuwuranjua kirunniya, Biturusso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadə-a fuwuranju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyeyə wajo kəskanju karmoye † ngojo wua səga. ³⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju fiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawufi kəji Alaye-a nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəfiwi. ³⁶ Kam dunia adə ngaa jəgənde ronju asarjiya, nda riwanju? ³⁷ Awi gəle kam ce ronju cuwandi? ³⁸ Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoyeyə adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə yeyə daraja Bawanjuyen malaiyawa sameyeyə-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

† kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

9 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənyaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənədə tima Isa Almasiwudə wo.

Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən faidade kəlanjua adamgənyaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai dajə cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədanidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiya ma wakkajiyə, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye samməro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde ³ kajəmunju ye bul fok tai dajə yiyiljiro walyeno, jifi wunduma dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai. ⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁶ Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro. ⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno. ⁸ Sadəman memey-eranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno. ¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga. ¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi † canidə?» cane tia keworo.

¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai dajə kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə?

¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro aw-

† Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

iso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jifi kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwo

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero. ¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera. ¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo. ¹⁷ Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna. ¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua sherinju nalje suduji.

Sedandə dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ¹⁹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwo, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ²⁰ Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəyeno.

²¹ Isaye bawa tadadəyədəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun. ²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno.

²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!» ²⁴ Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenam- buniin banasəgəne!» yeno. ²⁵ Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai dajə bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera. ²⁷ Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.

²⁸ Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuyə runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jifi adəa duduyə bawo,» yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cəraanni, ³¹ daliInjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesənayen kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³² Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

³³ Daji Isa-a fuwuranju-a bærni Kafarnaambo kadi-ra. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kæla awiyen jawallan kambiwu diwidæ?» cæne tayia kiworo. ³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudæ jawallan kambiwu kæla wundunja kura woyen cadæna nangaro. ³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindæa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cæraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!» ³⁶ Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadaadæa nganjiro ngoyenniya, tayiro: ³⁷ «Wundu duwon tadaana adæ gaia cunilan † cæmowonamadæ, wumaa sæmowo. Koro wundu duwon wua sæmowonamadæ, wua gæni, ti wua sunodæ-namadæa cæmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunæmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeie!» yeno. ³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkæwwi, dalilnjudæ wunduma cunilan awo ajabba cædidæ rakce diwini wuljiwawo. ⁴⁰ Awoa kam lawalamande gænidæ kaande. ⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kænjayæ gæmdowolom fal njadænamadæ, jiremaro nayiro wulnjagakki, tæmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gænane!

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniyæ falnjaa cakke talje biwu cædidæ, kamdæye daunju-ro kau neduram mafændi lujagane bæræmbo gæpcaanama tiro ngalwo. ⁴³ Mukkonæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁴ [Curo jaannamayedæn kuři tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁵ Koro sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia gæptuwudæroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁶ [Curo jaannamayedæn kuři tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁷ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulainæ! Sim yindia kannuro nia gæptuwudæroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁸ Curo jaannamayedæn kuři tiyidæa jawuidæ sanuiwawo, koro kannudæ ye tæmmaro nuiwawo.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji. ††⁵⁰ Mandadæ ngæla, amma kælambo walyenoa, jiri fin gæle cayenju gairo walji? Adæ nangaro nayi kælando mandaaro wal-lowo, amando-a ye nanlewan dægaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

Kambiwu kæla kamu dæptayen

(Mat 19.1-12)

10 Daji Isa nadæa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bæræm Jordaniyen dæganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno. ² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dæptadæ halal wa?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno. ⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dæptaye ruwunæme tia koldu kwaro amarjægæna,» ‡ yera. ⁵ Isaye tayiro: «Kælakibbundo nangaro Nawi Musa wada adæa nayiro ruwungeyera. ⁶ Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.” ††⁷ “Dalil adæyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kærdiye ⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.” †† Adægaima kua adæn fuwun tayidæ yindi gæni, tiloro waljana. ⁹ Adæ nangaro awo Ala kæljænadæa bare kam firjænni!» yeno.

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwuranju kæla mana adæyen tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dæpce gade niyajænadæ tiro biwu cædde kænjenæ cædæna. ¹² Koro kamu duwon kwanjua dæpce gade niyajænadæ, ti ye kænjenæ cædæna,» yeno.

Isaye yalla sananaro bargaa dæptuwu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadæ amdæa wusayera. ¹⁴ Isa adæa kirunniya, karwunju waje fuwuranju: «Yal-ladæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Noda bargaa Alayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedæa kasaccænnidæ tæmmaro ngayiwawo!» yeno. ¹⁶ Daji yalladæa nganjiro ngoje kælanjaro mukko gænajiye tayiro bargaa dæpkeyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cægase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Malæm ngælama, awi dikke ro sawisoye ††† fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁸ Isaye tiro: «Awiro wua ngælaman bowosæmi? Ala gænæa, wunduma ngæla bawo. ¹⁹ Wadawadæa nonæmma: ††† Bare ro kambe tuluwummi, bare kænjenæ dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanæme kændanju bummi, bawanæm-a yanæm-aro daraja ye!» § yeno. ²⁰ Kamdæye: «Sayinna, tæn ganani-lan wada ani sammaa gakkæna,» yeno. ²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjænæ. Lene kændanæm

‡ 10.4 SK 24.1-4 †† 10.6 Bad 1.27; 5.2 †† 10.7-8 Bad 2.24

††† ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo.

††† wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada.

§ 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

† cunilan - Isa nangaro. †† kannulan mandaaro walji - Bonedæ, tilaman kambæse kambe kibbaji.

sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandämi. Daji are wua sägai!» yeno. ²² Kamdä mana adäa fangenniya, ti jauru gariwu nangaro fëkkanju kärje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa memeje fuwuranjuro: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye!» yeno. ²⁴ Fuwurawadä mana adäa ajapkerä. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodä jauru jau! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudäro kärimoye cuwuri fiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Fuwurawadä cayemaa kojänaro ajapcane amanjaro: «Assha! Adägaia, wundu gäle njëkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gäni. Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njägaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri käji Alayedä-a nangaro fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljänadä ³⁰ dunia adäman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi. ³¹ Amma am burwoye ngäwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kënyakkuyero këla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwuranju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledü cädi. Fuwurawadä ajapcana, koro am tia jagaisodä ye rijana. Koro Isa walde mewun yindindäa sägäriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidäa tayiro wulduwu badiyeno.

³³ Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedäa mukko wurawa rimannaye-a malämba At-tauraye-aro säräccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kärdiyayero casakke, ³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari täwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye

(Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadäa andiro sad-dämiya, rayiye!» yera. ³⁶ Isaye tayiro: «Awi nayiro njad-däkkiya, rawuw?» cäne tayia kiworo. ³⁷ Tiro: «Marne, kärmänäm darajaa fandämiya, kolsane nammiyo, fal këmboram-mämlan, fal ye wailanämlan!» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadämaa nonuwwi. Ranguwe kënjaram yakkidän yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidäa diwi wa?» † cäne tayia kiworänniya, ³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kënjaram yakkidän yawi ye, kasala dikkidäa diwi ye. ⁴⁰ Amma këmboram-milan so, wailanilan so naptadä, wu gäni kambo amargækki, na anidä am tayiro dabbargaadaye,» yeno.

† kënjaram-a kasala-a - Bone nja.

⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadä adäa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gärgayeyera. ⁴² Daji Isa tayi sam-maa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kärdi-ayen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodä talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kënduwo fälejagai. ⁴³ Amma dawundon ngai gäni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cäraanamadä wolodindoro waljo! ⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cäraanamadä karea nayi sammayero waljo! ⁴⁵ Awoa Tada Kambedäa tiro nanwolodi cad-doro gäni kadio, nanwolodi cädo ronju co am ngäwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Isa-a fuwuranju-a bëla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cädi mbeji. ⁴⁷ Isa kam Najarattedä kojiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye, †† wua njunosäne!» yeno. ⁴⁸ Am ngäwu tiro jakkade mädek napco yera, amma cayea kojänaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosäne!» yeno. ⁴⁹ Daji Isa dajje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudäa bowojane: «Bare täma kollämmi! Cine nia bowonji,» yera. ⁵⁰ Kambudä awonju jaktuye gäpce cije na Isayero kadio. ⁵¹ Isaye tiro: «Awi niro njëddäkkiya, raam?» cäne tia kiworo. Kambudäye: «Sayinna, sim fandäkkiya, raakko!» yeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, këmbärsenäm nangaro njëkkawo fandämma!» yeno. Sadäman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

11 Jerujalembe käränjane gäre bëlawä Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunnedäro kadiranniya, Isa fuwuranjuyä yindi cunode ² tayiro: «Bëla fuwundoyedäro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagäwi. Fërangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro: “Awi adäa diwi?” cäniä, tiro: “Kämädä tilan märadunjua, kärmama kalakci,” wulgänowo!» ⁴ Daji lejane kuttadä lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadäa fërakcai duwon, ⁵ am laa nadän daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadäa fërangowi?» yera. ⁶ Jiři Isa tayiro wuljägänadä gairo jaawu cadäne amdä ye tayia kolyera. ⁷ Daji kuttadä † na Isayero cawude kalwunja këladäro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja këla jawallen feryera, laa ye ngälai karaan këmjänadäa säretkera. ⁹ Am fuwu gërjana so, ngawonnju jaana so

†† Tada Mai Daudaye - Kaduwa Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. ‡ kuttadäa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo këlewan ngayiye.

kowo sapcane: «Hosanna! † Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! ¹⁰ Nodo bawande Mai Daudaye isimadəa bar-gaajo! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!» †† cani. ¹¹ Adəgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kərgawo. Awiso kirunniya, dunia ləmjəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyera.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mat 21.18-22)

¹² Wajənanjua Isa fuwurawanju-a bəla Baitaniyelan keluwunniya, kəna tia kida. ¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalil-njudə sa tarmuye gəni nangaro. ¹⁴ Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹⁵ Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje ¹⁶ wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno. ¹⁷ Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fanidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,” ‡ amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!» †† yeno. ¹⁸ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana nangaro. ¹⁹ Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən kəluwo.

²⁰ Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuoro ngau ngamjəna kero. ²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo! ²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: “Cine bəreəmbo fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiya, wakkaji. ²⁴ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro mərsanowo, kaandoji. ²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai. ²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ²⁸ tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wun-

† Hosanna - Alaa yungoriyo! †† 11.9-10 Jaw 118.25-26 ‡ 11.17 Ish 56.7 †† 11.17 Iri 7.11

du niro kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ³⁰ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno. ³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasaduwwidə?” cəne sawori. ³² Amma “kamben” wulliyewa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro. ³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

12 Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jər-wuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada. ² Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jər-wuwudəyero kinodo. ³ Amma jərwuudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ⁴ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia basaryera. ⁵ Koro walde kərea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kəreawa gade kada kinodo. Laanja bakker, laanja keyeso. ⁶ Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauru cəraanadə. Darye tiye: «Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo. ⁷ Amma jərwuudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera. ⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyen gəpkera. ⁹ To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwo ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci. ¹⁰ Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.

¹¹ Adə kəndo Kəmandeye, andiro jauru ajabba!” ††

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo. ¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinəmbawo yero noniyena, dalilnjudə gayirəmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To, Kaisarro ††† akki njodə halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia ke-

†† 12.10-11 Jaw 118.22-23 ††† Kaisar - Gomna kura Rombe.

woro. ¹⁵ Amma Isa nanmānafəkñjadā asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi? Wuro dinariyus † sukkudowo rukke!» cāne ¹⁶ dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kēla-a wunduye tilan dasaa?» cāne tayia kiworēnniya, tiro: «Kaisarre,» yera. ¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredāa Kaisarro yowo, koro awo Alayedāa Alaro yowo!» yeno. Adāgaima tia jauro ajapkerā.

Kambiwu kēla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidā, na Isayero isane tiro koro cadde: ¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugēna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugēna faccāgēnayedāa niyajo yanjugēnaro kaduwu majuwo!” †† ruwujēna. ²⁰ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedā kamu ngoje tada cuwandān nin bawoyeno. ²¹ Yindiyedā ye kamudāa niyaje tada cuwandān nin bawoyeno. Yakkuyedā ye ngai. ²² Adāgaima tayi tulurdā tada cawandān nin bawoyera. Darye kamudā ye bawoyeno. ²³ To, tayi tulurso tia camowon adā, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwayedā, kitawu bi kēnduwo Alaye nonuwwi, mare? ²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadā gairo waljai. ²⁶ Koro karmon cidudā, Attaura Nawi Musayen kēranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kēska cambiyedān Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,” †† cāna. ²⁷ Ti Ala am nunaye gāni, am roaye, diye! Nayidā tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mat 22.34-40)

²⁸ Malēmba Attauraye falnja isēna kambiwunjadā kēranji duwon, Isa tayiro jaawu ngēla cinaro asuyen niya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cāne tia kiworo. ²⁹ Isaye tiro: «Sammāro kura wodā, tima: “Jama Israyilawuye fanowo, Ala Kēmandedā ti tilonju lok. ³⁰ Ala Kēmanēmba karwunēm ngan, ronēm ngan, hangalnēm ngan, dunonēm ngan raye!” ††† Koro yindiyedā: “Kēmaskinēm yea kēlanēm gairo raye!” ††† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno. ³² Malēm Attaurayedāye tiro: «Jirenēm, sayinna! Awo wullēm madā fagat: Aladā ti tilonju. Ti gēnia, Ala gade bawo. ³³ Tia karwunēm ngan, hangalnēm ngan, dunonēm ngan raame kēmaskinēm yea kēlanēm gairo rawodā, layaso-a sadaaso-a sammāro kura wo!» yeno. ³⁴ Isa malēmdā hangal kējiaro juwapcāgēna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargāa Alaye-a kattendo kuruwu gāni!» yeno. Ngawo adāyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cēddānni.

† dinariyus - Wuri tilan akki biyajai. †† 12.19 SK 25.5

‡ malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adāma nangaro samelan kaduwu mada bawo. †† 12.26 NL 3.6
††† 12.29-30 SK 6.4-5 †††† 12.31 Lew 19.18

Almasiwudā Tada Mai Daudaye

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Fado Alayen Isa jamadāa alamdu cēdi duwon, tayiro: «Ndayilan malēmba Attaurayedāye Almasiwudā Tada Mai Daudaye ††† canidā? ³⁶ Mai Dauda kēlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kēmandēye Kēmaniro: ‘Namme kēmboramilan duwon, kēladowanēmba cidiya sinēmboro yakkēkko!’ cāna.” †††† Mai Dauda kēlanjuma tia Kēmalan bowojēnadā, ndayilan gēle Almasiwudā tadanjuro walji?» yeno. Jama jauro kada karwu kējiaro tia kēranjai.

Hal malēmba Attauraye

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Curo alamdunjuyen Isaye: «Malēmba Attaurayero hangal gēnanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a ³⁹ dandallan bi masēna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁰ Kamu kwa faccāgēnaasoye kēdanja sammaa jawui ye, halnja gēraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gērjai ye. Am aniyē ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccāgēnaaye

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Isa karēn sanduwu sadaa fidaaramben napken niya, jamadā curo sanduwudāyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngēwu fijagai kiro. ⁴² Koro kamu ngudi kwa faccāgēnaa laa ye ise gursu kime †† yindi fiyeyeno. ⁴³ Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccāgēnaa adā sadaa am gadēye sammaa kojēnaro fijagēna. ⁴⁴ Tayi sammaa arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kēdanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju riwoye ngāa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye

kēla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

13 Isa Fado Alayen luwo cēdi duwon, fuwurawanjuyē fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno. ² Isaye tiro: «Soro mafēndi mafēndi ania rumma, gēna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kēla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Isa kēla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidān napcēna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro: ⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja

†††† Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. § 12.36 Jaw 110.1 †††† gursu kime - Kunguna yauidiyaye tamannju ganama.

cædiya, awi alama duwon ambo fælediyidæ wo?» cane tia keworo. ⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁶ Am ngəwu cunilan † isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki. ⁷ Kəriwu na karənsə-a kuruwuso-alan nukcənarə fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakka-jaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gade-gaden loloji, koro kəna ye na narə ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo. ¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiyi duwon. ¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro. ¹² Yaana yanjugənaa sərəcciyə roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuɾu cadde casakke tayia roro ceyesi. ¹³ Cuni nangaro †† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero ‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada ruwiya, † (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁵ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁶ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁷ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ¹⁸ Bare awo adə nangərilan †† wakka-jənni Alaa korowo! ¹⁹ Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakcənayen tai kuro kuderə ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²⁰ Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fulujəna. ²¹ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²² Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²³ Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnjagakkəna.

† cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. †† cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ sa njerorambe - Kənde Tada Kambədə. †† 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11 †† nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, ²⁵ sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ²⁶ Daji Tada Kambədə jauro kənduwoa-a dara-jaa-a curo fofouyen isi carui. †††²⁷ Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənadə capcai.

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu rijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa. ²⁹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə †† nonowo! ³⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³¹ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

³² «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa same-lan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni. ³³ Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro. ³⁴ Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyədəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano. ³⁵ Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadoye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa, ³⁶ bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni! ³⁷ Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki, faadaro dəgaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

14 Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Ba-woaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa ri-mannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai. ² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwo

(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

³ Isa bəla Baitaniyelən fado Siman dərimayen [§] masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi ye, jauro tamanna ye, cunju nardi ngoje ise

††† 13.26 Dan 7.13-14 ††† ti cinnalan - Tada Kambədəye kəndənu del karənjəna. § Siman dərīma - Ti calan dərīma duwon ngəjadə.

səndaldəa dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁴ Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁵ Ca kawudi adəa dinariyus † yer yakku kojənarə calade wuridəa talaawaro cadəna!» cane tiro sarıwu gənaduwo badiyera. ⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jaurə ser səddəna. ⁷ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ⁸ Kamu adə awo rakcənədə cədo. Kawudi adəa tiyiniro fiyiye sittəraniro wua dabbarsəyeno. ⁹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa řimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno. ¹¹ Adəa fangeranniya, karwunja kəjiye tiro wuri cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa †† duwajaidə kidənniya, fuwurawanjuyə tiro: «Ndarən leniyə masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiyə bumi?» cane tia keworo. ¹³ Daji Isaa fuwurawanjuyə yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo, ¹⁴ fado duwon ngaanayə kəmadəro wulgənowo: “Sayinnayə kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹⁵ Nayiro soro sameyə ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənədə andiro dabbarsaganowo!» yeno. ¹⁶ Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasayə jiri Isaa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

¹⁷ Kəngal kikkurənniya, Isaa mewun yindində-a rokko kadira. ¹⁸ Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno. ¹⁹ Karwunja jaurə kuttajə fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²⁰ Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyən kərga, kam duwon wua buwururo mukko yakkiyenədə. ²¹ Tada Kambədə saptidəma, ‡ jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

† dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. †† ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. ‡ Tada Kambədə sapti - Isa nui.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

²² Masəna cadi duwon, Isaa burodi ngojə Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno. ²³ Koro kənjaram ngojə Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano. ²⁴ Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptayə †† duwon am kada nangaro fidənədə wo. ††† Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe ††† yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno. ²⁶ Daji aiyə Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

²⁷ Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidə bangəkkiya, dimiyadə tatardai.” †††† Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ²⁹ Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁰ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³¹ Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Na tiro Gesseməni canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno. ³³ Daji Isaa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngojə rokko lejane karwunju kuttajə ronju jaurə bannadu badiyeno. ³⁴ Tayiro: «Karwuni jaurə kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgaiwo!» yeno. ³⁵ Gana laa kuruwujə cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro moduwa dio badiyeno. ³⁶ Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa § wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raam-madəma!» yeno. ³⁷ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo wa? ³⁸ Bare jaraptuwuwo faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma tiyidə duno kəskeal!» yeno. †††† Koro walde leje mana cayədələn moduwa kido. ⁴⁰ Nanjaro walladanniya, cayə gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni. ⁴¹ Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Cəra! Sadə cədəna, Tada Kambədə mukko biwu-

†† buni aman ndəptayə - Bu Isaye aman kate Ala-a adamgəna-ayə tabbacciyyidə. ††† 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 †††† ingi inabbe - Diben. †††† 14.27 Jak 13.7 § kənjaram - Kənjaram bone njaye. ††† ruhudə - Ro kambe.

masoyero sərəccaana. ⁴² Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴³ Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁴ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!» cənna. ⁴⁵ Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁴⁶ Daji Isaa mukkon dap keda. ⁴⁷ Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi řiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁴⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? ⁴⁹ Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakka-jo!» yeno. ⁵⁰ Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

⁵¹ Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jə-gana mbeji. Amdə tia kedanniya, ⁵² mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵³ Daji Isaa ngojane na řiman kurayero kesado. Nadən wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara. ⁵⁴ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado řiman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁵ Wurawa řimannaye-a majilisu samma-a sheda Isaa roro njeoro mayera yaye, cawandənni. ⁵⁶ Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni. ⁵⁷ Daji am laa cijane sheda bowuye cade: ⁵⁸ «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,” ngai cəne fangeiye,» yera. ⁵⁹ Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.

⁶⁰ Daji řiman kuradə cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kəndə cədi ye ruwi,» † yeno. ⁶³ Daji řiman kuradə kalwunju karje: †† «A! Sheda jiri fi gəle gade maniyə? ⁶⁴ Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera. ⁶⁵ Daji

† 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 †† kalwunju karje - Karwukutanjurowo kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

laanja tiro lallari təwatəwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adə-gaima gureduwudə ye tia cadane məřin babakera.

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁶ Biturus balballa fadoyedən cidian duwon, kir řiman kuraye laa nadəro kadio. ⁶⁷ Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno. ⁶⁸ Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko. ⁶⁹ Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!» yeno. ⁷⁰ Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadəye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera. ⁷¹ Amma Biturus kəlanju baskuje kansijuwe: «Kam kəlanjun mananuwi adəa nokkəni!» yeno. ⁷² Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro wuljəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkənniya, tai daje so ngoyeno.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

15 Dunia wayenniyama, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a majilisu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko. ² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ³ Wurawa řimannayedə awo kadan Isaa burwuyera. ⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalacəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)

⁶ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə koso-ma fal jama caworənadəa tayiro salamjiyi. ⁷ Sa adən kam laa amanju-a tuřu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas. ⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro badiyera. ⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ¹⁰ Awoa nandəřinja nangaro wurawa řimannayedə Isaa mukkonjurowo sərətkeyeraro nojəna. ¹¹ Amma wurawa řimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera. ¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan bowonuwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. ¹³ Kowo sapcane: «Kəskarə tia jəgəne no!» yera. ¹⁴ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye ba-

woro kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(Mat 27.27-31)

¹⁶ Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera. ¹⁷ Kalwu kime † tiro lujagane ariawu kariyiye †† kəlejane kəlanjuro gənayeyera. ¹⁸ Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera. ¹⁹ Kalan kəlanju babakane lallari tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo. ²⁰ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

²¹ Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyerə. ²² Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ²³ Isaro diben curonjun awo laa mir cani ‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno. ²⁴ Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwandoro walawala cade kattenjan dagaryera. ²⁵ Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye. ²⁶ Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE. ²⁷ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ²⁸ [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,» †† cənna.] ²⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalacane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, ³⁰ nda kəskadən jəmmə kəlanəm moye!» cani. ³¹ Wurawa rimmannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! ³² Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyol!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

³³ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ³⁴ Sa yakku kajiriyedə Isaa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ³⁵ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ³⁶ Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo

† kalwu kime - Kalwu maila. †† ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye. ‡ awo laa mir canı - Karwun tiyi jau nəmdaye. †† 15.28 Ish 53.12

ləpciye cuttuluwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsəyia, ruiyo!» yeno. ³⁷ Daji Isaa kowo dunoaro sapce ro kirəmbobo.

³⁸ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə †† samen tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kar-gadan. ³⁹ Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isaa bawojənadəa kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

⁴⁰ Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a. ⁴¹ Sa Isaa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁴² Yim adə yim dabbarduye. ††† Wajiya yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya, ⁴³ Isuwu kam Ari-matiyaye, ti curo majiliswudəyen jauru kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo. ⁴⁴ Bilatus Isaa nagatto bawojənadəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isaa tussəna wa bawojənadəro kiworo. ⁴⁵ Kajalladəyen Isaa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino. ⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadələn cəsəye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbalyeyeno. ⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanadəa kero.

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

16 Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo. ² Mawuye yim burwoyeyə ††† suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro leyerə. ³ Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa andiro təmbalji?» cani. ⁴ Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero. ⁵ Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai daje kamgadano. ⁶ Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isaa kam Najaratte ti kam kəskaro jajaanadəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Amma lenowo fuwurawanju-a Biturus-aro: "Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji. Nayiro wulnjanadə gai, nadən tia ruwi," wulgənowo,» yeno. ⁸ Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cəgase leyerə. Jauru rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

†† juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə bargaa karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. ††† yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. ††† mawuye yim burwoyeyə - Ladu.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)

⁹ [Mawuye yim burwoyey suwa ləp karmolan ciyeniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənadəro fəleyaada. ¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə karwukuttaro cesiridəa najjiye tayiro wulyeyeno. ¹¹ Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

¹² Ngawo adəyen jifi gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidəro fəleyaada. ¹³ Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadəro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

¹⁴ Koro fuwurawanju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, daliinjudə am nga-

wo cijənayen tia carunadəa njasarairo wayera. ¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kəji Alayedəa adamgəna sammaro wulgənowo! ¹⁶ Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam kasatturo wajənamadə wowom Alaye tia cə dai. ¹⁷ Am kasaccanamadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna dujai, təlamba gade bərin manajai, ¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gənajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.

¹⁹ Kəma Isa mana adəa tayiro cəddənyaye ngawon, tia samero casade kəmboram Alayen napkeno. ²⁰ Tayi ye lejane ndara yayero kawuri kəji Alayedəa wuljagai adəgai duwon, Kəmadə tayia banajiye alama kadan manadəa jirero tabbacciyi kərga.]

Luka

Luka ruwujənədə

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

1 Tiyo falas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ² jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sat-tuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai. ³ Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, rīman laa mbeji kəwu rīmanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanrīmanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada rīmannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadī duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwənəm cəmowona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauru karwunəm kəjjji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni, † kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidarə-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye

† Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauru cədana nangaro.

malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojənədə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauru tussənədəa ajarkerə. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənarə asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwa-wo, mədək napkeno. ²³ Kida nanrīmanne sanju kerən- niya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimarınju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cut- tuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyedəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju †† kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauru barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauru cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayedəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubaye ‡ har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənədə?» cəne tia kiworo. ³⁵ Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jərciyə kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojənəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju

†† təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuyə, amma koro yaye ti-a rokko dəganni. ‡ jama Yakubaye - Israyilawu.

kəndawu arakkuyea. ³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla man-anəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kəmbo. Adəgainin Isa kəmbo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauru ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədannni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamegyeno. ⁴¹ Alisabatu salammjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturo jəpciye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbədə ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə? ⁴⁴ Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido. ⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənədə wakkajiro mərsanəmmədə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen † surune ngurnosəna.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaaalan bowosai,

⁴⁹ Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro. Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro kanjimarənju am tia rijanaro fəlejiyi.

⁵¹ Kəmande mukkonjun kərmai fəleje, am karwunjan rokuraa tarjəna.

⁵² Maiyaso kərmailan cəsaye səlje, talaawaso yea darajaaro cədəna.

⁵³ Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje, gəriwuwaso yea mukko dea dujəna.

⁵⁴ Kəmande kanjimarənju fəledu koljənni, kanjinju Israyilaa banajəgəna,

⁵⁵ amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju

har abada-aro wuljəgənədə gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kəmbo. ⁵⁸ Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənədəa fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, ⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera. ⁶² Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya cəraworo keworo. ⁶³ Jakariya allo cuwore tilan "Cunju Yahaya" ruwuyenniya, tayi samma ajapkerə. ⁶⁴ Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa cungoriyo mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada. ⁶⁶ Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» cani. Fagatto mukko Kəmandeyedə †† tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye

⁶⁷ Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpciye nawinawi cəde:

⁶⁸ «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njəkkayima kənduwoa galasaana.

⁷⁰ Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənədə gai,

⁷¹ mukko kəladowande-a waduunde samma-ayen samoye

⁷² amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimarənju fəlejiyi.

⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbunədə:

⁷⁴ Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

⁷⁶ «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.

Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbargəmi,

⁷⁷ jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.

⁷⁸ Ala Kəmande kanjimarəma ye, serma ye nangaro, cakke Nur Kudoma nandero samelan ise

⁷⁹ am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanədəa wassi, koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

† nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

†† mukko Kəmandeye - Kərmajnu.

⁸⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənarə karaan kərga.

Tambo Isaye

(Mat 1.18-25)

2 Jaman adən Kaisar † Agustas wada ce am lar-duwanjuyə sammaa komja yeno. ² Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniiyus tima gomna cidi Siriyaye wo. ³ Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyerə. ⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne ⁵ təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyerə. ⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, ⁷ tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin †† na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

⁸ Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon, ⁹ malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera. ¹⁰ Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kəji nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kəjjijiyidə. ¹¹ Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo! ¹² Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada nagəwi.» yeno. ¹³ Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congorəne: ¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənarə nanlewa jəpcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. ¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-a nayeyera. ¹⁷ Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa isanoyera. ¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajəpkera. ¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro karaan-jaro walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye † kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembə kesado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!» ††²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.» ††

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga.

²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai, kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,

³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dabbarnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye, jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajəpkera. ³⁴ Simiyon tayiro barga dəp-ciye Merambo: «Akko Ala kədarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye cəsuri. Ti naptu alama waadaye cədi, ³⁵ karwu am kədayen gəraada federo culuworo. Nidə ye, kashagar karwunəm sukci,» yeno.

³⁶ Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro napkenniya, ³⁷ kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltəma Fado Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədiləlan bune-a kausu-a Alaa ambəcciyi kərga. ³⁸ Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.

³⁹ Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya, Isuwu-a Meram-a bəlanja Najaratte cidi Galileyero walladara. ⁴⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jaurə rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembə sala Laya Njəkkayirambero lejai. ⁴² Ngai duwon Isa kər-wunju mewun yindin ††† kidənniya, kəla adayen kallo saladəro leyerə. ⁴³ Ngawo sala kojənayen, fadoro wal-

† Kaisar - Gomna kura Rombe. †† Kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

‡ sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. †† 2.23 NL 13.2, 12 †† 2.24 Lew

dai duwon, nojannilan tada Isadē Jerujalemnin napkeno. ⁴⁴ Ti dawu jamadēyen cane ledu kawu falle kedēnniya, curo karamiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵ Cawandēnnidā, Jerujalembō tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu malēmbayen napkada tayia kārēnji ye, cuwori ye nayeyera. ⁴⁷ Am tia kārēndu cadi samma kēla hangalkājīnju-a jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jaurō ajapcane yanjuyē tiro: «Tadani, awiro adāa andiro seddām? Wu-a bawanēm-a hangalnde nga cijēna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isayē tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedān nap-tudē wuro wajīpdāro nonuwwi wa?» yeno. ⁵⁰ Amma mananju adāa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jēgane kallo bēla Najarattero wal-dane mananja ngoji kērga. Yanju awo ani sammaa kar-wunjun royeno. ⁵² Adēgaima Isa wuraji ye, rashidui ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kērga.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwo

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)

3 Nodo Kaisar † Tiberiyasse saa kēnmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugēna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa řimannaye. Jaman adān mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jēp-keyeno. ³ Daji Yahaya cidi bērēm Jordaniye sammaa jē-gane jamaro kawuri cēdde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kērga. ⁴ Adēgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujēnadē wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kēmandero jawal dabbargēnowo,
koduramnju cēkko dewo!

⁵ Ngorso rēpkadaro walja,
kēri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kēriyadaso cēkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgēna samma njēkkawo Alayedēa carui,”
cāne wormaji.» ††

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cēddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidēro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fēlejijisōa dewo! Bare kar-wundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi.

Nayiro wulnjagakki, Alaye kēnduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuyē mbeji.

⁹ Akko kērmamaro bewodē fērdū kēskayen gēnaada. Kēska fi duwon tada ngēla cakkiwawodēa caljane kan-nuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadēye tiro: «Awi gēle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gēmajē yindiadē kam cēdanniro fal co, koro kam nanjun kēm-boadē ye ngai cēdo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cēddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gēle diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadēa kōjēnaro mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gēle diye?» cane tia keworēnniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kēla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadē tēmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasi-wudē woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddēkko, amma kam laa wua kēnduwon kosēna je sunonjuyē wuiduma tikkēni isi. Tidē Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kēmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudēa culore bēralan gēnaji, amma kalariidēa kannu tēmmaro nui-wawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adēgaima mana kadan Yahaya jamadēa galajē tayiro kawuri kēji Alayedēa wulleyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugēnaye Ya Hirudiyaa kamuro cēmowona-a awo diwi kada cēdē-nadē-a nangaro jēkkadēna. ²⁰ Daji Mai Hirudus biwun-juro biwu gade cērgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jēptuwu

(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cēddidēn, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cēdi duwon, same farakko fērēmdē ²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jēpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njēraakkēna. Niramnin jaurō karwuni kēji-jēna!» yeno.

Kaariya Isaye

(Mat 1.1-17)

²³ Isa kērwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadē tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudē tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuyē, ²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye, ²⁷ Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe,

12.6-8 ††† Isa kērwunju mewun yindin - Kēla adā salayedān kērwu adaman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

† Kaisar - Gomna kura Rombe. †† 3.4-6 Ish 40.3-5

Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne, ³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawu Ibrahimbe, Nawu Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Feleкке, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawu Nuhuye, Nawu Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idarisaye, Idarisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalal ye tada Kenanne, ³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawu Adambe, Nawu Adam ye Alaye.

Yiwulisse Isaa jaraptu

(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

4 Ruhu Alaye Isalan dægana duwon, Isa bæräm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dæfiro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kërğa. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adæyen kæna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adæro wulgæne kæmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kæmbo baslan gæni dægai,"» [†] yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na toři laaro cade samdæn tiro larduwa duniaye sammaa fæleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kænduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedæa niro njikki. Awo ania wuro sadæna, wu ye kam raakkænaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada sæddæmia, ani samma kaanæmbo waljai,» yeno. ⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Ala Kæmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambætkægæne!"» ^{††} yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalemba cade loiloiram Fado Alayen gænayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adæn sæktæne cidiro yukkure! ¹⁰ Awoa kitawulan ruuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njariwi," ¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinæm kauro gæmdægæn niro,"» [‡] yeno. ¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljæna: "Bare Ala Kæmandea rijammæmmil!"» ^{††} yeno.

[†] 4.4 SK 8.3 ^{††} 4.8 SK 6.13 [‡] 4.10-11 Jaw 91.11-12 ^{††} 4.12 SK 6.16

¹³ Tia jarapce kerænnya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

¹⁴ Daji Isa kænduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jakkeno.

Am bæla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bæla wurajænadæro kadio. Kæla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadæro kæra njæddoro cije dayeno. ¹⁷ Tiro kitawu Nawu Ishayaye cade kayenniya, na adæ ruuwadadæa kiwandu. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Kæmandeye wulan kërğa, tima kawuri kæji talaawaro wulgækkoro wua galasæna nangaro.

Am cadane kaæaro waljanaro

nankam kælæye cawandi,

kambuwa yero sim cawandi wulduwuro wua sinodo.

Koro am curo jæktuyen dasaanaye asærnja jakturo wua sinodo.

¹⁹ Ngaima "Sa ser Kæmandeye fandoye cædæna!" jamaro wulgække wormaduro kadikko,» ^{‡‡} yeno.

²⁰ Daji kitawudæa jakce kistuwwamadæro kalakciye napkeno. ^{†††} Am samma dandaldæn tiro sim fijaana duwon, ²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruuwada sæmondon fanuwwa adæ wakkajæna,» yeno. ²² Tayi samma kæla mana serra cinjun culuwuna adæyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attæ tada Isuwuyedæma, gæna?» canı. ²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adæa sædduwe: "Karwunma, kælanæm isangaane!" Koro wuro: "Awo ajabba ajabba bæni Kafarnaamben dimma faniyenadæa bælande yen de, ruiye!" nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bæla wurajænalan kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawu Iliayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kærwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kæna kura kærgawo. ²⁶ Adæ yaye kamu kwa faccægænaa laa bæla Sarepta lardu Sidonnedæro ^{‡‡‡} gænia, Ala Nawu Iliyaa na wundunjamayero cunodænı. ²⁷ Koro jaman Nawu Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adæ yaye Naaman kam lardu

^{††} 4.18-19 Ish 61.1-2 ^{†††} napkeno - Sayinna napcæna duwon, jamadæa alamdu badiji. ^{‡‡‡} lardu Sidonne - Lardu yauidiyaye gæni, kærdiyaye.

Siriyayea † gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isanga-jəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kələdən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwa

(Mar 1.21-28)

³¹ Daji Isa bəрни Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajapkerə, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyən karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!» †† yeno. ³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Atte mana jifi fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» canı. ³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwa

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauru cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jifi jifia sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alayel!» canı. Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduru mayera.

⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeyə bowodu

(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

5 Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyən tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyən ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya,

† lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye. †† Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

Isa ci maaradəyən napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgəpcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diyel!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuyeyə-aso kəla buni ngəwu cadanadəyən ajapkerə. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkerə. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!» † yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwa

(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero təmdə tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene rimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adəson lawar Isaye cayeyə kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwa

(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawə samma cidi Galileyeyə-a Yahudiyayeyə-a bəрни Jerujələmbeyə-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeyeyə am dondi isangaduwayeyə mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.

²¹ Daji maləmba Attaurayeyə-a Farisaweyə-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» canı.

‡ kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə? ²³ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambedə † nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənarām-məm ngone fannəmbo lene!» yeno. ²⁵ Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənarāmnju ngoje Alaa cingoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jairo ajapcane rijane Alaa congorəne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, ²⁸ cije kare sammaa kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dab-baryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwuranju-a rokko masəna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adə kerunniya, karwunja waje fuwuranjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ³² Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem †† cadai ye, moduwa cadai ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵ A'a, amma sa ise mai larusayedə dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adə cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkuwudiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, diben bərin də satkidə falje ‡ cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben bərin də satki bərinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadə bərin də majiwawo, tiye: “Diben dinadə kəji,” cəni nangaro.»

Isa kəma yim tustuye

(Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

6 Yim tustuyea laa Isa-a fuwuranju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdə diwidə?» yera. ³ Isaye tayiro:

† Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanju-man manaji. †† asem - Asem faral gəni, nafila. ‡ diben bərin də satkidə falje - Diben bərin mojojolge kuraro walji nangaro, satki dinadə falje.

«Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadə kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!» ††⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwo

(Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji. ⁷ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwu majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdə isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno. ¹¹ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a jairo gərgajane sawardane awo Isaro njəddoye mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindində galadu

(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwuranju bowoje curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yanjugəna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidə, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljənadə.

Jawawi Isaye faya laan

(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

¹⁷ Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwuranju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jairo ngəwu bəni Jerujaləmbə-a lardu Yahudiyaye samma-a bərnija ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸ mananju kərandu-a kasuwanjan ngaduro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidə ngayera. ¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalil-njudə kənduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiji nangaro.

Barga-a kuttu-a

(Mat 5.3-12)

²⁰ Daji Isa fuwuranju niniyenniya, tayiro:

«Bargando naye talaawadə, ††

†† 6.4 1Sam 21.1-6 †† naye talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

²¹ Bargando nayi kərma kənanodadə, fuwun kulluwidəro.

Bargando nayi kərma yiruwidə, fuwun kaasu diwidəro.

²² «Am Tada Kambədə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauru ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyo keddə.

²⁴ «Kuttundo nayi gəfiwuwadə, nuwando dunialan fanduwwadəro.

²⁵ Kuttundo nayi kərma kulluwwadə, fuwun kəna fanuwidəro.

Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə, fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

²⁶ «Am samma ngələndo wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddə.

Kəladonəm rawo

(Mat 5.43-48)

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandə rawowo, waduwendoro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadəro bargə dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkərowo. ²⁹ Kam fərinəm marin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajədə dəpkəm-mi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkərammi. ³¹ Jifi am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəə caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadī. ³⁴ Am nayiro njakkərambiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadī. ³⁵ Amma nayidə, kəladowandə rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero wal-luwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwwu soye serma nangaro. ³⁶ Bawando kanjimərimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!

(Mat 7.1-6)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi, † nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənəgəwwi, nayi yero ayau gənənjagawawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbərə-

na, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jifi ambo ngəl-gəwidə gai, nayi yero ngəl-njagai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəə ce: «Kambu kambu kam-manjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngələro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? ⁴² Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Sawani, kolle kaləm simməmbədəə tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbədəə tuluwumiya duwon, daji ngələro rume kaləm sim kamanəmbədəə tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo. ⁴⁴ Kəska fi yaye tadanjulən asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coc-cərilan njakcaiwawo. ⁴⁵ Kam ngələdə awo ngəla karwunjulən dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulən dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan dəganadəməə ci manajji.

Misal fado tandowu yindiye

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənədəə diwwawodə? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju fəlenjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəə kəla kauyen gənəjənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəə babakken-niya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngələro tədandəna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjəna jəgan-nimadə, ti alama kam soro fərdə bawo cidilan cə-dandənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəə bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauru diwi,» yeno Isaye.

Isaye soji kura Rombeye kərea isangaduwwu

(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

7 Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bərnī Kafarnaambəro leyeno. ² Nədən soji kura Rombe laa kəreanju jaumaro cəraana dondi no cədi mbeji. ³ Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawo yaudiyaye laa nanjuro cunode tia lowoja iso kəreanju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adəə tiro yiddəmiya jussəna, ⁵ dalilnjudə jamandə yudidəə cəraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyerə. Isa fadodəə karəngenniya, soji kuradə sawawanju laa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kəma, bare suwoldəmmi, nia fannin sawo tikkəni. ⁷ Nənəmbə kən-

† Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kələndəə sharawu am gadeyero ngonuwwi.

dema ye tikkəni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁸ Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro: 'Lene!' nəkkiya, leji. Fal laaro: 'Are!' nəkkiya, isi. Koro kareaniro: 'Adəa de!' nəkkiya, cədi."⁹ Isa adəa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidəro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambərse kura adə gai fandəkkəni!» ¹⁰ Daji am soji kura cunodənadə fadodəro walladaranniya, kareadəa kəlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccəgənaayea roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla laa Nayin canidəro leyeno. Fuwurawanju-a am ngəwu-a ye tia casadduwe leyerə. ¹² Ngaworam bəlayedəa karənjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudə tada gade cədannı, kwanju ye faccəgəna, koro jama kada bəladəye yadəa casadduwi. ¹³ Kəmadə tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirəmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardəa karənje leje am tia ngojanadə gəm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjəgəkki, cine!» yenniya, ¹⁵ kam nunadə cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congərone: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwo isəna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kəljana-a sammaro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a

(Mat 11.1-19)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadə wo † ra gade gureniye?» ²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: "Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?"» cane tia keworo. ²¹ Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi. ²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwwa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ²⁵ A'a. Awi gəle kuro-ro leyew? Kam kajəmu shawa cakəkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakke curo larsuyen dasaanadə mairilan kasarga. ²⁶ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ²⁷ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."

† nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye.

^{††28} Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.» ²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo. ³⁰ Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro nijəgənadəa wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: "Algaita nayiro funjagayena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi," canı gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, "Ti karuwa-ma!" yew. ³⁴ Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyyenniya, Isa fanjuro ngaye masənaro napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamanna ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen dajə ciriyo si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuyə gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno. ³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus ‡ yer uwo ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro carayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wul-ləm,» yeno. ⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno. ⁴⁵ Feriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənarə kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.» ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kam-

†† 7.27 Mal 3.1 ‡ dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

bärsenäm nangaro njäkkawo fandemma, kälewan lene!» yeno.

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

8 Ngawo adäyen tussänni Isa bëla kuran ganansoa jägane jamaro kawuri käji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindindä-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajägäna-a tia kesad-duwo. Kamuwadä tayima Meram kamu tilan sedan tullur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu këndan-jalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bëla bëlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidä ti-a kallo řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadä ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadä fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye

(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cəřiwawo.” †

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidä mana Alaye. ¹² Kasuni këla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njäkkawo cawandənniyo, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidä wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu käjiaro camoyidä wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccayaye, këla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun bəřin manadəa kəpcane tayiro fəidajiyiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro fəidajiyi, kanadin nema laa casakkidä wo.

Misal fatəlaye

(Mar 4.21-25)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse këmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənajiawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia këla gənaduramnjuyen gənaji. ¹⁷ Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə, †† tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə, ‡ awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə, †† tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye këla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

²² Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bəřəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadä isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə řijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye këla sedannayen

(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Daji Isa-a fuwurawanju-a bəřəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi Galileyero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdä kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdä Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna

†† kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidä, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. ‡ kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. †† yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

† 8.10 Ish 6.9

yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,» † yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyedəro du-jəgənni sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjanə kaulan jəpcanə bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladeyadə awo wakkajənədə kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədə kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunjə ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunadə jifi karuwamadə nanlewa cuwandənədə tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jauru kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənədə tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənədə ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Isa cidi Galileero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jauru lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jauru tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju †† dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyədə leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jifi nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa su-

† Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai. †† bu fidanju - Salanam-bu.

wolləmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawo-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodəa mukko yə cədanə kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jauru ajapkerə. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənədə wuljaganni yeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

9 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudəye-a am kasuwaa isangaduwyə-a ce ² tayiro leja kawuri kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuri, bi gəmajə yindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonniya, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!» ‡ yeno. ⁶ Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuri kəji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, ⁸ laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. ⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰ Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera. ¹¹ Amma jama adəa asuyerranniya, tia geya. Isa jamadəa cə moye tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno. ¹² Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladəya-a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera. ¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera.

‡ katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

¹⁴ Nadən kongwa alama dāwu uwu gai mbeji. Isaye fuwuranjuro: «Jamadāa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwuranjuro ce fuwu jamadəyen gənyera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Bituruse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwuranju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworranniya, Bituruse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambədə kuttu tai dajə cane amwurawa-a wurawa fi-mannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo wajisoro kəskanju karmoye † ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju fiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkanamadə ronjudəa cəriwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa jəgandə ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujanamadə, Tada Kambədə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuyə-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alayə carui,» yeno.

Isaye darajanju fəledu

(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənyen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuyə falde kajəmunju ye bul fok tai dajə yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandəjai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a. ³¹ Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³ Sa am yindidə nanjun saptaidən, Bituruse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku

† kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musayə, fal ye Nawi Iliyayə,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jəkkeno. Fofou tayia jəkənaro kerunniya, riyera. ³⁵ Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwo

(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajənanju Isa-a fuwuranju yakkudə-a kaudən jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tadiana njunone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹ Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənarə basarjənni, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandəa dujaro fuwuranwamba lowoyekəniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamdəro: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadadə kəndə cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwuranjuro: ⁴⁴ «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo, Tada Kambədəa mukko ambero sərəccagai,» yeno. ⁴⁵ Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjayə asujə tadaana laaa ngojə gərenjun isadajiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan †† tada adəa cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹ Yahayə Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendəya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiyə!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

†† cunilan - Isa nangaro.

ISA KĀLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembo leduye tai daje ngoyeno. ⁵² Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera. ⁵⁴ Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni

(Mat 8.18-22)

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanja, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədəye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamanialakələwakkiya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

10 Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiyen cunode bəla so, bəladəya so, na leji sammaro tin fuwunno leyerə. ² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo! ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. ⁴ Bare wuri, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: "Fado adə bargə cuwando!" wulgənowo. ⁶ Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa, bargandodə nandoro waldi. ⁷ Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo, ⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: "Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!" wulgənowo. ¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ "Katti bə-

† am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

landoye sinderotandəgənədəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!" wulgənowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombea †† nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bəрни Korajinne! Kuttundo am bəрни Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənəsodə bəрни Tirre-a Sidonne-alan † tədənəa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan †† napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bəрни Tirre-a Sidonne-ayedəa †† nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bəрни Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kanuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənədəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldū

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro waldadaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama manandə jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkəkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkəkəna. Awimarakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjijənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjijo!»

Isaye karwunju kəjido

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojjiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimariya cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayina, awi dikke ro sawisoye ††† fandəkki?», yenniya,

†† bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jairo diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fiyye siyeyeno. † bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya kərdiyaye. †† ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. ††† bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya duwon amnja jairo diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. ††† ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadā? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye! † Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!” †† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wu-lyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayədə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno.

³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane rinjane babakcane tia nuna gai koljane leyerə. ³¹ Adə-gai duwon, řiman ‡ laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi †† laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauru njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fijiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmna sammaa niro kalannjəgəkki,” yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwuranjua-a lejai duwon, bəla laaro kadi-ranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujije hangalnju jauru jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

Isaye kəla moduwayen alamdu

(Mat 6.9-15; 7.7-12)

11 Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwuranjuyə falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwuranjuro cəkkəranadə gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!
Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

† 10.27 SK 6.5 †† 10.27 Lew 19.18 ‡ řiman - Rimanna Israyi-lawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo.

†† Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, řimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

⁴ Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.
Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,” yenniya, ⁷ sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,” cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai. ¹¹ Bawa fi curon-don tadanju tia buniro cuworiya, cunjuro kadi cidə? ¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laa muwaro cədənaa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkerə, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul †† mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo. ¹⁸ Wu sedan-naa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyi, ndayilan gəle kərmajudə dəgai? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon bərimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bəriminju ardijənadəa cə-moye kəndanju sammaa ngoje dagarji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne

(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuyə maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje

†† Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənarō kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Mat 12.38-42)

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauro diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyawo. ³⁰ Jiři Nawi Yunus kuren am bərnı Niniweyero alamaro waljənadə gai, † Tada Kambedə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jire-nambuuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bərnı Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jire-nambuuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.

³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulān nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!

(Mat 23.1-36)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro dojeno. Leje fadodəro ngaye masənarō napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənın masənarō napcənayen ajapkeno. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbəəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə yea alakcənnı wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwō samma solan †† jakka tuluwuwı, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo

† Nawi Yunus gai - Jiři Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai. †† Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwō so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa fəidan kojana.

ani yea dio wajimnjaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa ‡ am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diyel!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gəngəwı, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo.

⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna samma kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulān Alaye: «Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,» cəna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kuderō samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuworam ilmuye ngonuwı. Nayi kəlando ye ngawuwı, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauro gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

Bare rinuwwi!

(Mat 10.26-33)

12 Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccāi duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai. ² Awima gəraada federo culuwıwawodə bawo, koro awima asərre isanodıwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwıwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkwıwadəa farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwımadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cattuluwnayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyıwawo. ⁷ Nonowo, kandurı kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa

‡ kauri noduram bawoa - Jiři kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

Alayen kamdä kaanju cäni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angärsänamadä fuwu malaiyawa Alayen angärđi. ¹⁰ Wundu duwon kälä Tada Kambedäyen manakuttu wuljidä, tiro gawurđiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadä, tiro gawurđiyiwawo. ¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kälä awo wulluwiyen bi jiri käländo mowuwiyen bare hangalndo cijänni, ¹² dalilnjudä sa adän Ruhu Alaye awo wuldüyedä nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadäyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgäne, curo warasandeyen nuwani siol!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sädo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadäro: «Hangal gänanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam läman ngäwu jägandäna nangaro gäni roa dägai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cädde: «Gariwu laa kulonju nema jauru kekkänniya, ¹⁷ kälänjuro: “Na nemani adäa cammäkke njakkoye bawodä, awi gäle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidä: Jawuwanisoo wurnäkke gade kura kura tandäkke curonjan algamani-a awo gade gandäkkäna samma-a cammäkke yakkäkki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: “Akko kämbošo kärwu kadaye takkäna. Garal nammäkke bukke yakke, käji fakki! nækki.” ²⁰ Amma Alaye tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adäman kawunäm dajä numi! Daji awo ani kälänämbo capkämmadä, wundu gäle tayia jägandi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kälänjuro arsiyi capcägäna, amma na Alayen gariwuro waljännimadä, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!

(Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adä nangaro nayiro wulnjagakki, bare kälä awo rondoro buwiyen bi kälä awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodä kämboša kojäna, koro tiyidä ye kajämua kojäna. ²⁴ Ngawusoo ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidä jauru ngudowaa darajan konuwua, diye! ²⁵ Wundundo gäle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cärgai? ²⁶ To, ranguwe awo kəske adämaa diwwawoa, awiro gäle kälä awowa gadädäyen karwungai diwi?

²⁷ «Färeso jiri řijaidä ruiwo, ngänäpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauru darajaa yaye, ngaltema kajämu färe aniye falnjaa nanshawan najägäna cakkänni. ²⁸ Ala färeso ku karaan řijai bari kannuro řijagai ania ngai jakcidä, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambärsä ganaadä! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin märadundoaro nojäna. ³¹ Attäroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cäraana nangaro. ³³ Kändando ladowo, wufidä talaawaro yowo. Käländoro ařitta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodä. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dägänadäman karwundo ye kerga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatälawando ye waskada kollowo! ³⁶ Wolodiya waldu kämänjaye gurejai gairo dabbardänowo. Sa kämänja larusadin ise cinnadäa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kämänja ise tayia faada najiyidä! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masäna dioro napcane ise ti kälänju kämbo tayiro sajiyi. ³⁸ Bune därdu bi därdu kälänaman kadiro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹ Amma adäa nonowo, ca kämä fädoyedä sa barwu fannjuro isidäa nojänaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰ Nayi ye faadaro dägaiwo, dalilnjudä sa tämanuwwilan Tada Kambedä isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Biturusse: «Kämä, misal adäa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cäne tia kiworo. ⁴² Kämaye tiro: «Wundu gäle wolodi amanna ye, hangalla yedä wo, ti duwon kämänja tia käreje wolodiya amanjuro nuwanja kämboye sa täraanan njoro galajidä? ⁴³ Käjinju wolodi kämänju walđiya, ngai cädi najiyidä! ⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kämädä kändänju sammaa mukko wolodi adäyero cakki. ⁴⁵ Amma ca wolodi adä karwunjun: “Kämäni duwan isiwawo,» cäne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kergaro walyenoa, ⁴⁶ daji wolodi adäyē kämänju yim tämajänni-a sa nojänni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷ Wolodi märadu kämänjuyē nojäna duwon dabbarduro bi märadu kämänjuyedä galduro wajänamadä, jauru tia kowojai. ⁴⁸ Amma wolodi awo kämänju cäraana nojänni duwon awo tiro wowom gänaduwuyē cädänamadä, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngäwu cädänadä, nanjun ngäwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jauru ngäwu casakkänadä, nanjun ngäwudämaa kojäna cawori.

Nanlewa gäni, firda

(Mat 10.34-39)

⁴⁹ «Kannu duniaro njättaro kadikko. Kannudä kärman cambänaa, jauru raakko! ⁵⁰ Wuro kasala laaa † saddi mbeji. Kawu ceridäro, kasala adäyē kurwowunju jauru jau fakki. ⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikko-ro tämayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gäni, firda. ⁵² Na adän fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudä kälado am yindiyero waljai, yindidä ye kälado am yakkuyero waljai. ⁵³ Adägaima firdai, bawo kälado

† kasala laaa - Kasala adäyē maananju bone cane nui.

tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kælado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kælado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»

⁵⁴ Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁵ Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: “Ku jauru kausuaro walji,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁶ Nayi mənəfəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidəa?

⁵⁷ «Awi nangaro nayidə kəlandoro kommuwe awo dioye jussənədəa nonuwwawodə? ⁵⁸ Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman kowori de tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadən-niro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹ Niro wulnjəgəkki, nadən təm-marə luwumbawo, sai wuridəa cotto rəmbəmiya duwon,» yeno.

Tuwa dewo!

13 Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo. ² Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro təmanuwwa wa? ³ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kəlanjaro cukkure sanunadə, am gade Jerujalemnin dasaanadəa biwunin kojanaro təmanuwwa wa? ⁵ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen ya tarmuye kokcəna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandənni. ⁷ Daji jərwu njat-tomadəro: “Akko ku kərwu yakku kəska adən tada madaro isəkkiya, awima fandəkkiwawodə. Calle tia! Awiro bowuro na cəmoyi?” ⁸ Amma jərwu njat-tomadəye tiro: “Bani ngimba, kasadde kəməne adə tia kolle, fərdunju tamməkko muri figəkko. ⁹ Bariminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu mewun wuskunno nguwada rakce cəkko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko dajə Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura dandaldəye gərgajə jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵ Kəmaye tiro kalakciye: «Mənəfək-

ka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna? ¹⁶ To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno tia cikkerənədə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno. ¹⁷ Adəa wulyenniya, waduwnju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki? ¹⁹ Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulən fije rije kəska kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənədə gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki? ²¹ Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujənədə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembə jəgailan bəla kuran gənan-solan jamadəa alamji ngai duwon, ²³ kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴ «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcawo. ²⁵ Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərap jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,» cəni. ²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tədi, sheri ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyarə gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fədə-a yala-a anəm-alan † isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembə

(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njeoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bari-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,» wulgənowo. ³³ Fagatto ku-a bari-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlən gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

† am adinnam-a fədə-a yala-a anəm-alan - Kərdiya.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadæa roro yejuwe am juwanjaanadæro dongur kauye gægæpkæwe sanuidæ! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidæ gai, ngæwuro nayia nanin cap-tundo raakkæna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul kolnjaana. † Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kæmandeyen isimadæ!” wul-luwiro.»

Isaye kam dondia isangaduwa

14 Yim tustuyea laa Isa masæna dioro fado Faris-awaye kuranja laayero leyenniya, amdæ jauru Isaa ninijai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye malæmba Attauraye-a Farisawaro: «Yim tustuyea kamba isangaduwa halal ra haram?» cæne tayia kiworo. ⁴ Gæm kedænniya, Isa kamdæa cædane isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadæman cuttuluwuwawodæ?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masæna dioro dojanadæ na darajaa kærejane napcai kirunniya, tayiro misal cædde: ⁸ «Kam laa masæna larusayero nia donjiya, bare na darajaadæn nam-mæmmi, dalilnjudæ waneye sosamanæm kam nia darajan konjæna laaa dojæna. ⁹ Adægaia, sosamandodæ nanæmbo ise niro: “Cine nadæa tiro kolgæne!” cæni. Daji nangunæmbaro cinæme lenæme na daraja bawodælan nammæmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanæmdæ isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cæne fuwu jama dojæna sammayen daraja fandæmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kælänjua jajækænamadæ, tia bassai. Koro kam kælänjua awimaro ngojænnimadæ, tia jajækcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudæro: «Ngæmæri masæna kausuye bi lesaye dabbarnæmiya, bare sawawanæm, bi yanæmgæna, bi kæræmiyanæm, bi kæmaskiyanæm garuwuwa donæmmi. Adægai kidæmba, tayi ye nia donjane njakkaræmbi. ¹³ Amma ngæmæri masæna dioye dabbarnæmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiyæ so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adægainin bargaaro wallæmi, tayi rakcane niro njakkaræmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njækkæræmbi.»

Misal masæna ngæmæriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masænawuyen falnja adæa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masæna juwuidæ!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masæna ngæmæriye cædi cæne am kada doyenno. ¹⁷ Sa masæneyedæ kidænniya, wolodinju cunode am dojanadæro: “Arowo, awiso kærma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngæskera. Burwoyedæ tiro:

† fanndo de sul kolnjaana - Ala nguunjan culuwuna.

“Lowonjækkæna gawurso, kulo yiwukkæna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjækkæna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkæna lekke tayia rijammækki,” yeno. ²⁰ Faldæ ye: “Bærinmaro larusa kidækkæ. Adæmaro rangække lekkiwawodæ,” yeno. ²¹ Daji wolodidæ na kæmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adæa fangenniya, kæma fadoyedæ gærgaje wolodinjudæro: “Duwan luwe bælaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiyæ-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidæ walde tiro: “Kæmani, awo wullæmmadæ tædæna, amma koro yaye na gapcæna mbeji,” yeno. ²³ Koro kæmadæye wolodinju: “Bælan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cæppo cæmbæro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkænadæye falnjama masænani juwuwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cædi duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudæmaa wajænnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kæskanju karmoye †† ngoje wua sægannimadæ, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gæle soro sameye tando cæraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjænni tando badijidæ? ²⁹ Ngai gænæ, færdudæa gænæje rakce sorodæa tæmojægnæniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gænægagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adæ soro tando badijæna duwon, tumoduwu tiro katkero!” cæni. ³¹ Koro mai laa amnju dæwu mewu duwon mai kamanju am dæwu findiaro kæriwu njækkado majia, burwon napce rakce tayia kæriwun juwui ra juwuwawodæa curui, mare? ³² Tia jawuuro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adægaima kam duwon kændanju ngæa wajænnidæ rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadæ ngæla, amma kælambo walyenoa, jiri fin gæle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kælamdæ kattiro bi muæro fiduwuro faidaa gæni, tia deyan yirjai. Kam sæmonjuamadæ fanjo!» yeno.

Misal dimi fæccægænaye

(Mat 18.10-14)

15 Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kæænduro nanju isai duwon, ² Farisawa-a malæmba Attauraye-a adæa kutturo carune kattenjan: «Kam adæ biwumaso kasacce, har tayi-a rokko masæna cædi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adæa cædde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filægar lægaridæa karaalan kolje leje fal fæccægænadæa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kæjæro ngawanan ngoje ⁶ fannjuuro waldi. Daji sawawanju-a kæmaskiyanju-aa

†† kæska karmoye - Kæska duwon tiro kam jajagane nuidæ.

bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukajinde kallo feleniyo, dimini faccagadada fandakkana nangaro,” ceni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adagaima samelan karwukaji duwon kala biwuma fal tuwa cadanayen tadede, kala jirewu filagar lagari jawallan caluwunnidamayen kojano tedi.

Misal cungo faccagadaya

⁸ «Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyeno, fatela wasse fadoda feraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koijanju-a kamskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukajinde kallo feleniyo, cungoni faccagadada fandakkana nangaro,” ceni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adagaima biwuma fal tuwa cadiya, malaiyawa Alaye ye kaji fanjai.»

Misal tada faccagadaya

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² tengarimadaye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawada tayiro kandanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayen tengarimada awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadan nanjairo cede kandanju basaryeno. ¹⁴ Wufinju sammaa ceje cot keranniya, kana jau lardudero ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam lardu ye laaro napciye aladeya neworo kulwanjuro tia kinodo. ¹⁶ Tada kaskaye aladeya jawuidaa juwune curonju njambeforo juro mangarjona, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kala naptunju adayen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kambo juwe, har kulji, amma akko wua na adan kenaye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddakkana, ni yero biwu njeddakkana. ¹⁹ Kua wua tadanamlan bowoduro yittakkani. Marne, kasadde kidawunambe falnja gairo wallakko!’ nakki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuro leyeno. Amma bawanjudu kuruwun tia kirunniya, juro njunoje cagase daunjuro kamdiye lewa karawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadaye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddakkana, ni yero biwu njeddakkana. Kua wua tadanamlan bowoduro yittakkani,” yeno. ²² Amma bawadaye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodaa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro kana kaisuadada kudowo duwanowo. Bari ngamariye buiyo, bikke diyo, ²⁴ daliljudu tadani adu nuna duwon roaro walyeno, faccagadaya duwon tia kiwandakko nangaro,” yeno. Daji karwunja juro kajije ngamari badiyera.

²⁵ «Sa adan tada kuramadu kulon. Fado karangenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laa bowoje awo wakkajenadada kiworo. ²⁷ Tiye: “Kannanem diye walde iso. Bawanem tia kalewa salai cuwandana nangaro, kana kaisuadada duwajona,” yeno. ²⁸ Daji tada kuramadu gargaje fadodero ngawo wayeno.

Bawanju cije culuwe tia lowodu ngaskeno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko karwu kadaro karea gairo nganertakke niro kida njeddakki, koro sawiso mananem ngokki yaye, ngaltema wuro kani tengarima sime sawawani-a ngamari diyende. ³⁰ Amma tadanem adu, arsiyinem sammaa jawarraro ramas cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kana kaisuadada duwayeyem!” ³¹ Daji bawadaye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kergam, koro awo kakke samma kaanem. ³² Ngamari dio-a kaji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, daliljudu kannanem adu nuna duwon roaro walyeno, faccagadaya duwon tia kiwandaye nangaro,” yeno.»

Misal wakkil nangaaye

16 Koro Isa walde fuwurawadaro: «Gariwu laa wakkilnja duwon, am nanjuro isane wakkilnjudu ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gariwudu tia bowoje: “Awi kalanamlan wuljai fakkadada? Balas sadde, kua adan fuwun ni wakkilni gani,” yeno. ³ Daji wakkildaye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadu, awi gale dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyida nokkana,” yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jagai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedaro: “Ndawuro bani ngimba nia njagai?” cene tia kiworo. ⁶ Tiye: “Kandawu jaitunne tonon miaro,” yenniya, wakkildaye tiro: “Kakkadunem kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.” ⁷ Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njagai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildaye: “Kakkadunem ngone fisku ruwune,” yeno. ⁸ Banju ngimbadu wakkil jire bawoa kala nanganju adayen kingoro, daliljudu duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adayelan sawawa fandowo. Sa daljanelan, nayia kandedagaram sawisoyen ngelaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganon jireada, ngawu yen jirea. Koro kam awo ganon jire bawoadu, ngawu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adayen jirenambu diwwaa, wundu gale arsiyi jireye sameyedada mukkondoro cakki? ¹² Koro laman kaando ganidalan jirenambu diwwaa, wundu gale nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi kama yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal carayi, bi fal barsamje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodu bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wufi rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu ganayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kalanda jirewuro ngonuwu, amma Ala awo karwundoye nojana. Awo fuwu amben ngelaro jakkaidu na Alayan waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyājənədə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kam dəpkadaa niyājənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a darajalan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinjua samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyən cidiro fidənədə boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudəa məməlaccai. ²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahimero kesado. Gariwudə ye bawoje tia sittərayera. ²³ Curo kannuyen ajawu jauru cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gərenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarus node ci ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammı samjo, curo kannu adəyən jauru bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauru kəji yamidə, Lajarus ye jauru kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyən kərgam. ²⁶ Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənı, bi nando yen wunduma nandero isənnı nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarus fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adəro isannıro!” ²⁹ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “Aa, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyeno, tuwa cadi,” yenniya, ³¹ Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijənama kasaccawawo.”»

Bare kamba karwulan tawwi!

17 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ² Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnıja cakke talje biwu cədidəro. ³ Hangal gənanow! Kəramınəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmjia, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»

⁵ Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendədə yirgai!» yeranniya, ⁶ Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai təngəfima yaye,

ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bərəmben koxtəne!” wulgəwiya, manando jəgai.

⁷ «Kamndo laa kəfeanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? Aa! ⁸ Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni. ⁹ Koro kəfeanju awo tiro wulgəgənədə cədəna nangaro, tia wuseji wa? Aa! ¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnıjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wulłowo: “Andi kəfeawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bərni Jerujələmbero ledu cədi duwon, kərangı katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹² Bələdeya laa kərangenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³ kowo sapcane tiro: «Sayınna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, fımannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵ Falnıja ngajənarı asuyenniya, kowo sapce Alaa cunğoriaro walde ¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnjua cidin gənjəye tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye. ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə? ¹⁸ Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹ Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye

(Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworənnıya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi, ²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambədə kuroro jauru raawwa, amma tia ruwwawo. ²³ Amsoyeyayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴ Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyədən Tada Kambədə ye ngai. ²⁵ Amma Ala kədarjəna, sai jauru bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambədəye alamanju jaman Nawi Nuhuyeyə gai. ²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuyeyə gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawi Lutu bəla Sodoben culuwunadən, dəlawu kannuyeyə-a kauwa kannuayeyə-a samən cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambədə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen kərenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne

curo sorodayero ngaanni! Koro kam kulolan daganada ye bare fadoro waldanni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju fiwo ceraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronju † cuwatkanamadə ronjudəa cəriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dægəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadu duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwuranjuyeyi tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na fiwa daganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

18 Daji Isa fuwuranjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidayero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni. ⁴ Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyen alkalidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye, ⁵ kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbə jajənni!” yeno.» ⁶ Daji Kəmadəyeyi: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi? ⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambedə duniaro walde isiya, koro yaye kambərsə dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹ Farisadə cije dajə karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusənjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma adə gai gəni. ¹² Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjnju bakciaro: †† “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajəkənəmadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajəkai,» yeno.

† ronju - Kam duwon ronju na Alayen fiwo ceraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkanamadə ronju na Alayen cəriwi. †† nganjnju bakciaro - Karwukutta fəledu.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu

(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwuranjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dəpkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo. ²⁰ Wadawadəa ‡ nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!» †† yeno. ²¹ Kamdəyeyi: «Tən gananilan wada ani sammaa gəkkəna,» yeno. ²² Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade talaawaro dagərgəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²³ Kamdə adəa fangenniya, ti jauru gəriwu nangaro karwukutta tia tai dajə kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gəriwuyeyi nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye! ²⁵ Gəriwuyeyi nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kondunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adəa fanjanadəyeyi tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusseyi tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alayeyi nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawo, bi ya, bi yalla koljənadə, ³⁰ dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna cuwandiawodəma bawo. Koro leira wakka-jiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyeyi kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluweyi tayiro: «Fanowo, Jerujələmbə leniye, koro awo nawiyaso kəla Tada Kambedəyeyi ruwujana samma wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane ro-ro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro waljə ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro gəraaada nangaro, awo wuljənadəa nojanni.

‡ wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. †† 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

Isaye kambua isangaduwu

(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

³⁵ Isa bēla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cādi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cādi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye, † wua njunosāne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mādək napco yera, amma caye kojənarō kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosāne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cāne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kam-bərsenəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno. ⁴³ Sadəman sim cuwande Alaa cungoriāro Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

Isa-a Jakaya-a

19 Isa bēla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jaurō gəriwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cāne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen kəla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalil-njudə kam adə ye kaduwu Nawī Ibrahimbe †† nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambedə am faccaanaa maje njəkka-woro kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye

(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba karənjəna ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyero təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cāne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina † fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,» yeno. ¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane, har nga-

wonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,» yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganān aman dimma nangaro, nia lawan bēla mewuyero galanjəkki,» yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,» yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bēla uwuyero galanjəkki,» yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,» yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kəladō! Wu kam jau, awo gənakəni ngokki, koro awo nadəkəni kalakkiro nonəmma, gəna? ²³ To, awiro gəle wurinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wurini riwanjua mowokkəna,» yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə, †† tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə, †† awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN**Isaye mai gai Jerujalembō ngawo**

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalembō ledu badiyeno. ²⁹ Gəre bəlawā Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ³⁰ tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiya-ma, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³¹ Kam laaye: “Awiro fəranguwī?” cāne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua,» wulgənowo!» ³² Daji am tayia cunodənadə lejane Isa tayiro wuljəgənadə gai nayeyera. ³³ Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fəranguwī?» yeranniya, ³⁴ tayiye: «Kəmadə tilan mərədunjua,» yera. ³⁵ Daji kuttadəa ††† na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶ Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera. ³⁷ Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma karwu kəjiaro kowo sap-

† Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. †† kaduwu Nawī Ibrahimbe - Jakaya ye Nawī Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawī Ibrahimbe. ‡ mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

†† wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarō asuji. ††† kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. †††† kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembō kələwan ngayiyē.

cane kɛla awo aɟabba aɟabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kɛmandeyen isimadɛ! Kɛrma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kɛrga, Mai Samemaro daraja tio!» † cani. ³⁹ Curo jamadɛyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanɛmbo wulgɛnɛ gɛm cado!» yeranniya, ⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, nɛmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalemba njikkiri

⁴¹ Isa Jerujalemba del karɛnje bɛrnidɛa kirunniya, tiro kikkiri. ⁴² Bɛrnidɛro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidɛa nonɛmmaa, amma kɛrma nodu adɛ niro gɛraaadaro waljɛna. ⁴³ Adɛ nangaro yim laa ise kɛladowanɛm dirinjane kɛlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunɛmbo cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonɛmlan dasaana-a sammaa tɛgɛmbo sinjagai, har kau falma kɛla kamanjuyen gɛnaada baworo cadi, dalilɛnjudɛ sa Kɛmandɛ amnjua cɛkkayiye isɛnaro nonɛmɛmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kɛrgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidɛ fado moduwaye!” † amma nayidɛ tia jongo gɛndewuyero kalakkew!» ‡ yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cadi duwon, wurawa ɛimannaye-a malɛmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandɛnni, dalilɛnjudɛ jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

Kɛnduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

20 Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kɛji Alayedɛa wuljiyi duwon, wurawa ɛimannaye-a malɛmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kɛnduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kɛnduwo adɛa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njadɛkki, wulsɛgɛnowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cɛddɛnadɛ, sameyen kadio ra kamben?» cɛne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyɛa, andiro: “To, awiro gɛle tia kasadduwwidɛ?” cɛne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyɛa, jama samma andiro kau gɛgɛmsagane seyesi, dalilɛnjudɛ Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kɛnduwo filan awo ania dikkidɛa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jɛrɛwu agɛriduwo kɛladowaye

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Daji Isa misal adɛa jamaro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Kam laa jɛrɛwu inabbe cɛde jɛrɛwuwu laaro agɛrijiye bɛlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fɛrdoye kidɛnniya, nuwanju cuwandro kɛreanju laaa na jɛrɛwuwudɛyero kinodo. Amma jɛrɛwuwudɛ tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kɛrea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde kɛrea yakkuye kinodɛnniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kɛma jɛrɛwudɛye: “Awi gɛle dikki? Tadani raakkɛnadɛmaa nodɛkki. Waneye tiro daraja cadi,” yeno. ¹⁴ Amma jɛrɛwuwudɛ tadanjudɛa kerunniya, kattenjan: “Adɛma warasamadɛ wo! Tia yejiyo, warasadɛ kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jɛrɛwudɛlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kɛma jɛrɛwuyɛdɛ awi cadi? ¹⁶ Ise jɛrɛwuwu ania roro ceje am gadero jɛrɛwunjudɛa ci,» yeno. Jamadɛ adɛa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljɛnni!» ¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adɛye?»

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadɛ, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljɛnadɛ wo.” †

¹⁸ Nonowo, kam kɛla kau adɛyero cukkurɛnamadɛ nanamdi, koro kaudɛ kambo cukkuriya, kɛluwuro kalakci,» ‡ yeno.

¹⁹ Malɛmba Attauraye-a wurawa ɛimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadɛa riyera, dalilɛnjudɛ kɛlanjaman misaldɛa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kɛla akki njoyen

(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuyɛ ani Isaa mɛlastu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kɛlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunɛm-a jamaa alamdunɛm-a samma jirero noniyɛna, koro wundumaa gayirɛnɛmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkɛrami ye. ²² To, Kaisarro †† akki njodɛ, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadɛa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus ††† fɛlesɛgɛnowo rukke! Cu-a kɛla-a wunduyɛ tilan dasaa?» cɛne tayia kiworɛnniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredɛa Kaisarro yowo, koro awo Alayedɛa Alaro yowo!» yeno. ²⁶ Adɛgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudɛa jauro aɟapcane mɛdɛk napkera.

†† 20.17 Jaw 118.22 ††† 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 †††† Kaisar - Gomna kura Rombe †††† dinariyus - Dinariyus faldɛ alwasi kida kawu falle.

Kambiwu kēla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidā, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayədəa niyajo yanjugənarō kaduwu majuwo!” † ruwujəna. ²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai. ³¹ Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera. ³² Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadī, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo. ††³⁷ Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno. ††³⁸ Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye † canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmboramilan duwon, ⁴³ kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.” ††⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye

(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwuranjuro: ⁴⁶ «Maləmba Attaurayero hangal gənanowō! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja samma jawui ye, halnja gəraduro fuwu ja-mayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran juro kura!» yeno.

† 20.28 SK 25.5 †† malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 20.37 NL 3.6 †† Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. †† 20.42-43 Jaw 110.1

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(Mar 12.41-44)

21 Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wufi fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi †† fijiye kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi samma kojənarō fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju fiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye**kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen****Wurdu Fado Alaye**

(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

⁵ Fuwuranju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janelanadəye kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani samma wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowō, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan †† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” canī. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangal-sango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden juro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənjagai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro ⁵ fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fanduwī. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowō, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi, ¹⁵ daliinjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kandufi kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwīya, njəkkawo fanduwī.

††† gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. ††† cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo canī. § cuni nangaro - Isaa kasadduwuwa nangaro.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bärni Jerujalembea dirijane käljana ruwiya, wurdunju karänjänaro nonowo. ²¹ Sa adän am lardu Yahudiyayen dasaanadä cija kauru cagaso leja! Am curo bärnidäyen dasaanadä ye caluwo, koro am karaanjulän dasaanadä ye bare bärnidäro ngasaanni! ²² Dalilnjudä adäma sa ajawu gänaduwyedä wo, ngainin awo kitawulan ruuwada samma wakkajai. ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cämbia sodä, kuttunja! Masiwa kura lardudäro ngayi, Ala jama adäro gärgajägäna nangaro. ²⁴ Laanja kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane karea gai larduwa gade sammaro casadi. Kärdiyadä Jerujalembea wurjai, har sa Ala tayiro kädärjägänadä cädiya.

Kände Tada Kambedäye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Samelan alamaso kängal-a kumbal-a sillowuwalan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kälä awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, känduwowa sameye jauru lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambedä känduwoa-a jauru darajaa-a curo fofouyen isi carui. ^{†28} Awo ani wakkadu badijaiya, danowo käländo sangowo, sa nayia meruduye karänjäna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adäa cädde: «Akko ya tarmuye-a këska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja ridu badijana ruwiya, nayi käländo nangäri karänjänaro nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karänjänaro nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adäye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani tämmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dägaiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

³⁴ «Hangal gänanowo! Bare curo njämbäro so, sagarandu so, duniawol so hangalndo ngojane yim adä ise kel gai tadu bawo nayia röp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adä am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dägaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambedäyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye. ³⁷ Adägaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bärnidän culuwe leje na Kau Jaitunne canidäyen waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kəränduro Fado Alayero isai kasarga.

† 21.22 Hos 9.7†† 21.27 Dan 7.13-14

KARMO-A CIDU-A ISAYE**Isaa roro njeoro mada**

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

22 Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njökkayiramben bowojaidä karänjäna. ² Koro wurawa řimannaye-a malämba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadäa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindäye falnjaro kərgawo. ⁴ Yahusa leje wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kälä jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauru kəjije tiro wuri cadi yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njökkayirambe

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngäläro Laya Njökkayirambedäa † duwajaidä kidänniya, ⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedäa andiro dabbarsaganowo, buiyo!» yeno. ⁹ Tiro: «Ndarän tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bärnidäro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kälä källuwi. Fado ngayidäro tia gaiwo ngawowo, ¹¹ kəma fadoyedäro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedäa cadidä ndarän?” ¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadän masənadäa dabbarnowo!» yeno. ¹³ Daji fuwurawadä lejane jiri Isa tayiro wuljägänadä gai awiso kewando. Adägaima masəna layayedäa dabbaryera.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

¹⁴ Sa kidänniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənarə napkera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njökkayirambe adäa kawu bone yakkidäro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna. ¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adän fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiyä duwon,» yeno. ¹⁷ Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adäa taiwo, wundundo yaye ca! ¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adän fuwun ingi inabbe †† yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adä tiyini nayi nangaro tinadä. Wua takturo adäa dewol!» yeno. ²⁰ Adägai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adä aman bəřin

† ngäläro Laya Njökkayirambe - Ngäläro duwon bunju wowom karmoyero kadumadä. †† ingi inabbe - Diben.

bunilan ndəpkada, † bu duwon nayi nangaro fidənadə. ††²¹ Kam duwon wua mukko kəladowaniero sərən-siyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye. ²² Tada Kambədə saptidəma, † jiri Ala kadarjənadə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai. ²⁶ Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gəle kura wo? Kam masənarə napcənamadə ra wolodinjudə? Kam masənarə napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin namuw. ²⁹ Jiri Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke ³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiye nammuwe jiriya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiri am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna, ††³² amma bare kambərsənəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagənel!» ³³ Bituruse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni a rokko leniyol!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kərma kam wufinjadə ngojo, kam ngərwunjadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagəkki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.” †† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno. ³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayədə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwuwo moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa,

† aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. †† 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 † Tada Kambədə sapti - Isa nui. †† nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, caraana. †† 22.37 Ish 53.12

kənjaram adəa †† wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayeə kojənarə tai dajə moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyerə walde ise tayia karwukuttarə casambarəna kənəm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwuwo moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambədəa sərətkəgəmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyədə awo wakkajidə kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan tayia cacalliyə, nda!» cane ⁵⁰ falnja wolodi riman kurayəə bakce səmonju kəmborəmdəa tən kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa rimmannaye-a wurawa Fado Alayə gureduwuyə-a amwurawa jamayə-a tia taro isanədəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndəma gai taro kadiw?» ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayən dəgaiye duwon, wua sədawwi. Amma adəma sando wo, sa duwon duwu kərmainju cunodidə.»

Bituruse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado riman kurayədəro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayən kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyədən napkada kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Kam adə ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Bituruse: «Kai! Wu gəni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cəde kam laa gade: «Fagatto kam adə ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya, ⁶⁰ Bituruse tiro: «Kaiya! Awo wulləmidəə nokkəni!» yeno. Sadəman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kəmadə suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kəma tiro wuljəgənədəə takkeno. Kəmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. ⁶² Takkenniya, deyaro culuwe tai dajə so ngoyeno.

⁶³ Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

†† kənjaram - Kənjaram bone njaye.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-a majilisan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Ala Kənduwomayen napkada dəgai,» † yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! She-da jiri fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana cinjulān culuwuna adəa faniyena,» yera.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

23 Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gənaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea tuŕu cadoro təmbaljiiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa rimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan ayau fima fandəkkəni,» yeno. ⁵ Amma amdə cayeə kojənarə kowo sapcane: «Alamdunjun jamandə cidī Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidī Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidī duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jaurə kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-a ye nadən daada tia jaurə burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkerə. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman kəjjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39-19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa tuŕu cadoro təmbaljiiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gə-nagəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye

cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkerə. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ¹⁷ [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salam-sagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan tuŕu cade kam laa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro man-ayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» canī. ²² Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ²³ Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno. ²⁵ Kam tia caworəna, kam duwon tuŕu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyerə. ²⁷ Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-a njufiyando-aro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” canī. ³⁰ Sadən kauwa kuruwuro: “Kəlanderə yukkurowo!” koro kəriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹ Awoa kəska kəridəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiiyi?»

³² Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulān. ³⁴ Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kərejənaa, nda kəlanju cəmowo!» canī. ³⁶ Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajagane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» canī. ³⁸ Kəlakajinjūn adəa allolan ruwuwada: TI ADƏMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə? ⁴¹ Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima di-

† 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

wi cədänni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

⁴⁴ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauru tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea řiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajija, řiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fiji. Nonowo, řiman kuraro kajija, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngələma ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro cadənadəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənniro cakke sənayeno. ⁵⁴ Yimdə yim dabbarduye, † koro yim tustuye badidunju dəl karənjəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiri kaminnju sənajanadəa kero. ⁵⁶ Daji wal-

dane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskera.

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

24 Mawuye yim burwoyeya † suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya, ² kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyilija gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidiyaro kəsakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷ «Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.» ⁸ Daji mananjudəa takkera. ⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹² Adə yaye Biturus cijə cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni. ‡ Daji awo wakkajənadəa jauru ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera. ¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera. ¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənni, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarat-tero wakkajəganadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa duwon, ²⁰ wurawande řimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənjajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yakku. ²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³ kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wul-

† yim dabbarduye - Jamma, yim tustuye səbdu.

†† mawuye yim burwoyeya - Ladu. ‡ awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

janadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!»²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa.²⁶ Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno.²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido.²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyoi! Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera.³⁰ Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno.³¹ Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno.³² Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai dajə kəjijənni wa?» yera.³³ Sadəman cijane Jerujalembo wal-dane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya,³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera.³⁵ Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiri burodi fəsakce dagarjənalən tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu

(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno.³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada.³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənadə? Awi nangaro kəla wuyen dangui? ³⁹ Akko mukkonni-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma

wu takkənarə ruwi,» yeno.⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno.⁴¹ Daji karwunja tai dajə kəjijəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmbəy mbeji wa?» cəne tayia kiworo.⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya,⁴³ cəməy fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənadən nayiro wulnjagakkənadə: “Ala kadarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə sai wakkajaiya,”» yeno.⁴⁵ Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayinduwo badiyeno.⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuri tuwa dio-a gawara fando-ayedəa wuljagai.”⁴⁸ Nayima shedawu awo aniye wo.⁴⁹ Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnadəa † juwanjagakki. Nayi ye bərni adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju

(Mar 16.19-20)

⁵⁰ Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno.⁵¹ Tayiro barga dəpəciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado.⁵² Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembo walladara.⁵³ Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.

† awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnadə - Ruhū Alaye.

Yahaya

Yahaya ruwujənada

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

1 Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma. ² Badiduramnin Ala-a rokko kasarga. ³ Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənədə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo. ⁴ Tilan ro kərga, † rodə tima nur kambe wo. ⁵ Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cə-mowonni.

⁶ Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya. ††⁷ Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio. ⁸ Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

⁹ Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə. ¹⁰ Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni. ¹¹ Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni.

¹² Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino.

¹³ Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

¹⁴ Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jau-ro serra ye, jireya ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənyedə gai.

¹⁵ Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə.» ¹⁶ Barga dəp-tuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye. ¹⁷ Wadadə Nawi Musayen kadio, amma sera jire-adə Isa Almasiwuyen kadira. ¹⁸ Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

¹⁹ Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero fīmanna-a Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənədən, akko sheda Nawi Yahayayedə. ²⁰ Angərjənnin federo wulje

† tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdu roye wo. †† Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama.

tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno. ²¹ Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno. ²² Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənədəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo. ²³ Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,» † Nawi Ishaya wuljənədə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna. ²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala †† yiddəmi?» cane tia keworo. ²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji, ²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno. ²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bəram Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye †† biwu duniaye ngojima-də! ³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə. ³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.» ³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko. ³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sunodənədəye wuro: “Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi,» cənna. ³⁴ Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon, ³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno. ³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya. ³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna. ³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganədəa carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə

† 1.23 Ish 40.3 †† kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye. †† Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe.

ye sa dewu kajiriye gai. ⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedäa fanjane Isaa jaanadäye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse. ⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudäa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyedä kam tiro Käristi cani. ⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adän fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefassedä Biturus. †

⁴³ Wajënanjua Isa cidi Galileyo leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandënniya, tiro: «Wua sägai!» yeno. ⁴⁴ Filibusdä kam Baitsaidaye bëla Andarawus-a Biturus-aye. ⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon këlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanadäa fandiye!» Tidä Isa kam bëla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno. ⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngëla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno. ⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kënde cëdi kirunniya, Isa këlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenam-buye bawo!» yeno. ⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cëne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimarö, ni cidia tarmuyen duwon, njurukkëna,» yeno. ⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedä wo! Nima Mai Israyilawuyedä wo!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Cidia tarmuyen njurukkëna niro wulnjëgëkkënadëro wa wua kasansëm? Awo ania kojana rumi,» yeno. ⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye këla Tada Kambedäyen †† taccai ye, jëpcai ye ruwi,» yeno.

Isaye ingia dibenno kalaktu

2 Yimbe yakkua bëla Kana cidi Galileyen larusa kedö. Ya Isaye nadän mbeji, ² koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadëro dojana. ³ Diben cotto kerënniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerëna,» yeno. ⁴ Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cëdënni, diye!» yeno. ⁵ Yanjuye wolodiyadëro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidäa dewo!» yeno. ⁶ Nadän gëmdo kauye arakku gënaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidada, gëmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji. ⁷ Daji Isaye wolodiyadëro: «Gëmdowadäa ingilan yimbërowo!» cëne tayia fer ferro kesëmbëro. ⁸ Isaye tayiro: «Kërma kurummowo, këma ngëmëriyedëro yadowo!» cëne kurumjane kekkado. ⁹ Këma ngëmëriyedä ingi dibenno waljënadäa kidambënniya, ndaran kewudomaro nojënni, amma wolodiyä ingidäa kurumjanadä nojana. Daji mai larusayedäa bowoje ¹⁰ tiro: «Wundu yaye burwon diben këji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedäa najëgënni ci. Amma nidä har kërmaro diben këji condäa gënayem!» yeno. ¹¹ Adëma awo Isa bëla Kana cidi Galileyan cëdënadä, tima alamanju ajabba burwoye wo. Adëgainin darajanju fälëjiye fuwurawanju tia kasatkëra.

† Biturus - Maananjudä kau. †† Tada Kambedä - Isa këla Tada Kambedäyen manajiya, këlanjuman manaji.

¹² Ngawo adäyen ti-a yanju-a yanjugënasö-a fuwurawanju-a rokko bërni Kafarnaambëro lejane kawu ganaro nadän napkëra.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48)

¹³ Sala yaudiyaye Laya Njëkkayirambe sanju karëngënniya, Isa Jerujalembo leyeno. ¹⁴ Curo Fado Alayen am dalo so, ngëlaro so, tattawar so caladi ye, canjima-so napkada yea nayeyeno. ¹⁵ Daji Isa jalan kirwo catte tayi sammaa ngëlaro-a dalo-a kundënnö Fado Alayedän duyeno. Koro wufi canjimasoyedäa cidiro fije tewurnjadäa tëmbalje ¹⁶ tattawar ladomasodëro: «Ngonowo ani ngaa na adän tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedäa kasuwuro kalanguwwi!» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjudä awo kitawulan ruwuwada adäa takkëra: «Këla fannëmba raakkënyen kuttuye wua sesi.» ¹⁸ Daji yaudiyadäye †† tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedäa fëlesagami?» cëne tia keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Fado Alaye adäa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldëkke tia tandëkki,» yeno. ²⁰ Daji yaudiyadäye tiro: «A! Fado Alaye adäa tandoro kërwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldëme tandëmi?» yera. ²¹ Amma fado duwon Isa këlanjun mana cëdënadä tiyinju. ²² Adä nangaro Isa walde karmolan cijënyaye ngawon, fuwurawanju ye mana adäa wuljënadäa takcane kitawudä-a mana Isayedä-a kasatkëra.

²³ Adëgaima Isa sala Laya Njëkkayirambe Jerujalemnin dëgana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cëdidäa carune tia kasatkëra. ²⁴ Amma Isa am sammaa jauro nojëna nangaro, wundumaa mërsajënni. ²⁵ Koro këla kamben shedaro wundumaa majënni, ti këlanju awo karwu kambedäa nojëna nangaro.

Isa-a Nikodimus-a

3 Këwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus. ² Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidä malëm na Alayen kadimbo noniye-na, dalilnjudä wunduma Ala-a rokko gënia, rakce alama dimi ania cëdiwawo,» yeno. ³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjëgëkki, kam duwon bërinno tambënnidä, rakce nodo bargaa Alayedäa curuiwawo,» yeno. ⁴ Nikodimusse: «Ndayin gële kam kiarjënadäa rakcane casambi? Curo yanjuyero wa walde yindiyero ngaye tia casambi?» yeno.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjëgëkki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan tambënnidä, rakce nodo bargaa Alayedäo ngayiwawo. ⁶ Awo kamben tambënamadä kamdëma, amma awo Ruhu Alayen tambënamadä ruhudëma. ⁷ Bare ajammëmmi këla "Sai bërinno tambuwiya," wulnjëgëkkëna adäyen. ⁸ Karuwa cijiya, na cëraanaro fuji. Kowonju fanëmi, amma na culuwuna-a

‡ 2.17 Jaw 69.9 †† yaudiyadä - Wurawa adinwu yaudiyayedä.

na leji-adæa nonæmmi. Adægaima kam duwon Ruhu Alayen tambænamadæ ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attæ yoji?» cæne kiworo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ni malæm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonæmmi? ¹¹ Jiremaro niro wulnjægækki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedæa kasatturo wanuwwa. ¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkæna kasadduwwi duwon, sameyesodæa wulnjagakkia, ndayilan gæle kasadduwi? ¹³ Wunduma samero taccæn-ni, Tada Kambe samelan jæpcænadæ gænia. ¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojægænadæ gai, sai ngairo Tada Kambedæ yea rojagaiya, ¹⁵ kæla adæyen wundu duwon tia kasaccænamadæ ro sawisoye † cuwandi.

¹⁶ «Awoa Ala duniadæa jaumaro cæraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccænamadæ bare fac-cægænni, amma ro sawisoye cuwando nangaro. ¹⁷ Ala duniaro shara njæddoro gæni Tadanjudæa kinodo, amma tilaman duniadæa cækkaworo. ¹⁸ Wundu duwon tia kasaccænamadæ, tia shara cædaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccænimmadæ, caman tia shara cædana, daliljudæ cu Tada tilo lok Alayedæa kasaccænenni nangaro. ¹⁹ Adæma sharadæ wo: Nurdæ duniaro isæna, amma am nurdæa wajane duwudæa kerawo, kændonjaso diwi nangaro. ²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdæa waje na nurdæyero isiwawo, bare kændonju diwidæa am federo carunniro. ²¹ Amma jire diomadæ na nurdæyero isi, kændonjudæ Alayen tædoro fælediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adæyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo. ²³ Yahaya ye na Ainon cani karæn bæla Salimben ambo kasala cæddi, nadæn ingi ngæwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cæddi. ²⁴ Sadæn Yahayaa kosoro casakkænenni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kæla nantayirro walduyen kambiwu badiyera. ²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bæræm Jordaniye todæyen napkada duwon kælänjun shedanæmmadæ, akkonju ambo kasala cæddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera. ²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiawo, awo samelan tiro tinadæ gænia. ²⁸ Nayi kælandoma wu adæa wullækkænaro shedasuwi: "Wu gæni Almasiwudæ wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodænadæ." ²⁹ Kam njuduamadæ tima mai laryusedæ wo. Koro sawa gærenjun daada tia kærænji-madæ kowo sawanjuye fanjiya, karwunju jauru kæjiji. Wu ye adægai karwuni jauru kæjije dama baworo waljæna. ³⁰ Sai tidæ kuraje, wu ye tængæfinækkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isænamadæ sammaa kojæna. Kam duwon cidilan dæganamadæ cidiyedæma, koro awo cidiyedæmaa manaji. Kam duwon samelan isænamadæ sammaa kojæna. ³² Awo curuna-a fanjæna-aa

shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo.

³³ Kam duwon shedanju kasaccænamadæ Alaa jiremaro tabbaccæna. ³⁴ Awoa kam Ala cunodænamadæ mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro. ³⁵ Bawadæ Tadadæa cæraana, koro awo sammaa mukkonjuro cækkæna. ³⁶ Kam Tadadæa kasaccænamadæ ro sawisoye cuwandæna. Amma kam Tadadæa kasattu wajænamadæ ro cuwandiawo, gærgadu Alaye tilan dægai,» yeno.

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

4 Isa Yahayaa kojænaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cæddidæa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno.

² Adæ yaye Isa ti kælänju gæni, fuwurawanju ambo kasala cæddi. ³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada. ⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon. ⁵ Adægaima Isa bæla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karæn kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadæro kadio. ⁶ Nadæn baram Yakubaye mbeji, koro kausu kæla dawu, Isa ye bælawuroro cæmbaræna, ise ci baramdæyen napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno. ⁸ Sa adæn fuwurawanju awo kæmboye njuworo bælaro lejana. ⁹ Amma kamu Samariyayedæye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kænjayero suworæmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ca kænjo Alayea-a wundu ingi kænjayero njuworænaa-a nonæmmaa, nima tia koræme ingi roye niro nji,» yeno. ¹¹ Kamudæye tiro: «Kæma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adæa fandæmi? ¹² Ra, nidæ kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adæa sade ingi ti kælänju cane tadawanju-a læmannanju-a ye casanadæmaro wa kura wo?» ¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adæa canadæ nangadembo ngudu fanji, ¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidæ canadæ tæmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidæ curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bælbældi.» ¹⁵ Kamudæye tiro: «Kæma, ingi adæa wuro se, kua adæn fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adæro waldække isækkæniri,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Lene kwanæm bowone, na adæro arowo!» yeno. ¹⁷ Kamudæye: «Kwa takkæni,» yenniya, Isaye tiro: «"Kwa takkæni," næmmadæ, jirenæm. ¹⁸ Amma kwa uwu dim, koro ti kærma rokko dægawwadæ kwanæm gæni. Awo wullæmmadæ jire,» yeno. ¹⁹ Daji kamudæye tiro: «Kæma, ni nawiro asunækkæna.

²⁰ Kaariyandeso †† kæla kau kuruwu adæyen Alaro ambætkeyera, amma nayidæ ‡ na Alaro ambættuwuyedæ sai Jerujalemnin nuwi.» ²¹ Isaye kamudæro: «Wua sasara, sa laa ise Bawadæro kæla kau kuruwu adæyen gæni bi Jerujalemlan gæni ambætkæwi. ²² Nayidæ awo nonuwuwiro ambætkæwi. Andidæ awo noniyenaro am-

† ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo.

†† Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalon-gawuri. ‡ nayidæ - Yaudiya.

bətkəiye, awoa njəkkawodə yauidiyayen isi. ²³ Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalil-njudə Bawadə am jiri anima tiro ambəccaaro maji nangaro. ²⁴ Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!» ²⁵ Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isiro nokkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno. ²⁶ Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.

²⁷ Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cədidəa ajapkerə, amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni.

²⁸ Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo:

²⁹ «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno. ³⁰ Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.

³¹ Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani. ³² Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya, ³³ fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani. ³⁴ Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadə dio-a kidanju tumoduwu-adə wo. ³⁵ Nayiye: “Kaladəro kəndawu dəwu gapco,” nuwi, gəna? Wu nayiro wulnjagakki, kəla sammowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo! ³⁶ Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci. Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji. ³⁷ Kəla adəyen awo wuldənədə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.” ³⁸ Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

³⁹ Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cənna nangaro. ⁴⁰ Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno.

⁴¹ Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia kasatkera. ⁴² Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia kasatkeiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniyedə woro noniyena!» yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwo

(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ Ngawo kawu yindiyen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno. ⁴⁴ Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədannı cənna. ⁴⁵ Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalil-njudə tayi ye saladəro lejana nangaro.

⁴⁶ Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakənədəro kadio. Bəni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi. ⁴⁷ Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro yasarawwawo!» yeno. ⁴⁹ Kowon-

adəye tiro: «Kəma, kawu tadani niuro are!» yeno.

⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro wuljəgənədəa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,» yera. ⁵² Sa tadanju ngajənədəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedə tia kolyeno,» yera. ⁵³ Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnədəro asuyeno. Daji ti-a am fannjuyə samma-a Isaa kasatkera. ⁵⁴ Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero isənayen cədənədə wo.

Isaye kam tiyinjı nunaa isangaduwo

5 Ngawo adəyen ngəməri yauidiyaye laa kidənniya, Isa Jerujalembə leyeno. ² Jerujalemlan kəren Ngaworam Dimiyayədən falwu ingiyə ngurwo uwua mbeji, təlam yauidiyəudin tiro Baitsata cani. ³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyiyə so, am tiyinjə nuna so. [Ingidəye bəljəmdunju gurejai, ⁴ dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandeyə jəpce ingidəa bəljəmjı nangaro. Wundu duwon ingi bəljəmjənədəro burwon ngaanamadə, kəndondi jiri fi tilan dəga yaye, ngaji.] ⁵ Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji. ⁶ Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jaurə tussənarə nojənədə, tiro: «Ngadu raamma wa?» cəne kiworo. ⁷ Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjıya, kam nanin wua ingidəro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno. ⁸ Isaye tiro: «Cine bənaramməngone lene!» yeno. ⁹ Sadəman kamdə ngajə bənaramnjı ngoje ledu badiyeno.

Yim adə yim tustuyə. ¹⁰ Adə nangaro yauidiyaye kam ngajənədəro: «Yim tustuyə bənaramməngone ngodu niro amardəgənni,» yera. ¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangəsəgənədə, tima wuro: “Bənaramməngone lene!”» yeno. ¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməngone lene cənnədə?» cəne keworo. ¹³ Amma kam ngajənədə ti wundumarə nojənni, Isa curo jamadəyero kəldəgəna nangaro. ¹⁴ Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganəmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jaurə diwi adəa kojəna nia njuwandənni,» yeno. ¹⁵ Daji kamdə leje yauidiyədəro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyə cədəna nangaro, yauidiyədə tiro niadiwi fəleduwu badiyera. ¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida dikki,» yeno. ¹⁸ Adə nangaro yauidiyədə cayema kojənarə tia roro njejoro mayera. Yim tustuyə awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadayə

¹⁹ Daji Isaye yauidiyədəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadədə kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cəde curunədəa. Koro awi yaye Bawadə cə-

didäa Tadaä ye cädi. ²⁰ Awoa Bawadä Tadaä cäraana awo ti kəlanju cädi sammaa tiro fəlejiyi. Koro kəndo animaa kojəna tiro fəlejiyi, nayi ye jauro ajam-moworo. ²¹ Jiri Bawadä am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai, Tadaä ye kam cəraanaro ro ci. ²² Bawadä wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadaäyero cakkəna, ²³ am nga Tadaäro daraja cado, jiri Bawadäro daraja cadidə gai. Kam Tadaäro daraja ciwawomadä Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandəna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi. ²⁶ Jiri Bawadä fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadaä ye fərdu royero waljəna. ²⁷ Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada Kambedə wo nangaro. ²⁸ Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane ²⁹ caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo diwi cadənamasodə shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiri fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni. ³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna. ³³ Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo. ³⁴ Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki. ³⁵ Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen nammuwwa. ³⁶ Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənarə kəlanin shedasai nangaro. ³⁷ Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi, ³⁸ koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi nangaro. ³⁹ Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda cadi. ⁴⁰ Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.

⁴¹ «Amben gəni daraja makki. ⁴² Amma nayia non-jakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo. ⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi. ⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi? ⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadəyən ngadarnjakkiro tə-

manuwwi. Ngadarmandodə, tima Nawi Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwwadə. ⁴⁶ Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin ruwujəna nangaro. ⁴⁷ Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawi?» yeno.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

6 Ngawo adəyən Isa bərəm Galileye tia bərəm Tiberiyaslan bowojaidəye cinju todəro koyeno.

² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyən cədi caruna nangaro. ³ Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera. ⁴ Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyayedə karənjəna. ⁵ Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo. ⁶ Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro. ⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandro dinariyus † yer yindima cədiwawo!» ⁸ Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro: ⁹ «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno. ¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəfi tənəs mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu gai. ¹¹ Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadəro dagaryeyeno. Bunidə yən ngai cəde, har mərədunja galyeno. ¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadəa cammowo, bare awima faccəgənniwo,» yeno. ¹³ Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedəa capcane jowo mewun yindin kesəmbəro. ¹⁴ Jamadə alama ajabba Isa cədanadəa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!» †† ‡ cani. ¹⁵ Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəm-berə jəpcagane ¹⁷ maararo ngasaye kanji bərnə Kafarnaaməro faljane kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni. ¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauro camballadan. ¹⁹ Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kədənni, Isa kəla ingiyen silan leje maaradəa karənji kero. Kerunniya, jauro riyera. ²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno. ²¹ Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyən tia camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.

²² Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma run-

† dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. †† tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. ‡ 6.14 SK 18.15

ja leyeraro nojana. ²³ Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselan karən na Kəma Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira. ²⁴ Jamadə Isa ye bawo, fuwura-rawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadəro ngasaye bərnı Kafarnaamero tia maduro leyera.

Isa kəmbo roye

²⁵ Jamadə ci bərambe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo.

²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi. ²⁷ Bare kəmbo njəpıci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedəa Tada Kambedəro gənjəgəna.» ²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənədəa kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gəle dimi? ³¹ Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadə gai: “Tayiro kəmbo samelan isənədəa jaworo kaino.”»

³² Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan isənədəa njado, amma Bawani- ma nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi. ³³ Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!» ³⁴ Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

³⁵ Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam nanıro isənədəa təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənədəa ye təmmaro ngudu fanjiwawo.

³⁶ Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew. ³⁷ Am duwon Bawadə wuro sina sam- ma nanıro isai, koro kam nanıro isənədəa təmmaro wakkiwawo. ³⁸ Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənədə cəraana dioro samelan jəpkekko. ³⁹ Akko awo ti wua sunodənədə cəraanədə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma kolləkkənıro, yim daryeyea † tayia karmolan sangəkki. ⁴⁰ Akko awo Bawani cəraanədə, wundu duwon Tadadəa cure kasaccənədə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

⁴¹ Tima kəmbo samelan isənədə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja waje: ⁴² «Ti adə Isa tada Isuwuyey, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera. ⁴³ Isaye tayiro: «Bare karwundo wəjənni! ⁴⁴ Wunduma rakce nanıro isiwawo, sai Bawa wua sunodənədəa tia gərjiyiya. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. ⁴⁵ Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadə: “Tayi sammaa Ala alamji.” ‡ Wundu duwon Bawadəa fanje asujənədəa nanıro isi. ⁴⁶ Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənədəro kajia. Tidə Bawadəa curuna. ⁴⁷ Jiremaro nayiro

wulnjagakki, kam wua mərsasənədə ro sawisoye cuwandi.

⁴⁸ «Wuma kəmbo royedə wo! ⁴⁹ Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna. ⁵⁰ Am- ma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə, nui- wawo. ⁵¹ Wuma kəmbo roye samelan isənədə wo. Kam kəmbo adəa juwuia, sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»

⁵² Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce da tiyinjuye sade ngəriyo?» canı.

⁵³ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedəa ngəruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayi- lan ro bawo. ⁵⁴ Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. ⁵⁵ Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye. ⁵⁶ Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki. ⁵⁷ Jiri Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dəgakkidə gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai. ⁵⁸ Adəma kəmbo jireye samelan isənədə wo, jiri kaariyandoso jawune sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwunədəa sawisoro dəgai,» yeno. ⁵⁹ Curo dan- dal bərnı Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

⁶⁰ Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə jauru jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera. ⁶¹ Isa karwunja mana adəa wajiro asuyen- niya, tayiro: «Adə cakke talluwi wa? ⁶² To, Tada Kambedə nanju caye dəganədəro walde juwai ruwia, nda? ⁶³ Ruhı Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambedə awımaro faidajiwawo. Mana nayiro wulnja- gakkənədə ruhu ye, ro ye. ⁶⁴ Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnın Isa am tia kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna. ⁶⁵ Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wun- duma rakce nanıro isiwawo, sai Bawadə tiro amarjiyiya duwon,» yeno.

⁶⁶ Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga kol- jane ngaworo walladara. ⁶⁷ Daji Isaye mewun yındındəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia kiworo. ⁶⁸ Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle leniye? Nima mana ro sawisoyea wo! ⁶⁹ Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!» † yeno. ⁷⁰ Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yındındəa kərenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno. ⁷¹ Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wu- lyeno, dalılınjudə tima mewun yındındəye falnja mukko kəladəwayero Isaa sərəcciyidə wo.

† 6.31 NL 16.4, 15 †† yim daryeyea - Cidu duniaye. ‡ 6.45 Ish 54.13

†† Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

Isa Ngəməri Leimayen

7 Ngawo adäyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cäraanni, yaudiyadä tia roro njejoro majai nangaro. ² Ngəməri Leimaye sanju karəngenniya, ³ yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero lene, fuwuranəmsodə ye kida dimidəa caroro. ⁴ Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa gərajawo. Awo ania dimia, duniaro fəledəgəne!» yera. ⁵ Ase, yaananjudəma tia kasaccan-ni. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cədənni, amma sandodə sawiso dabbargada. ⁷ Duniadə rakce nayia wanjajawo, amma wua wasəna, dalilnjudə kəndonju diwi wulləkki nangaro. ⁸ Nayidə na ngəmərīdayero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma cədənni nangaro,» yeno. ⁹ Awo ania tayiro wulyeyen-niya, cidi Galileyen napkeno.

¹⁰ Amma yaanawanjudə na ngəmərīdayero leyeran-niya, Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno.

¹¹ Yaudiyadə na ngəmərīdayeren tia majane: «Ti ndaran?» cani. ¹² Koro curo jamadəyen am kada kəlan-jun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani. ¹³ Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyadəa rijana nangaro.

¹⁴ Daji ngəmərīdə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno. ¹⁵ Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?» cani. ¹⁶ Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye. ¹⁷ Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə wuye gəni, Alayero noji. ¹⁸ Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuyə maji, amma kam tia cunodənadəye daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo. ¹⁹ Nawi Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma wadawanjudəa jəgaiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwu?» yeno. ²⁰ Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera. ²¹ Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkw! ²² Nawi Musa wada kajaduyə njadənadə, kajadə tiyen gəni, amma kaariyandoyen kadio, adə yaye yim tustuyəa kam kajanuwi. ²³ Bare wada Nawi Musaye ganambu tədənniro yim tustuyəa kam kajanuwia, awiro gəle kəla yim tustuyəa kam səramba isangagəkkənayen wuro gərgasuwi? ²⁴ Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyen shara dewo!» yeno.

²⁵ Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia roro njejoro majaidə? ²⁶ Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawandədə tia Almasiwuro asujana wa? ²⁷ Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənadəa nojiwawo,» yera. ²⁸ Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənədə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia

nonuwwi. ²⁹ Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno. ³⁰ Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro. ³¹ Curo jamadəyen ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam adə cədənadəa kojəna cədi wa?» cani.

³² Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa rīmannayə-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayəa juwayera. ³³ Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyen na ti wua sunodənadəyero waldəkki. ³⁴ Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.» ³⁵ Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiyə tia fandyewawodə? Ra, yaudiya curo am lardu Gəressero tatardənadəyero wa leje am Gəressedəa alamji? ³⁶ Awi maana awo wuljənadəye? "Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo."»

³⁷ Yim daryeye yim kura ngəmərīdəyēa Isa cije dajə kowo sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca! ³⁸ Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: "Ingi roye bəram gai karwunjun culuwe falalaji!"» ³⁹ Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alayə am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamayə kəla Isayen

⁴⁰ Jamadə mana ania fangeranniya, laanjayə: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani. ⁴¹ Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laayə koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi? ⁴² Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudayə, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi † cəna, gəna?» ⁴³ Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara. ⁴⁴ Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

⁴⁵ Gureduwu Fado Alayə walladaranniya, wurawa rīmannayə-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» canə keworo. ⁴⁶ Gureduwuyə: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera. ⁴⁷ Daji Farisawayə tayiro: «Nayi yea jambanjana wa? ⁴⁸ *Wurawu adinwuyə bi Farisawayə kam laa tia kasaccəna mbeji wa? ⁴⁹ Amma jama Attaura Nawi Musayə nojanni adə baskuwada!» yera.

⁵⁰ Daji Nikodimus, ti duwon Farisawayə falnja na Isayero calan lejənadə, tayiro: ⁵¹ «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniyē awo cədidəa noniyendəlan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo. ⁵² Amma tiro: «Ni ye kam Galilayə wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fi-ma cidi Galileyen culuwunni!» ⁵³ [Daji wundu yayə fanjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yaudiyayə

† 7.38 Ish 12.3; Ejk 47.1 †† 7.42 2Sam 7.12; Mik 5.2

Farisawadē kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jaurō Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənanayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawurinjū-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa rimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jaurō kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəri tayia kek cədanə tayi ye jawal tia njejoye mayera.

Kamu kənjəna cədilən tədana

8 Isa Kau Jaitunnero leyeno. ² Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno. ³ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno. ⁴ Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda. ⁵ Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiri aniro kau gəpkəiyō tayia roro yejiyo cəna. † To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo. ⁶ Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduyē cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno. ⁷ Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno. ⁸ Koro walde nguje cidi kurda badiyeno. ⁹ Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadəa kolyera. ¹⁰ Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndarən tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo. ¹¹ Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

¹² Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur royē cuwandi,» yeno. ¹³ Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlən kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera. ¹⁴ Isaye tayiro: «Sheda kəlaniyē dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi. ¹⁵ Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddəkkiwawo. ¹⁶ Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua sunodənadə-a rokko sharaniye nangaro. ¹⁷ Wadandoman

† 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24

ruuwada sheda kam yindiyedə jire. ††¹⁸ Wuma sheda kəlaniyē dikki, koro Bawa wua sunodənadə ye kəlanin sheda cədi,» yeno. ¹⁹ Daji tiro: «Bawanəmdə ndarən?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno. ²⁰ Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cədanəni, sanju koroma cədanəni nangaro.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundoyen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno. ²² Kəla adəyən yaudiyadəyē: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,” cənidə?» yera. ²³ Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəyē, amma wu dunia adəyē gəni. ²⁴ Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

²⁵ Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin wulnjagakkənadəma. ²⁶ Awo ngəwu kəlandon wulduyē-a sharaduyē-a takkəna, amma ti wua sunodənadə jirema, koro awo tiyən fakkənadəmaa duniaro wulgəkki,» yeno. ²⁷ Amma kəla Bawadəyən tayiro manajiyidəro asujanni. ²⁸ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambədəa rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənadə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi. ²⁹ Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni, dalilnjudə sawisoyē awowa cəraanadəa dikki nangaro,» yeno. ³⁰ Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkerā.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani. ³² Jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno. ³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kəreā wunduyemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera. ³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kəreā biwuyē. ³⁵ Kəreā də sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai. ³⁶ Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayedəa fanduwī, diye! ³⁷ Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro. ³⁸ Wu awo na Bawaniyən rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandədə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədanadəa diwi. ⁴⁰ Kəma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna duwon, wua njejoro manuwi. Nawi Ibrahim ngaltema adəa cədanəni! ⁴¹ Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni sesambo, bawandə tilo Ala kəlanjudəma!» yera.

†† 8.17 SK 19.15

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua sɛraawi, dalilnjudɛ akkoni na Alayen kadikko. Kɛlani nangaro gɛni kadikko, tima wua sunodo. ⁴³ Awiro awo nayiro wulnja-gakkidɛa asunuwwawodɛ? Dalilnjudɛ mananidɛa ranguwe fanuwwawo nangaro. ⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cɛraanadɛa diwiya, raawwa. Tɛn badidurammɛn ti kamceji, koro kɛla jireyen dajɛnni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fɛleji, dalilnjudɛ ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro. ⁴⁵ Amma wudɛ jire wullɛkkidɛro, wua kasansuwwawo. ⁴⁶ Wundundo biwu dikkɛnaro shedaji? Jire wullɛkkia, awiro wua kasansuwwawo? ⁴⁷ Kam Alayedɛ mana Alayedɛa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedɛ, nayi Alayɛ gɛni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yaudiyaɛyɛ tiro: «Ni kam Samariyaɛ karuwa-ma niyenadɛ, jirende, gɛna?» yera. ⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa. ⁵⁰ Kɛlaniro darajadɛa magɛkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadɛ wo. ⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidɛa ngojɛnamadɛ tɛmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyaɛyɛ tiro: «Kɛrma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: "Kam mananidɛa ngojɛnamadɛ tɛmmaro nuiwawo!" nɛmi. ⁵³ Ni bawande Nawi Ibrahimdɛa konɛmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kɛlanɛm ngoyem?» yeranniya, ⁵⁴ Isaye: «Kɛlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidɛ. ⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkɛna. "Tia nokkɛni," wullɛkkia, kattuwuma nayi gairo wallɛkki. Amma tia nokkɛna, koro mananju ngokki. ⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu jauru kɛjiaro jamanni kuroro cɛraana. Tia cure karwunju kɛjjɛna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyaɛyɛ tiro: «Kɛrwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?» ⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno. ⁵⁹ Adɛ nangaro dongur kauye tiro gɛptuwuro ngoyera, amma Isa gɛrade Fado Alayen kiluwo.

Isaye kam kambu tambɛnaa isangaduwo

9 Isa kodu cɛdi duwon, kam laa kambu tambɛnaa kiro. ² Fuwurawanjuyɛ tiro: «Sayinna, wundu biwu cɛde kam adɛ kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gɛni bi biwu bawanjuyɛ-a yanjuyɛ-a nangaro gɛni, Ala tilan kɛndonju fɛlejoro kam adɛ kambu katambo. ⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodɛ-nadɛyɛdɛa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida cɛdi-wawo. ⁵ Wu dunialan dɛgakki duwon, wu nur duni-aye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduri cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudɛyero cingeyeno. ⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdɛne!» yeno. Maana Silowamdɛ tunodɛna. Daji kambudɛ leje lamgadan-niya, sim cuwande walladan.

⁸ Kɛmaskiyanju-a am calan tia lowo cɛdi caruna-adɛyɛ: «Tima gɛna kam napkada lowo cɛdidɛ?» cane keworo. ⁹ Laaye: «Tima!» canɛ, laa ye: «A'a, ti gɛni, camunonju,» canɛ. Amma kamdɛyɛ: «Wuma, diyel!» canɛ. ¹⁰ Adɛ nangaro tiro: «Ndayin gɛle sim kiwandɛm?» cane keworo. ¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidɛ cidi dije simmiro cinjiye wuro: "Lene, Silowamlan lamdɛne!" yeno. Daji lekke lamgadakkɛniya, sim kiwandɛkko!» yeno. ¹² Tiro: «Kam attɛ ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkɛni,» yeno.

Farisawayɛ kambu sim cuwandɛnadɛro koro njɛddo

¹³ Daji kam calan kambudɛa na Farisawayero kewudo. ¹⁴ Yim duwon Isa cididɛa dije sim kambudɛyɛ kajɛnadɛ yim tustuye. ¹⁵ Koro Farisawadɛ waldane kamdɛa jiri fin sim kiwando keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkɛniya, rukki,» yeno. ¹⁶ Farisawadɛyɛ laanjaye: «Kam adɛ Alayen gɛni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» canɛ. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cɛdi?» canɛ. Daji tayi kɛwu yindiro yakkadara. ¹⁷ Koro Farisawadɛ waldane kambudɛro: «Awi kɛla kam simmɛm kajɛnadɛyɛn wullɛmi?» cane keworɛnniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.

¹⁸ Amma yaudiyaɛyɛ ti kambu duwon curuiro waljɛnadɛa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera. ¹⁹ Tayiro: «Adɛ tadando wa? Ti kambu katambo nuwidɛ? To, awiawin kɛrma curuiro walyeno?» cane keworo. ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena. ²¹ Amma jiri fin kɛrma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gɛni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera. ²² Bawanju-a yanju-a adɛa wuldunjadɛ, yaudiyaɛyɛ rijana nangaro. Caman tayidɛ wundu duwon Isa Almasiwuro kasac-cidɛa dandallan cattuluwi canna. ²³ Adɛma nangaro bawanju-a yanju-adɛyɛ: «Ti tadaana gɛni, tia korowo!» yera.

²⁴ Koro caye baworo waldane yaudiyaɛyɛ kam calan kambudɛa bowojane tiro: «Alaro daraja ye! † Noniyena, kam adɛ biwuma,» yera. ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gɛniro nokkɛni. Awo fal nokkɛna, wu kambu duwon kɛrma rukki,» yeno. ²⁶ Daji tiro: «Awi niro njɛddo? Ndayin simmɛm kayeno?» cane keworɛnniya, ²⁷ tayiro: «Wulnjagakkɛnama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa waldu rawuw?» yeno. ²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuraju wo, amma andidɛ fuwurawa Nawi Musaye! ²⁹ Ala Nawi Musaro mana cɛddɛnaro noniyena, amma ti adɛ ndaran ka-diomaro noniyende!» yera.

† Alaro daraja ye! - Maananjudɛ jire wulle!

³⁰ Kamdäye tayiro: «Simmi kajänama, ndaran kadioro nonuwwidä jauru ajabba! ³¹ Ala biuwuwa kæränjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cëraanaa cëdimadä, Ala tia kæränji. ³² Tën dunia alaktänayeman wunduma kam kambu tambänaye sim kajänadäa ngalte fanjänni. ³³ Kam adä Alayen gëni kadioa, awima rakce cëdiwawo!» yeno. ³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambëmma duwon andia alamsami!» cane tia deyarö kettuluwo.

Kambuwa jireye

³⁵ Isa kamdäa dandaldän cattuluwunaro fangeno. Tia kattadäranniya, tiro: «Tada Kambedäa kasaddëmma wa?» yeno. ³⁶ Kamdäye: «Këma, wundu ti wo, tia kasaddëkki?» cëne kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiiyidä wo!» yenniya, ³⁸ daji kamdäye: «Këma, kasaddëkkëna,» cëne tiro am-bätkeyeno.

³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adëro kadikko, am caruiwawomadä caroro, koro am caruimadä kamburo waljaro!» yeno. ⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adäa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera. ⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kërma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dëgawi,» yeno.

Isa sëni ngëlama

10 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bëri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadä, ti barwu ye, jawalkorjima ye. ² Amma kam cinnayen ngayimadä, tima sëni dimiyadëyedä wo. ³ Cinna guredumadä tiro kajiyi, dimiyadä ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi. ⁴ Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadä tia jagai, kowonju nojana nangaro. ⁵ Tëm-maro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngërëmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno. ⁶ Isa tayiro misal adäa wulyeyeno, amma maananjudäa asujanni.

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedä wo. ⁸ Am burwosane isanadä samma barwuwa ye, jawalkorduwo ye, amma dimiyadä tayia fanjanni. ⁹ Wudä cinna. Kam wuyen ngayia, njëkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, sëniram ye cuwandi. ¹⁰ Barwudä ndaldu so, njejo so, bannadu so gënia, awima gadero isiwawo. Amma wudä am ro har tayilan gapcëna cawandoro kadikko.

¹¹ «Wu sëni ngëlama. Sëni ngëlamadä dimiya nangaro ronju ci. ¹² Kidamadä sëni gëni, dimiyadä ye kaanju gëni. Buldu kändë cëdi curuiya, dimiyadä kolje cëgasi, daji buldudä ise tayia cëdane tatarji. ¹³ Tidä kidama nangaro, dimiyadëro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu sëni ngëlama. Dimiyanidäa nokkëna, tayi ye wua nosana, ¹⁵ jiri Bawa wua nosëna, wu ye tia nokkënadä gai. Dimiyadä nangaro roni yikki. ¹⁶ Koro dimiya gade bëri adäye gëni takkëna. Tayi yea dole kudëkki,

koro kowoni fanjai. Daji bëri fal ye, sëni fal yero waljai. ¹⁷ Bawadä wua sëraana, roni yikkiya, waldëkke mowokki nangaro. ¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kënduwo nanin tia njoye mbeji, koro kënduwo nanin tia mowoye mbeji. Adëma wada Bawaniyen fandëkkënadä,» yeno.

¹⁹ Këla mana aniyen yaudiyadä caye baworo këwu yindiro yakkadara. ²⁰ Ngëwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jori! Awiro tia kærënnuwi?» cani. ²¹ Am laaye: «Adä mana karuwamaye gëni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngëmëri Barga Dëptayen

²² Binëm Jerujalemnin Ngëmëri Barga Dëptaye cadi duwon, ²³ Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawî Mai Sulemanaye canilan dadaji. ²⁴ Daji yaudiyadä tia dirijane këljanë tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudä woa, federo wulsagane!» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkëna, amma wua kasansuwwi. Këndo cu Bawaniyen dikkidä wua shedasi. ²⁶ Amma wua kasansuwwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro. ²⁷ Dimiyanidä kowoni fanjai. Tayia nokkëna, wua sagai. ²⁸ Tayiro ro sawisoye yikki, koro tëm-maro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cëmoyiwawo. ²⁹ Bawani tayia wuro sinadä sammaa nankuran kojëna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadëyen cëmoyiwawo. ³⁰ Wu-a Bawadä-a ti-lo,» yeno.

³¹ Daji yaudiyadä tia roro njeoro waldane dongur kauye tiro gëptuwuro ngoyera. ³² Isaye tayiro: «Këndo ngëla kada Bawaniye nayiro fälënjagakkëna. Finja nangaro wuro dongur kauye gëmsuwe sesuwi?» cëne kiworo. ³³ Yaudiyadäye tiro: «Këla këndo ngëlayen gëni, këla Alaa gaskadunëmben njejiye. Ni kam duwon kälänëm Alaro ngonëmidä!» ³⁴ Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gëna? “Wuye: Nayi alawa!” † cëna. ³⁵ Kitawu Alayedä rakce baworo tädiiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadëro alawa cënnäa, ³⁶ awiro wu duwon Ala kërëse duniaro sunodënadëro Alaa gaskakkëna nuwi, wu Tada Alaye nëkkënadëro? ³⁷ Këndo Bawaniyedäa dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi. ³⁸ Amma tayia dikkia, kasansuwwawo yaye, këndodäa kasaddowo, nonowo asunowo Bawa curonin kër-ga, wu ye curo Bawayen kër-gakkoro.» ³⁹ Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.

⁴⁰ Koro Isa walde ngawo bërëm Jordaniyen na Nawî Yahaya kasala tuwaye cëdënadëro leje napkeno. ⁴¹ Daji am kada nanjuro isane: «Nawî Yahaya awo ajabba falma cëdënni, amma awo Yahaya këla kam adäyen wuljëna samma jire!» yera. ⁴² Adëgaima am kada nadän Isaa kasatkera.

† 10.34 Jaw 82.6

Karmo Lajarusse

11 Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a dasaanadən kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus. ² Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayedəro fijiye kandurinjün cinjənədəye. ³ Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə dondi,» yeno. ⁴ Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.

⁵ Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana. ⁶ Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro napkeno. ⁷ Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero waldiyol!» yeno.

⁸ Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yauidyadə nia dongur kauyen njeoro mangera, koro nadəro waldəmi?» yera. ⁹ Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui nangaro. ¹⁰ Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

¹¹ Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke tia sangəkki,» yeno. ¹² Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera. ¹³ Isa kəla karmo Lajarusen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben manajiro təmayera. ¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna. ¹⁵ Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyol!» ¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyol Isa-a rokko nuiyol!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen. ¹⁸ Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, katentja alama kilometər yakku gai, ¹⁹ koro yauidya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen tayia tajiduro isana. ²⁰ Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni. ²² Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno. ²³ Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno. ²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkəna,» yeno. ²⁵ Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai. ²⁶ Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro nuiwawo. Adəa yasamma wa?» yenniya, ²⁷ tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənədə woro kasaddəkəna,» yeno.

²⁸ Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərlan tiro: «Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno. ²⁹ Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno. ³⁰ Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta

† roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

tia kapcəganadən kərga. ³¹ Yauidya duwon curo fadoyen tia tajjanadə Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təmayera.

³² Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni,» yeno. ³³ Isa Meram-a yauidya ti-a rokko isanadə-a casiriro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno. ³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro: «Kəma, are rui!» yera. ³⁵ Daji Isa so ngoyeno. ³⁶ Yauidyaye: «Jiri tia cəraanadəa ruiwo!» yera. ³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce Lajarusse karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarusse karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauru bannadəna duwon, kauridəro leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada. ³⁹ Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənədəye tiro: «Kəma, jauru kinaji, bawojənaye kawu dewu rai, diye!» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasamma, daraja Alaye rumi,» yeno. ⁴¹ Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna. ⁴² Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasaccaro,» yeno. ⁴³ Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno. ⁴⁴ Daji kam bawojənədə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna, fəkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njeoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Adə nangaro yauidya kada na Meramero isana duwon awo Isa cədənaa carunadə tia kasatkera. ⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənadəa tayiro wulyeyera. ⁴⁷ Daji wurawa rimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə, awi gəle diye? ⁴⁸ Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə isane nandə-a jamandə-a sammaa camoyi,» yera. ⁴⁹ Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən rıman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi. ⁵⁰ Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno. ⁵¹ Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti rıman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno, ⁵² koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tatardanadəa capce fallo waljaro. ⁵³ Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.

⁵⁴ Adəma nangaro Isa federo fuwu yauidyayen culuwuwawo, amma cidi karən karaayədəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngəməri yauidyaye sala Laya Njəkkayirambədə karəngenniya, am kada bələdeyalan cijane Jerujalem-

bo kəlanja tayirro kalakcaro leyeru. ⁵⁶ Fado Alayen da-jana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw? Ngəməridəro isiwawo wa?» canī. ⁵⁷ Caman wurawa fi-mannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa də-ganadəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwo

(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

12 Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gap-coa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənədə dəganadəro leyeno. ² Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənədəa dagar-ji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro nap-canadəye falnja. ³ Daji Meram səndal curonjun kawudi jauru tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fijiye kan-duri kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo. ⁴ Fuwurawanjuyey falnja Yahusa Iskariyot canī kam duwon tia fuwun kəladowanjuro sərəc-ciyidəye: ⁵ «Awirow kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuƒidəa talaawaro cadənnidə?» yeno. ⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro. ⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gə-nadunjudə, yim sittəraniyero wua dabbarduwuro adəa kido. ⁸ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarussa roro njejoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam kar-molan cəsangənədə yea kuroro kadira. ¹⁰ Daji wurawa rimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera, ¹¹ dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalembu ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Wajənanjua jama kada ngəməridəro isanadə Isa Jerujalembu isiro fangeranniya, ¹³ ngəlai diwinoye ngo-jane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna! † Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyi-layedə!» †† canī. ¹⁴ Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai: ¹⁵ «Bare rinəmmi, fero Siyonne! ‡ Akko mainəm kəla ko-ro kuttayen †† napkada kənde cədi.» ††¹⁶ Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera. ¹⁷ Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarussa curo kauriyen bowoje kar-molan cəsangənədən dasaanadə sheda cadi. ¹⁸ Dalil ja-ma kada tia kaptuwuro caluwunayədə alama adəa cədəna fanjana nangaro. ¹⁹ Daji Farisawaye kattenjan:

«Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

²⁰ Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jeru-jalembu isanadəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji. ²¹ Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera. ²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ka-suni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Am-ma nuia, nema kada cakki. ²⁵ Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəriwi. ²⁶ Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səgə! Koro na dəgakkənadən wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.

²⁷ «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa, sa adəro ††† wua səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro kadikko. ²⁸ Bawa, cunəmbu daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkəna, koro yaye daraja yikki,» yeno. ²⁹ Jama nadən daadadə kowodəa fanger-anniya, gərdu keyeraye canī, laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» canī. ³⁰ Isaye tayiro: «Kowo adə wu nan-garo gəni, nayi nangaro nukkeno,» yeno. ³¹ Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina dunia adəyeyə ††† dujane culuwi. ³² Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa naniro gərgəkki. ³³ Adəa wuldunjudə, karmo jiƒi fin fuwun nuidəa fəleyeno.

³⁴ Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo faniyena. ⁵ Ndayin gəle Tada Kambedəa rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera. ³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandənniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadə na leji nojənni. ³⁶ Nurdəa tawwa du-won, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədə-na yaye, tia kasaccanni. ³⁸ Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Kəmande, wundu kawuƒindedə kasacco? Koro wunduro Kə-mande mukkonju kənduwoa fəlejuwo?» †† cəna. ³⁹ Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawi Ishayaye:

⁴⁰ «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna, bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanni.

† Hosanna - Alaa yungoriyo! †† 12.13 Jaw 118.25-26 ‡ fero Siy-onne - Jama Jerujalembu. †† kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. †† 12.15 Jak 9.9

††† sa adəro - Sa bone-a daraja-aye. ††† maina dunia adəye - Yi-wulis. § 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 §† 12.38 Ish 53.1

Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagəkki,» † cənna.

⁴¹ Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adə yaye curo wurawa yaudiyadəyen ngəwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federu wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro, ⁴³ awoa daraja kamedəa Alayemaa kojənarə caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənadəa kasacco! ⁴⁵ Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənadəa curui. ⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganni. ⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro. ⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənadə yim daryeyea tia sharaji. ⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənadə awo wulləkkidə-a jiri tia wulləkkidə-a wada wuro sina. ⁵⁰ Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiri Bawa wulsəgənadə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƏNGAYAMBANJUYEN

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

13 Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyeya cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno. ² Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuyeyə curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simanneru cakkəna. Bəri lesayelan, ³ Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon, ⁴ daji cije kajəmunju gənajə batta laa ngoje canjanjuro kikkeru. ⁵ Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyedəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənədən cinji ngai duwon, ⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini tulləmi?» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno. ⁸ Biturusse tiro: «Aa, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulləkkənia, nanilan nuwanəmbawo,» yeno. ⁹ Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkonni-a kəlani-a yea tulle!» yeno. ¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldənadə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno. ¹¹ Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.

¹² Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njadəkəkənədəa asunuwwa wa? ¹³ Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa,

wuma ti wo nangaro. ¹⁴ Daji wu Kəmando ye, sayinando ye duwon sindo tulləkkənadə, si amandoye tulda nayi yero wajimnəna. ¹⁵ Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiri njadəkəkənədə gai amandoro yiddowo! ¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənadəa kojiwawo. ¹⁷ Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia. ¹⁸ Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am kərenəkkənadəa nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: “Kam wu-a rokko masəna diyedə kəladoniro waljəna.” ††¹⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo. ²⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkəkənədəa cəmowonadə wumaa səmwowu. Koro wundu duwon wua səmwonadə ti wua sunodənamaa cəmwowu,» yeno.

Masəna *sala Laya Njəkkayirambe

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

²¹ Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jairo cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaniero sərənsiyi,» yeno. ²² Fuwurawadə kattejan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni. ²³ Falnja ti duwon Isa jairo cəraanadə gəre Isayen giriskada mbeji. ²⁴ Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana kam giriskadadəro kidodo. ²⁵ Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo. ²⁶ Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkekke yikkimadə, tima!» yeno. Burodidəa kigapkeniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino. ²⁷ Njan-godəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa duwan de!» yeno. ²⁸ Amma curo am masənarə napcanayen falnjama awiro adəa tiro wulyeyenoro asujənni. ²⁹ Yahusa arittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngəməriyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera. ³⁰ Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankaree Fira'au-naro caddi duwon, tayia nankareejanalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiyeyə tadawa karuyeyə sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduyeyə amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəyeyə laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwuro ise bu cingadadəa curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyeyə wowom karmoye Masarwua cuwandidə Israyilawua

† 12.40 Ish 6.10

†† 13.18 Jaw 41.9

lejiwawo. Ala wuljanadə gai, awo ani samma wakkay-era.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanadəa Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambədəro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njəkkayirambədən kano. Kawu sadə isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njəkkayirambədən Ala Israyilawua nankəənanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankəənanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankəəna Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njəkkayirambədə naptu Njəkkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

Wada bərin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada Kambədə daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi. ³² Tiyen Ala daraja cuwandi, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman tiro daraja ci. ³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi, koro yaudiyarə wulgəkkənadə gai nayi yero kərma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo. ³⁴ Nayiro wada bərin njadəkki: Amandoa rawowo! Jifi nayia njaraakkənadə gai, nayi ye amandoa rawowo! ³⁵ Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai.» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno. ³⁷ Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke njəgakkawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno. ³⁸ Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

Isa jawal Alaye

14 «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo! ² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki. ³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo. ⁴ Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno. ⁵ Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?» yeno. ⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na

Bawadəyero isiwawo. ⁷ Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə mərədunde galji,» yenniya, ⁹ Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi? ¹⁰ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo. ¹¹ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro. ¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro. ¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua sərəawwaa, wadawani gawi. ¹⁶ Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi. ¹⁷ Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, daliinjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon dəgai.

¹⁸ «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki. ¹⁹ Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi. ²⁰ Yim adən wu Bawadən kərgakoro nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakoro nonuwi. ²¹ Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua sərəaanadə wo. Koro kam wua sərəaanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo.

²³ Isaye tiro: «Kam laa wua sərəanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiye ti-a rokko nammiye.

²⁴ Kam wua sərəanimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko. ²⁶ Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamnjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai. ²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jifi dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi! ²⁸ Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,» wulnjagakkənadəa fanuwwa. Wua sərəawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro. ²⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən, kasaddoworo. ³⁰ Ngəwuro nayiro mananjagakkawo, maina duniayedə † kənde cədi nangaro. Kəlanin kənduwo cədann. ³¹ Amma

† maina dunia adəye - Yiwulis.

duniadē Bawadēa raakkēnaro nojoro awo Bawadē wua sakkēnadēa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

Misal ya inabbe-a dēlambanju-aye

15 «Wuma ya inabbe jireyedē wo, Bawanidē tima jərwumadē wo. ² Dēlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dēlam tada cakki fi yayea tada kada cakkoro sarakci. ³ Nayidē mana wulnjagakkēnadē nangaro kērmadēma tayirro walluwwa. ⁴ Wulan dēgaiwo, wu ye nayin dēgakki. Jiři dēlam runju ya inabbero tandēgənnin rakce tada cakkiwawodē gai, nayi ye wulan dēgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo. ⁵ Wuma ya inabbedē wo, nayima dēlambadē wo. Kam wulan dēgana koro wu ye tilan dēgakkēnamadē tada kada cakki, dalilnjudē wulan gəni kērgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro. ⁶ Kam duwon wulan dēganimadē, tia dēlam gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai. ⁷ Amma nayi wulan dēgawe manani ye nayilan dēgaia, awo raawwaa korowo, fandui. ⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidē: Tada kada yakkuwiya, adēgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi. ⁹ Jiři Bawadē wua səraanadē gai, wu ye njaraakkēna. Curo kərawoniyen dēgaiwo! ¹⁰ Wadawani gawia, curo kərawoniyen dēgawi, jiři wu ye wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dēgakkēnadē gai. ¹¹ Karwukəjini nayilan dēga, karwukəjindo ye tai dajē kəjijoro adēa nayiro wulnjagakkēna.

¹² «Akko wadanidē: Amandoa rawowo, jiři wu ye nayia njaraakkēnadē gai. ¹³ Sawawanju nangaro ronju njodē, kərawo adēa nankuran kojəna bawo. ¹⁴ Wada nayiro njadēkkēnadēa gawia, nayi sawawani. ¹⁵ Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidēa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkēna sammaa isanonjagakkēna nangaro. ¹⁶ Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadando dēgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadēa koruwi ngaa nayiro njadi. ¹⁷ Akko wada nayiro njadēkkēnadē: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadē nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo! ¹⁹ Ca nayidē duniayea, duniadē kaanjudēa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakke nangaro, duniadē nayia wanjana. ²⁰ Mana wulnjagakkēnadēa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai. ²¹ Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodēnadēa nojanni nangaro. ²² Ca isəkke mana tayiro yiddēkkēnia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja bawo caniyē bawo. ²³ Kam wua wasənamadē Bawani yea wajəna. ²⁴ Ca kəndo wunduma gade cəđənni curonjan dikkēnia, biwunja bawo. Amma kər-

ma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye, ²⁵ mana wadanjalan ruwuwadadē wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.” †

²⁶ «Banama na Bawadēyen nayiro njakkunodēkkidē, tima Ruhu jireye na Bawadēyen isidē wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci. ²⁷ Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudē tən badiduramnin wu-a rokko dēgawwa nangaro.

16 «Bare talluwuiro awo ania wulnjagakkēna. ² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cəđoro təmajji. ³ Ngai cadi, Bawadēa nojanni bi wua nosanni nangaro. ⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidē, sanja cədiya, tayia wulnjagakkēnaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkēni, wu-a nayi-a rokko dēgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

⁵ «Amma kərma na ti wua sunodēnadēyero waldəkki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenəmi?” cəne suworənni. ⁶ Amma awo ania wulnjagakkēna nangaro, karwundo ngaso kuttajəna. ⁷ Adē yaye jire wulnjagakki, waldēkkēnama nayiro ngalwo. Waldēkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldēkkia, tia nayiro juwanjagakki. ⁸ Isiya, duniadēro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja diwiro tawakciyi. ⁹ Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro. ¹⁰ Kəla jireyen, na Bawadēyero waldəkki, koro gadero suruwwawo nangaro. ¹¹ Kəla sharayen, maina dunia adēyedəro †† shara kamdēgəna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuyē takkəna, amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwwawo. ¹³ Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai. ¹⁴ Wuro daraja si, dalilnjudē awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro. ¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiri waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjuyē laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedē wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,” koro “Na Bawadēyero waldəkki nangaro,» yera. ¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adēye wo? “Gana tussiya,” kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera. ¹⁹ Isa kəla adēyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adēyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma duniadē

† 15.25 Jaw 35.19; 69.4 †† maina dunia adəye - Yiwulis.

käji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukäjiro walji. ²¹ Kamu tada cambiya, jauro laiya cai, sanju cädäna nangaro. Amma tadadäa cambiya, laiya canadäa takciwawo, karwukäji tada tambänadäye nangaro. ²² Nayi ye kërma karwundo kuttaji. Amma gademinnu nayia njarukkiya, karwundo jauro käjiji, koro wunduma karwukäjindo adäa cuttuluwuwawo.

²³ Yim adän awimaro wua suworuwuwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadäa cunilan koruwadäa nayiro njadi. ²⁴ Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwu, karwukäjindo tai dajä käjjjoro!

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkäna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkuwawo, amma federo këla Bawadäyän wulnjagakki. ²⁶ Yim adän cunilan koruwi, koro nayiro Bawadäa njakkoräkki näkkuwawo. ²⁷ Bawa këlanju nayia njaraana, dalilnjudä wua sëräawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro.

²⁸ Bawadäyän isäkke duniaro kadikko, koro duniadäa kolläkke na Bawadäyero waldäkki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kërma misalnin gäni, federo wullämi. ³⁰ Kërma awisoa nonämna ye, koro kam niro koro njäddoro mädunäm bawo yero noniyena. Adämaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kërma kasadduwwa wa? ³² Akko sa isi har isänama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidä. Amma wudä runi gäni, Bawadä rokkonin nangaro. ³³ Awo ania nayiro wulnjagakkäna, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Këla duniayän kënnasar fandäkkäna,» yeno.

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

17 Isa awo ania wulyenniya, këla samero sapce: «Bawa, sadä cädäna. Tadanäm daraja niro njoro tiro daraja ye, ² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kënduwo këla adamgäna fi yayen kem. ³ Ro sawisoyedä, adäma ni Ala jireye tok tilodäa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodämmdä yea noja. ⁴ Kida dioro simmadäa tumowokkilan dunialan daraja njikkäna. ⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktänaman takkänadäa wuro se!

⁶ «Am dunia adän wuro simmadäro cunäm isanogäkkäna. Tayi kaanäm, tayia wuro sime manänäm jaana. ⁷ Kërma awo wuro simma samma nanämnnin kadioro nojana. ⁸ Mana wulsägämmdäa tayiro wulgäkkäna. Manadäa camoye wu nanämnnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodämmdäa kasaccana. ⁹ Tayiro moduwa yiddäkki. Duniadäro gäni, tayi duwon wuro simmadäro moduwa yiddäkki, tayi kaanäm nangaro. ¹⁰ Awo kakke samma kaanäm, awo kaanäm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandäkkäna. ¹¹ Wudä dunialan gadero dägakkuwawo, amma tayidä koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanämbo isäkki. Bawa Tayir, † cunäm duwon

wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiri wu-a ni-a tilodä gai. ¹² Sa wu tayi-a rokkodä, cunäm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkäna, koro awo kitawulan ruwuwadadä wakkajoro ti faccägänamadäro kajia, falnjama faccägänni. ^{††13} Amma kërma nanämbo isäkki. Awo ania curo duniayän wulläkki, karwukäjini jauro tayilan dägäro. ¹⁴ Tayiro manänäm yikkäna. Duniadä tayia wayeno, tayi duniaye gäni nangaro, jiri wu ye duniaye gänidä gai. ¹⁵ Tayia dunialan tuluwero gäni njuworäkki, amma tayia ti Kälädolan † kanero njuworäkki. ¹⁶ Tayi duniaye gäni, jiri wu ye duniaye gänidä gai. ¹⁷ Jirelan tayia tayirro †† kalange. Manänämdä, tima jiredä wo. ¹⁸ Jiri wua duniaro sunodämmdä gai, wu ye tayia duniaro kinodäkkö. ¹⁹ Tayi nangaro këlania niro njikkäna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!

²⁰ «Tayi runjaro gäni, koro tayi duwon manänjalan wua kasansaidä yero moduwa yiddäkki. ²¹ Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandä gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadä nima wua sunodämbo kasaccoro. ²² Koro daraja wuro simmadäa tayiro yikkäna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodä gai. ²³ Wu tayilan, ni ye wulan. Adägäinän tiloro walja, duniadä nima wua sunodäm ye, koro jiri wua sëräammadä gai tayia raamma yero nojoro. ²⁴ Bawa, tayi wuro simmadä yea wu-a rokko na dägäkkänadän napcaiya, raakko. Adägäima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua sëräamma nangaro. ²⁵ Bawa Jirema, duniadä nia nonjänni. Amma wu nia nonjäckäna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana. ²⁶ Cunäm tayiro isanogäkkäna, koro fuwun isanogäkki, kërawo tilan sëräammadä curonjan dägäro, wu ye tayilan dägäkkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

18 Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniyä nadän järwu laa mbeji lejane kasargawo. ² Yahusa sërättuwu-manjudä ye nadäa nojäna, Isa-a fuwurawanju-a nadän ngäwuro captana nangaro. ³ Daji Yahusa këwu laa sojijaye-a gureduwu wurawa rimannaye-a Farisawayeaa ngoje järwudäro fatäla so, ka cambi so, bafimi so mukkonna kadira. ⁴ Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojänadä karänje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno. ⁵ Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sëräccägänamadä ye tayi-a rokko daada. ⁶ Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosäsäm cade cidiro kesuro. ⁷ Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cäne kiworänni, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkäna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!»

† Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade.

†† 17.12 Jaw 41.9 † Kälado - Yiwulis. †† tayir - jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

yeno. ⁹ Adəgaima mana wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadəyen falma yuwatkəkkəni,» cənna. ¹⁰ Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi řiman kuradəyea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus. ¹¹ Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

¹² Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu yaudiyayedə-a Isaa cadane kekkeero. ¹³ Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə řiman kura, ¹⁴ koro tima yaudiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro ngalwo cənnadə wo.

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Řiman kuradə fuwura adəa nojəna nangaro, ti ye Isaa rokko balballa fado řiman kuradəyero kasargawo, ¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon řiman kura tia nojənadə walde kir cinna guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko. ¹⁷ Kir cinna guredumadəye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adəye falnja gəni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!» yeno. ¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jəgətti.

¹⁹ Daji řiman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a alam-dunju-ayen koro njəddo badiyeno. ²⁰ Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na yaudiya samma captaidən alam-məkkəna. Awima asərlan wulləkkəni. ²¹ Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo tayiro wulgəkkə-nayen koro yidde! Ai, awo wulləkkənadəa nojana,» yeno. ²² Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daadadə Isaa marin bakce tiro: «Adəgainin řiman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno. ²³ Isaye tiro: «Awo wulləkkənadə diwia, kəla diwidəyen shedane. Amma jiree, awiro wua bansəmi?» yeno. ²⁴ Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas řiman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

²⁵ Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno. ²⁶ Wolodiya řiman kuraye falnja kərami kam duwon Biturus səmo kamjənadəye tiro: «Curo jərwudəyen ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya, ²⁷ koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatusen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro kesado. Tayi kəlanja gomnaridəro ngasaanni,

bare tayir gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənni. ²⁹ Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kəla kam adəyen?» yeno. ³⁰ Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnijewawo!» yera. ³¹ Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yaudiyadəye tiro: «Andiro kam roro njeoro amardəgənni,» yera. ³² Adəgaima mana Isa kəla jiri nuiyen wuljənadə jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» yeno. ³⁴ Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa wulngeyera?» yeno. ³⁵ Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbə-a wurawa řimannaye-a nia mukkoniro ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno. ³⁶ Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea, wolodiyani cijane bare wua mukko yaudiyayero sasakkənni lawala cadəna. Amma nodoni dunia adəye gəni,» yeno. ³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon jireyemadə kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyenniya, koro walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

³⁹ «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambədən nayiro salamnjagakki. Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19 Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera. ² Sojiyadə ariawu kariyiye † kəlejane kəlanjuro gəna-jagane kalwu kime †† tiro luyeyera. ³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cane marin babakkera.

⁴ Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno. ⁵ Daji Isa ariawu kariyiyedəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno. ⁶ Wurawa řimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno. ⁷ Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajircəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənaroriyeno. ⁹ Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cəne kiworo. Amma Isa awima tiro

† ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye. †† kalwu kime - Kalwu maila.

kalakcægänni. ¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro man-asägəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwoye-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo. ¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.

¹² Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salam-məmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera. ¹³ Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe kəla kurisnju sharayen na farsam kaulan tədəna tələm yaudiyaudin tiro Gabbata canidən napkeno. ¹⁴ Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse yaudiyadəro: «Akko maindo!» yeno. ¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoa kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa fiman-naye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera. ¹⁶ Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado. ¹⁷ Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai tələm yaudiyaudin tiro Golgota canidəro leyeno. ¹⁸ Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan. ¹⁹ Bilatus kəla al-loyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE. ²⁰ Yaudiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa tələm yaudiyaye-a Rombe-a Gəresse-alan ruwujana nangaro. ²¹ Daji wurawa fiman-na yaudiyaye Bilatusso: «Bare "Mai Yaudiyaye" ruwunəmmi, "Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cəna" ruwune,» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənadəa ruwunəkkəna,» yeno.

²³ Sojjiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yalcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samən tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera. ²⁴ Sojjiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmunni kattenjan yakkera, koro kalwuniro walawala kedo,» † cəna. Akko awo sojjiyadə cadənadə.

²⁵ Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuyə-a Meram kamu Kəlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji. ²⁶ Isa yanju-a fuwura jauru cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Ya, akko tadanəm!» yeno. ²⁷ Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Ngawo adəyen awo samma kərma cəranaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,» †† yeno. ²⁹ Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojjiyadə soso ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera. ³⁰ Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.

³¹ Yim adə yim dabbarduye, † koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare kaminna kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyelndəa nanamja kaminnadəa casadoro Bilatussa keworo. ³² Daji sojjiyadə isane burwoyedəye kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəye siyelnju namgera, yindiyedəye ye ngai. ³³ Na Isayero kadiranniya, siyelnju namjanni, ti bawo bawojənaro caruna nangaro. ³⁴ Amma sojjiyadəye falnja sisinju kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo. ³⁵ Kam awo adəa curunadə naye ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənadəa jirero nojəna. ³⁶ Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju falma namjaiwawo,» ††† koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,» †† cəna.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno. ³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise kawudi laa mir-a alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai kiwudo. ⁴⁰ Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyayedən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera. ⁴¹ Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro curo jərwoodəyen kauri bəfin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji. ⁴² Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

20 Mawuye yim burwoyeyə ††† fajar Meram Magdala kauridəro leje kau kuradə ci kauridəyen təmbal-lada kiro. ² Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauru cəraanadə-ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridən ngojana, koro na casakkənadəa noniyende!» yeno. ³ Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridən-na leyerə. ⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa ngəramnin koje burwoje kauridəro kadio. ⁵ Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa

† 19.24 Jaw 22.18

†† 19.28 Jaw 22.15; 69.21 † yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuyə səbdu. †† 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 †† 19.37 Jak 12.10 ††† mawuye yim burwoyeyə - Ladu.

nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni. ⁶ Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro, ⁷ koro batta duwon kəla Isayero casakkənədə batta gade-a rokko gəni, na gaden kəleyaada. ⁸ Daji fuwura duwon burwon isənədə ye kauridəro ngaye cure kasatkeno. ⁹ Amma Ala kajarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma asujanni. ¹⁰ Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya, ¹² malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənanjadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan. ¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia ke-woro. Tiye: «Kəmania ngojana, koro na tia casakkənədəa nokkəni nangaro,» yeno. ¹⁴ Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni. ¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cəne kiworo. Amma ti jərwumadəro təmajə tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmadəa wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde təlām yaudiyaudin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə sayinna. ¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkəni nangaro. Amma kəramiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldəkki,” wulgəne!» yeno. ¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənədəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49)

¹⁹ Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cina na fuwurawa dasaanayedə yauidyadəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁰ Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla Kəmadəa carunadəyen karwunja jauru kəjijeno. ²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənədə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno. ²² Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo!» ²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa isənadən ti nanjan bawo. ²⁵ Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomayə tayiro: «Balo kusayə mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkonni ye sisinjuro yakkəkəkənia, təmmaro kasadəkkiwawo,» yeno. ²⁶ Ngawo kawu wuskuyen fuwu-

rawa Isaye caye gai curo fadodəyen duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁷ Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkonni rui, mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno. ²⁸ Tomayə tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno. ²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido. ³¹ Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fadowo nangaro.

Isaye fuwurawanjuyə tulurro fəleduwu

21 Ngawo adəyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bəram tiro Tiberiyas canidəyen † fəleyaada. Akko jiri tayiro fəledəgənədə: ² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidi Galileyədə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji. ³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wayenniya, Isa ci bəramdəyen dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni. ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «Aa,» yera. ⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwu,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkeru. ⁷ Daji fuwura Isa tia jauru cəraanadəye Biturusso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, řingada nangaro kalwunju luje səkke bəramdəro gəpkaadano. ⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwallə buni kəlanjun gənaada-a burodə-a mbeji kero. ¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno. ¹¹ Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbəřənədəa cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura mi-an fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja kardənni. ¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamayə tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro. ¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai. ¹⁴ Isa karmolan cijənyə ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayayə, tayi ania kəjənarə wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmna,» yeno. Isaye tiro: «Dimiya-

† bəram tiro Tiberiyas cani - Bəram Galileye.

nia ambane!» yeno. ¹⁶ Koro Isa kənyindiyo tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaro nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno. ¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənaro nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane! ¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, ganəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raammaro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno. ¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

²⁰ Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cədidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə. ²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno. ²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno. ²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Bituruso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə. ²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənadə wo. Koro shedanju jirero noniyena. ²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaja, təmakəna duniama rakce kitawuwa ruwudənadəa ngojiwawo.